

UMUDUN KADINLARI DERGİ KÜNYESİ

Sayfanın sol üst köşesinde üst bilgi olarak derginin logosu yer alıyor. İki bulut arasından doğan güneş görüntüsü. Bulutlar mavi, güneş sarı. Görüntünün üstünde yarım ay şeklinde dizilmiş Umudun kadınları yazısı. Altında düz biçimde dizilmiş “Yazılı, sesli aylık dergi” yazısı. Yazılar mor.

Umudun Kadınları Yazılı ve Sesli Aylık Dergi

Yıl 3, Sayı 35, Aralık 2024

Yayın Kurulu Üyeleri: Emine KAMÇI, Emine ORTAKAYA, Selvet BAYRAKTAR TOKAT, Sultan ÇAMUR KARATAŞ, Şule SEPİN İÇLİ.

Seslendirenler: Ayşenur DERSE, Ceren Serap AKIN, Ecem ZAFER, Elif AKPINAR, Filiz ARICIOĞLU, Gamze YILGIN, Merve KOÇ, Müge TÜZÜN GERÇEK, Münevver ERTÜRK, Nazmiye COŞKUN, Sultan ÇAMUR KARATAŞ, Yılmaz ARSLAN, Zehra Birsen YAMAK.

Montaj: Ali CENGİZ, Yılmaz ARSLAN, Zehra Birsen YAMAK.

Düzeltenler: Samet BAYRAKTAR, Sultan ÇAMUR KARATAŞ.

İletişim:

Web sitesi: www.umudunkadinlari.com

E-posta: umudunkadinlari@gmail.com

You tube Kanalı: [Umudun Kadınları](#)

<https://www.youtube.com/channel/UCemhgfNg5mivFwRrJPO9FZQ>

Twitter: [Umudun Kadınları Dergi@KadUmudun](https://twitter.com/KadUmudun)

<https://twitter.com/KadUmudun>

Instagram: [umudunkadinlari](https://www.instagram.com/umudunkadinlari)

<https://instagram.com/umudunkadinlari?igshid=YmMyMTA2M2Y=>

Facebook hesabı: [Umudun Kadınları](#)

<https://www.facebook.com/profile.php?id=100077440465949>

Facebook sayfası: [Umudun Kadınları Dergi](#)

https://www.facebook.com/Umudun-Kad%C4%B1nlar%C4%B1-Dergi-107662891830597/?ref=page_internal

Podcast: <https://podcasters.spotify.com/pod/show/umudun-kadnlar>

Spotify: umudun kadınları

Spotify: <https://open.spotify.com/show/6AjV2k5J5oO1DgKV3AkuVM>

Apple:

WhatsApp: Şule Sepin İçli: [05323604831](https://wa.me/05323604831)

Sultan Çamur Karataş: [05065140294](https://wa.me/05065140294)

UMUDUN KADINLARINDA BU AY

HAZIRLAYAN: Şule SEPİN İÇLİ

Sulesepin06@gmail.com

Şaka maka hem yılsonuna geldik hem de 34 sayıyı geride bıraktık. Yaşam döngüsünde acı-tatlı pek çok olay yaşıyoruz. Sizlere umut vermek için hazırlasak de bu dergi içeriğini, bizi de çok derin üzen kayıplarımızla karşı karşıya kalıyoruz. ‘O Güvenilir Bir Dost’ başlığıyla anlattığımız, dergimizin sıkı takipçisi, aynı zamanda yayın kurulu üyemiz Selvet Bayraktar Tokat’ın eşi Lütfü Tokat’ı yitirmenin acısını yüreğimizde hissediyoruz. Üzüntümüzü anlatmaya sözler yetmiyor. Dünya durmadan dönüyor ve biz de dergimizi sizlere ulaştırmayı sürdürüyoruz.

Gelelim başlıklarımıza:

Tanımayanların tanışmasını dileyen Şule Sepin İçli, çok değerli bir insan hakları savunucusu Gül Erdost’la sohbetten yola çıkarak kadınların başarılı oldukları halde toplumun geride bırakma çabalarını anlatıyor ‘Ben Önce Benim’ yazısında.

Selvet Bayraktar Tokat ‘Kadının Güncesi’ köşemizde, ilham kaynağı olan kadınlardan, çıkarılan şiddet haritasıyla şiddeti önleme adımlarından, istismara karşı dava açan ve kazanan kadından haberler veriyor.

Güncel konuları ele alan Sultan Çamur Karataş, hak ihlallerine karşı umudunu korumak için şiire tutunuyor ve dünya için bir dilekte bulunuyor. Ayrıntılar ‘Yeryüzü Aşkın Yüzü Oluncaya Dek’ yazısında.

Menekşe Koçak, yine engelli çocuğu olan annelerin yaşadıkları sorunlardan örnekler vererek özel eğitimle ilgili dikkat çekici konulara değiniyor ‘Duygularımızı İfade Edebiliyor muyuz’ köşemizdeki ‘Özel Eğitimden Ne Umduk Ne Bulduk’ yazısında.

Emine Kamçı, dergimize katkı veren, toplumsal olaylara gösterdiği duyarlılığından çok etkilendiği Ebru Atilla’nın deprem bölgesindeki çalışmalarını anlatıyor, ‘Yaraları Sarmanın Bir Başka Yolu’ yazısında.

‘Rol Modellerimiz’ köşemizde, Şule Sepin İçli, planlı, programlı çalışan ve kazanım elde eden Merve Karagöz’ü konuk ediyor. Ayrıntılar ‘Kararlı Bir Hak Mücadelesi’ yazısında.

Geçmişin de şimdinin de özlenecek yanları olabiliyor. İşte Fatma Işık Kaya, gülümseterek anlatıyor ilginç yaşam deneyimlerini, ‘Geçmiş Özmek’ yazısında.

Virginia Woolf’un kitaplarını çoğumuz okumuşuzdur. ‘Tarihin Kadın Yüzleri’ köşemizde Emine Ortakaya, yazarımızın bilinmedik yönlerini de anlatıyor, ‘Virginia Woolf’ yazısında.

Hayvan katliamları ne yazık ki sürüyor. Bir kedinin duygularını öğrenmek isteyenler için bu yazıyı okuyabilirsiniz. Yayla Boztaş nasıl da hissederek anlatmış bu duyguları, ‘Bir Kediden Mektup Var’ yazısında.

Selvet Bayraktar Tokat’ın hazırladığı ‘Bilim Dünyasında Bu Ay’ köşemizde neler var biliyor musunuz? Türkiye’de yaşayanların zekâ düzeyi, depresyon ve kahvaltıda zarar veren besinler neler? Tanıtması bizden, okuması ya da dinlemesi sizden.

İnsanın başına bu kadar dert gelir de mücadeleyi nasıl elinden bırakmaz bir kadın? Yeni yazarımız Gurbet İnce, bizi hem şaşırtıyor hem de hayran bırakan bir mücadele öyküsünü anlatıyor, ‘Benzer Hayatlardan Bir Hikâye’ yazısında.

Avukat Zehra Birsen Yamak, önemli yazılarımızın bulunduğu dosyada arşivleyeceğimiz bir belge hazırlamış bizlere ‘Hak Mı Hukuk mu Lütuf Mu’ köşemiz için. ‘Nafaka Yükümlülüğü’ yazısını ziyaret edebilirsiniz.

Ayşe Gülçin İlhan, günümüz yorumlarını katarak anlatıyor bir tanrıçayı ‘Tanrıça Tykhe’ yazısında.

‘Deprem Sürecinde Kadınlar Nelere Maruz Bırakılıyor?’ Pek çok olay duymuşsunuzdur bu konuda Şule Sepin İçli’nin söyleştiği Saliha Kılıç’ın anlattıklarını ilk kez duyacağınızdan eminiz. O halde ‘Arı Kovanı’ köşemiz sizleri bekliyor.

Osmanlı döneminde kadınlar örgütlenmenin yanında konferanslarla da ilgilenmişler. Emine Ortakaya ‘Tarihte İz Bırakan Kadın Örgütleri’ köşemizde önemli bir konferansa dikkat çekiyor, ‘Beyaz Konferanslar’ yazısında.

Çıtır börek yemeyi sevmeyen var mı bilemiyoruz. Yeni yazarımız Cemile Altındağ’ın denemesini hayata geçirebilirsiniz. ‘Bugün Ne Yiyelim’ köşemizde ‘Çıtır Börek’ tarifi sizlerle.

Selvet Bayraktar Tokat'ın hazırladığı 'Sanatın Kadın Sesleri' köşemizdeki 2024 yılında kadınların nelere imza attığını öğrenerek gururlanmak ister misiniz?

'Selvi Boylum Al Yazmalım' köşemizde yine yeni yazarlarımızdan Aysun Hacer Sarıtaş'tan 'Mor Rengi Çok Severim Ben' adlı çok etkileyici bir öykü var.

Dergimiz gönüllülerinden Yılmaz Arslan, 'Yüreğimizden Taşanlar' köşemize 'Kendime Sordum' şiiriyle katılıyor. Öyle kederli değil, hepimize umut veren bir şiir.

Sabah koştur koştur sokaklara çıktığımızda asık suratlı, mutsuz görünen insanlara, 'Umut Şarkıları' köşemizden bir mesaj veriyor Barış Manço. 'Günaydın Çocuklar' diyor.

Biz de yeni yılda yeniden sizlerle birlikte olmayı diliyoruz. Umarız gönlünüzce bir yıl olur 2025. Hoş gelir sefalar getirir.

29 Aralık 2024

BEN ÖNCE BENİM

YAZAN: Şule SEPİN İÇLİ

sulesepin06@gmail.com

Yazar, şair, bilim insanı, sanatçı; pek çok mesleklerde ve rollerde kadınlar varolmayı sürdürüyor. Bugüne dek kolay gelinmeyen bir süreç bu. Yaptıklarını tanıtmak ve insanlara anlatabilmek için kendi adını değil de bir erkeğin adını kullanmak zorunda kalan pek çok kadın biliyoruz. Örneğin; Nihal Zeynep Yeğınobalı, önemli bir çevirmen ve 'Genç Kızlar' romanının yazarı. Bu kadar üretken olan kadınlara ne oluyor da yalnızca annelikleri, evde yaptıkları işler ön plana çıkarılıyor yaratıcılıkları görmezden geliniyor? Kadınların birey olmaları kabul edilmiyor ve yaptıkları genelde arka planda ele alınıyor. Bilim dünyasında pek çok başarıya imza atmış erkekleri bir çırpıda sayarken, kadınlara sıra gelince düşünüp duruyoruz.

Medya, toplum, erkekleri baba, eş rolleriyle değil, daha çok yaptıklarıyla ön plana çıkarıyor. Bu adları o kadar çok duyuyoruz ki öğrenmek daha da kolaylaşıyor. Peki, kadınlar için nasıl durumlar söz konusu? Biz kadınlar, Milletvekili eşleri, asker eşleri, başkanların eşleri olarak protokolde yerlerimizi alıyoruz. Şimdiye kadar erkeklerin böyle bir eş topluluğu oluşturduklarını hiç duymadım. Özellikle tanınırlığı yüksek bir erkeğin eşi, kardeşiye bir kadın, x kişinin eşi, kardeşi şeklinde tanıtılıyor, daha sonra uğraşları sıralanıyor. O zaman da akılda ün yapmış erkeğin adı kalıyor.

Haydi, gelin bir iki örnek üzerinden konuşalım da ne demek istediğimi tartışalım kafamızda. Meral Çelen, öykü yazarı bir kadın. Geçenlerde hayatını kaybetti. Biz Meral Çelen'i çok duyduk

mu? Medyada görünür oldu mu? Ölüm haberinde bile ‘Yazar Meral Çelen’ yerine, ‘Aziz Nesin’in eski eşi Meral Çelen’ dendi. Aziz Nesin’in adını duymayan yoktur diye düşünüyorum. Medyada, Meral Çelen dolaylı yollardan anlatılır. Aziz Nesin tanıtılırken, yeri gelirse söz edilir Meral Çelen’den. Eski eşi ya, konusu açılmaz bile çoğu zaman. Bir kadının birey olması, görünür roller üstlenmesi yok sayılıyor, eş ve anne olması ön plana çıkarılıyor. Hani her başarılı erkeğin arkasında bir kadın var hikayesi var ya sözde, tam da öyle.

Peki, ‘Gül Erdost’ adı bize önce neyi çağırıştırıyor? İlhan Erdost’un eşi. Gül Erdost, çok saygı duyduğum ve derin sevgi beslediğim ablam aynı zamanda. Geçenlerde 29 Ekim Kadınları Derneği tarafından kendisine İnsan Hakları Ödülü verildi. Duyuruda da şöyle yazdı: ‘İlhan Erdost’un eşi Gül Erdost’a ödül vereceğiz.’ Gül abla 18 yaşında dernek kurmuş, kendisini insan haklarına, hak ihlalleri mücadelesine adanmış bir kadın. Ailesinden gelen bir duyarlılıkla üretiyor da üretiyor. İlhan Erdost’un eşi olmaktan gurur duyuyor, o ayrı. Bunu da söyleyelim ama onun eş rolünden önce birey olmasını göz ardı etmeyelim. Yeri geldiğinde, İlhan Erdost’un anmasında, eş rolünü ön plana çıkaralım ama ödül almasında değil. Şunu da belirtmeden geçemeyeceğim: Bir kadına ödül veren, kadın derneği. Başka kurumların da böyle etkinlikler yapması lazım.

Ödül alması nedeniyle kendisini kutlamak için aradığımda sohbet ettik ve böyle bir yazı yazacağımdan söz ettim. Kısacık konuşmamızda bana neler anlattı neler! İlhan Erdost’un öldürülme yıl dönümlerinde medya programlar yapıyor ve eşler, çocuklar programlara çıkıyor. Gül ablanın kızı Alaz program sırasında gülümsemiş diye sosyal medya yıkılmış. Vay efendim nasıl gülermiş, böyle üzücü bir günde. İnsanların duygularını, yaşadıklarını anlamadan yok saymak, katlanılacak bir durum değil, resmen cahillik. Ünlü kişilerin eşi, çocuğu olmanın yükü çok ağır. Es kaza bir eleştiri yapsalar ya da herhangi bir davranışından yakınsalar, topun ağzında olacaklar.

İlk eşim dernek başkanı olmuştu. Bana adımla seslenen dostlarım, ‘Başkan eşi’ demeye başladı. Çok rahatsız oldum. Bu rahatsızlığımı çevremden önce eşime anlatamamıştım. Onun eşi olmaktan rahatsız mıymışım? Eş ya da anne olmaktan rahatsız değilim ama varlığımın göz ardı edilip birinin eşi ya da annesi olarak ilk başta tanıtılmaktan rahatsızım. Bunu anlayın artık diye haykırasım var.

Sizin de aklınıza pek çok örnek gelebilir. En azından bu yanlış ifadeleri duyduğumuzda, tepkimizi gösterelim ki bir kapı açılsın kadınlara. Yetenekleri, yarattıkları, ürettikleriyle görünmeyen ya da özellikle bir erkeğin adından sonra anılan kadınlara selam olsun.

21 Aralık 2024

KADININ GÜNCEİ ARALIK

Hazırlayan: Selvet BAYRAKTAR TOKAT

selvetbayraktarr@hotmail.com

Kadınlara ilgili geri gidişlere dur diyen mücadele haberlerimizle sizlerle birlikte olmanın gururunu yaşıyoruz.

Önce başlıklar:

TBMM'de kadına yönelik şiddete karşı kurulan komisyonun başkanı erkek oldu

İBB harekete geçti: İstanbul'da 'Kadına Şiddet Haritası' çıkarılacak

Bornova Belediyesi'nden kadınlara savunma eğitimi

Uyuşturucu verdiği eşini 72 erkeğe istismar ettirmiş

BBC, 2024 yılında dünyada ilham kaynağı ve etkili olan 100 kadını açıkladı.

TBMM'de Kadına Yönelik Şiddete Karşı Kurulan Komisyonun Başkanı Erkek Oldu

Resmî Gazetede yayımlanan Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) Kararı ile Kadına Yönelik Şiddet Ve Ayrımcılığın Önlenmesi İçin Kurulan Meclis Araştırması Komisyonuna üye seçimi yapıldı.

Karara göre İstanbul AKP Milletvekili Mustafa Hulki Cevizoğlu Başkan, Ankara AKP Milletvekili Asuman Erdoğan Başkanvekili, AKP İstanbul Milletvekili Müşerref Pervin Tuba Durgut Sözcü, Kahramanmaraş MHP Milletvekili Zuhul Karakoç Dora Kâtip seçildi.

Komisyon ise toplam 21 üyeden oluşacak. Öte yandan kadına yönelik şiddete karşı kurulan komisyonunun başkanının erkek olması tepkilere neden oldu.

AKP'li Hulki Cevizoğlu'nun sosyal medya hesabından, "Kısaca adlandırılırsa 'TBMM Kadına Şiddet ve Ayrımcılıkla Mücadele Araştırma Komisyonu Başkanlığına seçildim" paylaşımını alıntılaman kadın örgütleri, "Kadınlar her yerde kendi sözlerini söyleyecek, haklarını arayacaklar! Herhangi bir erkeğin bizim adımıza konuşmasına ihtiyacımız yok" ifadelerini kullandı.

İBB harekete geçti: İstanbul'da 'Kadına Şiddet Haritası' Çıkarılacak

İstanbul Büyükşehir Belediyesi (İBB) Meclisi yılın son toplantısında, İBB ile ilçe belediyeleri arasında, kadına yönelik koruyucu ve önleyici hizmetlerin yaygınlaştırılması iş birliği protokolü yapılmasıyla ilgili teklifi oybirliğiyle kabul etti.

İBB Kadın ve Aile Hizmetleri Şube Müdürlüğü tarafından hazırlanan teklifte özetle şöyle denildi:

“Başkanlığımıza bağlı Kadın ve Aile Hizmetleri Şube Müdürlüğü bünyesinde, 7 gün 24 saat ve çok dilli olarak hizmet sunan, Kadın Destek Hattı'nın ilçe belediyesi sınırları içerisinde

bilinirliğinin arttırılarak yaygın resmi başvuru yaparak, kendi belediye meclislerinden protokolün tarafı olmak için karar alan ilçe belediyelerinde, kadına yönelik hizmet birimlerinde görev alan uzmanlarla, kadına yönelik şiddetle mücadelede deneyim paylaşımı, danışmanlık ve eğitim faaliyetleri gibi hizmetler ile ilgili yapılacak iş ve iş birliğini sağlamak adına İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı ve İlçe Belediyeleri Arasında Kadına Yönelik Koruyucu Ve Önleyici Hizmetlerin Yaygınlaştırılması İş Birliği Protokolü” teklifinin görüşülmesi sırasında söz alan Kadın, Aile ve Çocuk Komisyonu Başkanı Nazife Aktaş özetle şunları söyledi:

“Bu protokolle şiddete maruz bırakılan kadınların koruyucu, önleyici hizmetlere erişimi kolaylaştırılmış olacak. Belediyeler arasında etkin bir destek oluşturacak. Aynı zamanda kadına yönelik şiddet vakaların haritalandırılması, yoğunluğun ve şiddet türlerinin belirlenmesi için ortak veri tabanları oluşturulacak. Ben bundan dolayı İBB Başkanımız Ekrem İmamoğlu’na yürekten teşekkür ediyorum, bütün kadınlar adına.”

İlçe belediyelerinde kadın danışma merkezine giden, şiddete maruz kalan kadının vereceği bilginin bir merkezde toplanacağını vurgulayan Aktaş, böylelikle kadına yönelik şiddetin yoğunluğunu ve türünü anlamak için veri tabanı oluşturulacağını belirtti.

Aktaş, “Henüz herhangi bir ilçe ile protokol imzalanmadı. İlçe belediyelerinin bunu kabul edip etmeyeceğini şu an bilmiyoruz” dedi.

Protokolün hayata geçmesiyle danışma merkezlerine gelecek bilgilerle kaç kişiye destek olduğu, maruz kalınan şiddet türü, İstanbul’un hangi bölgesinde ne tür vakaların olduğu konusunda veri oluşturulacak. Kadın Destek Hattı, şiddete maruz bırakılan ya da şiddete maruz bırakılma tehlikesi altında olan kadınlar ile sosyal, hukuksal ve psikolojik anlamda rehberliğe ihtiyaç duyan kadınların 7 gün 24 saat süre ile ve çok dilli (Türkçe, Kürtçe, Arapça ve İngilizce) destek alabilmelerine yönelik hizmet sunuyor.

Kadınlar, 444 80 86 destek hattını aradıklarında; alanında uzman olan kadın psikologlar, sosyal hizmet uzmanları ve sosyologlar çağrıya cevap veriyor ve kişinin ihtiyacı referans alınarak mesleki çalışma planlanabiliyor.

Bornova Belediyesi’nden Kadınlara Savunma Eğitimi

Bornova Belediyesi, kadına yönelik şiddetin artarak devam etmesi ve kadınların kendilerini koruması amacıyla temel savunma teknikleri eğitimine başladı. Pınarbaşı Spor Salonu’nda gerçekleşen eğitimde, belediyenin taekwondo antrenörleri temel savunma hareketlerini uygulamalı olarak anlattı. Öğrendikleri savunma tekniklerini uygulamalı olarak deneyimleme şansı bulan kadınlar, eğitimden büyük memnuniyet duyduklarını dile getirdi. Bornova Belediye Başkanı Ömer Eşki, kadına yönelik şiddetle mücadelenin her yönüyle ele alınması gerektiğini belirterek, “Kadına şiddet, yalnızca bireysel değil toplumsal bir sorundur. Biz de Bornova Belediyesi olarak

kadınlarımızın her alanda güçlenmesi için çalışıyoruz. Bugün verdiğimiz savunma eğitimi, ihtiyaç halinde kadınların kendilerini korumalarına destek olacak bir adım. Kadınlar güçlü olursa toplum da güçlü olur” diye konuştu. Bornova Belediyesi Taekwondo Antrenörü Mustafa Hepsert, eğitimin temel amacının kadınlara özgüven kazandırmak olduğunu söyledi. Hepsert, “Kadınların günlük hayatta karşılaşabilecekleri tehditlere karşı hızlı ve etkili savunma yapabilmeleri için kolayca öğrenilebilecek teknikler öğrettik. Bu tür eğitimler, hem fiziksel hem de psikolojik olarak güçlenmelerini sağlıyor. Kadınlar, kendilerini koruyabilecek güçte olduklarını bilmeli” diye konuştu.

Uyuşturucu Verdiği Eşini 72 Erkeğe İstismar Ettirmiş

Dominique Pelicot'un, uyuşturucu verdiği eşiyile cinsel ilişkiye girmeleri için 72 erkekle anlaştığı tespit edildi. Pelicot'un istismar anlarını kayıt altına aldığı belirtildi.

Fransa'da 71 yaşındaki Dominique Pelicot, evli olduğu Gisele Pelicot'a yıllarca uyuşturucu verdiği ve eşiyile cinsel ilişkiye girmeleri için 72 erkekle anlaşma yaptığı suçlamasıyla yargılanıyor. İstismarın yaklaşık 10 yıl boyunca sürdüğü belirtiliyor.

2020 yılında tutuklanan Pelicot'un davası, Fransa'nın Avignon kentinde başladı. 3 çocuk sahibi çiftin 50 yıldır evli olduğu belirtildi. Polis, Pelicot'a bir USB'de "İstismarlar" adlı bir dosya buldu ve dosyanın içerisinde eşinin cinsel saldırıya uğradığı anlara ait 20 bin görüntü tespit etti.

Reuters'ın haberine göre Dominique Pelicot'un, bir internet sitesi üzerinden 'eşiyile cinsel ilişkiye girenlere para teklif ettiği' ve istismar anlarını kaydettiği belirlendi. Uyuşturucu nedeniyle bilincini kaybeden kadına istismarda bulunan 50 erkeğin daha yargılandığı aktarıldı.

Fransız basını, Pelicot'u telefonuyla izinsiz bir şekilde markette karşılaştığı kadınların görüntülerini çektiğini ve yıllar süren istismarın bu şikayetler üzerine ortaya çıktığını yazdı. Kadınların şikayetlerinin ardından soruşturma başlatan polis, Pelicot'un kayda aldığı binlerce istismar görüntüsüne rastladı.

Fransa'da toplu tecavüz davasında Gisele Pelicot ifade verdi: 'Utanması gereken biz değiliz, onlar' Fransa'nın Avignon kentinde görülen mahkemede yargıçlar Gisele Pelicot'nun eski eşi Dominique Pelicot'yu suçlu buldu.

Dominique Pelicot, ağırlaştırılmış tecavüz ve sanıklardan Jean Pierre Marechal'ın eşi Cilia'ya ağırlaştırılmış tecavüz girişimi ve kızı Caroline ile gelinleri Aurore ve Celine'in müstehcen fotoğraflarını çekmekten suçlu olduğuna karar verildi. Pelicot'ya 20 yıl hapis cezası verildi.

12 yıl ceza alan Jean Pierre Marechal de tecavüz girişimi, eşine ağırlaştırılmış tecavüz ve uyuşturucu vermekten suçlu bulundu.

Davanın 30 yaşındaki en genç sanığı Charly Arbo ağırlaştırılmış tecavüzden suçlu bulundu ve 13 yıl ceza aldı.

Dominique Pelicot, eşi Gisèle Pelicot'yu uyutarak bu erkeklerin tecavüzünü teşvik ve organize ettiğini kabul etmişti.

Eylül başından beri devam eden dava tecavüz kültürü ve kadın hakları tartışmalarını alevlendirdi.

Gisèle Pelicot, mahkeme sürecinde gizli kalma hakkını kullanmayı reddetti.

Duruşmanın açık yapılmasını isteyen Pelicot, "Tecavüze uğrayan tüm kadınların 'Madam Pelicot bunu yaptı, ben de yapabilirim' demesini isterim. Artık utanmalarını istemiyorum" diye konuştu.

Kararların açıklanmasından sonra mahkeme binası önünde konuşan Gisele Pelicot "çocuklarını, torunlarını, tüm diğer aileleri ve "sıklıkla gölgede kalan" hikayelerin kurbanlarını düşündüğünü" söyledi ve "Aynı mücadeleyi veriyoruz" dedi.

Pelicot, kendisine destek veren herkese minnettar olduğunu vurguladı ve duruşmanın kapılarını açmaktan "toplum neler olduğunu görsün diye mahkemenin kapılarını açmasından asla pişmanlık duymadığını" belirtti.

Gisèle Pelicot'ya tecavüz etmekle suçlanan genç ve yaşlı erkekler arasında itfaiyeci, tır şoförü, asker, güvenlik görevlisi, gazeteci ve bir DJ de vardı.

Fransız toplumundan hemen her kesimi temsil ettikleri için Monsieur-Tout-Le-Monde (Bay Herkes) lakabıyla anılıyorlar.

BBC, 2024 Yılında Dünyada İlham Kaynağı Ve Etkili Olan 100 Kadını Açıkladı.

Listede çevre aktivisti

Nejla Işık, Nobel Barış Ödülü'nü kazanan Nadia Murad, tecavüze uğrayan ve bu konuda kamusal alanda mücadele yürüten Gisèle Pelicot, oyuncu Sharon Stone, Olimpik atletler Rebeca Andrade ve Allyson Felix, şarkıcı Raye, sanatçı Tracey Emin, iklim aktivisti Adenike Oladosu ve yazar Cristina Rivera Garza da var.

Bu yıl Gazze, Lübnan, Ukrayna ve Sudan'da ölümcül çatışmalar ve insani krizlerle karşı karşıya gelen ve dünyanın dört bir yanında yapılan seçimlerde toplumların kutuplaşmasına tanıklık eden kadınlar daha da güçlü ve dayanıklı olmak zorunda kaldı.

BBC bu yılın kadınlar üzerindeki etkisini, dünyaları değiştirken toplumsal değişiklik yaratmaya çalışan kadınları kutlayarak vurguluyor. Bu liste iklim acil durumunun etkilerini araştırma hedefini de koruyor ve kendi toplumlarında iklim krizinin etkileri ile mücadele eden öncülere dikkat çekiyor.

Listedeki isimler belli bir sıra izlemiyor.

BBC'nin 2024 yılında dünyada ilham kaynağı ve etkili olan 100 kadın listesinde yer alan çevre eylemcisi ve muhtar Nejla Işık, Akbelen'de verdikleri mücadelenin karşılık bulmasından onur duyduklarını kaydetti.

Nejla Işık, Muğla'nın İkizköy Mahallesi'ne bağlı Akbelen mevkiinde ormanların talan edilmesine karşı 5 yıldır mücadele veriyor.

Çiftçi Nejla Işık, 2024 yerel seçimlerinde de Muğla'nın İkizköy mahallesinin de muhtarı seçildi.

İkizköy yakınındaki Akbelen Ormanı, bir maden projesi nedeniyle tehlikeye girince Işık ve mahallenin kadınları davalar ve protestolarla ağaç kesimine karşı harekete geçmişti.

Yürüttükleri çevre kampanyası sırasında polis ile ormanlık alanı savunmak için nöbet tutan protestocular arasında zaman zaman şiddetli çatışmalar yaşandı. Ancak Işık ve diğer köylüler, karşılaştıkları zorluklara ve tehditlere karşı kararlı şekilde mücadele ettiler. Ormana izinsiz girdikleri gerekçesiyle para cezasına da çarptırıldılar (Ceza daha sonra iptal edildi).

Shireen Abed, Filistin toprakları, çocuk doktoru

İsrail'in hava saldırıları ve vahim derecede kısıtlı kaynaklar Shireen Abed'in Gazze'de yenidoğan bebeklerle ilgilenmesine engel olmadı.

2023 yılında İsrail-Gazze savaşı başladığında bombalandığı için evini terk etmek zorunda kalan yenidoğan uzmanı, yakınlardaki mülteci kamplarında bebekleri tedavi etmeye devam etti.

Yıllarca Gazze'deki başlıca hastanelerin yenidoğan birimlerinde çalışan Abed, tıp personelinin çok kısıtlı kaynaklarla hayat kurtarmasını sağlayacak kurallar geliştirdi ve diğer doktorlara eğitim verdi.

Bu yıl iki kızıyla Gazze'yi terk etmek zorunda kalan Abed, sahadaki doktorlara uzaktan destek olmaya devam ediyor.

Cristina Rivera Garza, Meksika/ABD Yazar

Yazar Cristina Rivera Garza birçok ödüle layık görüldü. En son, kadın cinayetleri konusuna ışık tutan kitabı Liliana'nın Yenilmez Yazı, anı kategeorisinde 2024 Pulitzer Ödülü aldı.

Yazar, kız kardeşi Liliana'nın 90'lı yıllarda eski erkek arkadaşı tarafından öldürülmesini ve kaçan failin hiçbir zaman yargı önüne çıkmadığını anlatırken, sevdiği birini kaybetmenin travmasıyla yüzleşiyor ve dünyada en fazla kadın cinayeti işlenen ülkelerden birinde adalet arayışına çıkıyor.

Rivera Garza aynı zamanda Houston Üniversitesi'ndeki İspanyolca yaratıcı yazarlık doktora programının kurucusu ve başkanı.

Direncin özünde, dille sürekli ve derinden uğraşarak nihayet hikayelerin kadın tarafını anlatmasını sağlamak olabilir.

Naomi Watanabe, Japonya Komedyen

Japonya'nın en ünlü influencerlarından olan Naomi Watanabe, ülkesinde yeni kuşak kadın komedyenlerin önünü açtı.

Erkeklerin hakim olduğu Japon komedi sektöründe sınırları aşan Watanabe, kadın ana karakterleri canlandırdı ve geniş çapta popüler olan skeçler sahneye koydu.

Dış görünüşe dair Japonya'daki kalıpları değiştirmeye de yardımcı olan Watanabe, "hafif kilolu ve sevimli" anlamına gelen pochakawaii beden olumlama akımının öncülerinden. Watanabe, Japonya'da büyük beden kıyafet satan ilk markalardan birini kurdu.

Japonya'da televizyon ve sinema sektörlerinde büyük başarı elde eden Watanabe, küresel komedi sektörüne giriş yapmak için ABD'ye taşındı.

Nasıl dirençli kalınır? Ben hep 'Beni sevmiyorsun, bu sorun değil. Lütfen bana bir yıl süre tanı, belki fikrini değiştirebilirim' diye düşünüyorum. Benim düşünce biçimim hep bu.

Gelecek sayımızda umut verici haberlerle karşınızda olmayı umut ediyoruz.

20 Aralık 2024

YERYÜZÜ AŞKIN YÜZÜ OLUNCAYA DEK

YAZAN: Sultan ÇAMUR KARATAŞ

Sevgili Umudun Kadınları izleyicileri merhaba. Nasılsınız? Bu sıradan bir hatırlama değil. Yanıtı da “iyi diyelim iyi olalım” değil. Gerçekten nasılsınız? Ben nasıl mıyım? Pek iyi sayılmam. Her gün sabah haberleri izlerken kendimi kötü hissediyorum. Kadın cinayetleri, çocuk istismarları, incir çekirdeğini doldurmayacak nedenlerle birbirine bıçak çeken, kavga eden insanlar, ekonomik nedenlerle akşam pazarında çürümüş sebzeleri toplayan yaşlılar, okula gidemeyen çocuklar, staj adı altında iş cinayetlerinde yaşamını kaybeden öğrenciler, milli eğitimin her gün millilikten ve laiklikten biraz daha uzaklaşması, gözdağı vermek için gözaltına alınan kadın gazeteciler, kesilen ormanlar, hayvanlara yaşatılan akıl almaz eziyetler, sığınmacılar, komşu ülkelerde yaşanan çağdışı uygulamalar... Daha ne sayayım? Bunları her gün izleyen insanların iyi olma olasılığı var mı?

Dünya ve ülkemiz için çok korkuyorum. Kendim için, ailem için, dostlarım ve tüm iyi insanlar için, kurtlar, kuşlar kediler ve tüm hayvanlar için, ağaçlar için çok korkuyorum. Ben gençliğimde sanıyordum ki, insanlık hep daha iyiye, daha güzele doğru gelişecek. Bu kötüye gidiş bende hayal kırıklığı ve umutsuzluk yaratıyor.

Bu duygular içindeyken youtube’da karşıma bir video çıktı. Yaşar Kemal’in cenaze töreninde okunan bir şiir. Adnan Yücel’in insanlar umutsuzluğa düştüklerinde, yollarını aydınlatsın diye

yazdığı bir şiir olmalı diye düşündüm. “Yeryüzü aşkın yüzü oluncaya dek!” “İnsan, evrende gövdesi kadar değil, yüreği kadar yer kaplar!” diyen Yaşar Kemal’in cenazesinde okunması da çok yakışmış.

Şiiri okuyan Haydar Ertem... Adnan Yücel bu şiiri, bu törende Haydar Ertem okusun diye yazmış sanki. Umutla doldu içim, Yüreğine sağlık... Bu videonun linkini buraya ekliyorum. Belki benim gibi karanlık duygulardayken izlemek isteyenler olabilir diye.

https://www.youtube.com/watch?v=ejM_2ZAGMh4

Videoya bir müzik eklemişler. O müzik eklenmese eksik kalırmış duygusunu yaşadım.

Eleni Karaindrou’nun Theme Of Uprooting adlı eseri. Bu eserin de linkini buraya ekliyorum.

<https://www.youtube.com/watch?v=axhYdQzvztQ>

Yeryüzünün ve üzerindeki canlı cansız her şeyin iyiliği sevgiye bağlı. Bunun gerçekleşmesi için mücadele verebilmemiz yüreğimizdeki aydınlığı beslemekten geçiyor. Yaşayabilmek için inanmak zorundayız, yeryüzünün aşkın yüzü olacağı günlerin geleceğine.

YERYÜZÜ AŞKIN YÜZÜ OLUNCAYA DEK

Aşksız ve paramparçaydı dünya.

Bir inancın yüceliğinde sevdim seni.

Bir kavganın güzelliğinde sevdim.

Bitmedi daha sürüyor o kavga ve sürecek.

Yeryüzü aşkın yüzü oluncaya dek!

Aşk demişti yaşamın büyük ustaları.

Aşk ile sevebilmek bir güzelliği

ve dövüşebilmek o güzellik uğruna.

İşte yüzünde badem çiçekleri.

saçlarında gülen toprak ve ilkbahar.

Sen misin seni sevdiğim o kavga,

sen o kavganın güzelliği misin yoksa...

Bir inancın yüceliğinde buldum seni.

Bir kavganın güzelliğinde sevdim.

Bin kez budadılar körpe dallarımızı,

bin kez kırdılar.

Yine çiçekteyiz işte yine meyvedeyiz.

Bin kez korkuya boğdular zamanı,

bin kez ölümler diler.
Yine doğumlardayız işte, yine sevinçteyiz.
Bitmedi daha sürüyor o kavga
ve sürececek.
Yeryüzü aşkın yüzü oluncaya dek!

Geçtiğimiz o ilk nehirlerden beri,
suyun ayakları olmuştu ayaklarımız.
Ellerimiz, taşın ve toprağın elleri.
Yağmurlara susamış sabahlarda çoğalırdık.
Sabahlarda dikilirdik burçlarınıza.
Türküler söyledik hep aynı telden,
aynı sestem, aynı yürekten
Dağlara biz vermiştik morluğunu,
henüz böyle yağmalanmamışken gençliğimiz...

Ne gün batımı ölümlerin üzüncüne,
ne tan atışı doğumların sevincine.
Ey bir elinde mezarcılar yaratan,
bir elinde ebeler koşturan doğa
Bu seslenişimiz yalnızca sana,
Yaşamasına yaşıyoruz ya güzelliğini,
bitmedi daha sürüyor o kavga
ve sürececek
Yeryüzü aşkın yüzü oluncaya dek!

Saltanatlar saraylar çöker.
Bu kan susar,
bu zulüm biter.
Menekşeler de açılır üstümüzde,
leylaklar da güler.
Bugünlerden geriye,
bir yarına gidenler kalır,
bir de yarınlar için dövüşenler...

Şiirler doğacak kıvamda yine.
Duygular yeniden yağacak kıvamda.
Ve yürek,
imgelerin en ulaşılmaz doruğunda.
Ey her şey bitti diyenler.
Korkunun sofrasında yılgınlık yiyenler.
Ne dağlarda direnen çiçekler
ne kentlerde devleşen öfkeler.
Henüz elveda demediler.
Bitmedi sürüyor o kavga
ve sürecek
Yeryüzü aşkın yüzü oluncaya dek!

24 Aralık 2024

DUYGULARIMIZI İFADE EDEBİLİYOR MUYUZ? ÖZEL EĞİTİMDEN NE UMDUK, NE BULDUK?

YAZAN: Menekşe KOÇAK

mneksekck06@gmail.com

Biz engelli çocuğu olan ailelere, şu sorular çok sorulur:

“Neyi var? Doktora götürdün mü? Özel eğitime gidiyor mu?” Çünkü zihinlerde doktorun ilaçla çocuğu iyileştirmesi gibi özel eğitim alan çocukların da zamanla iyileşeceği yani toplumla uyumlu olabileceği algısı vardır. Esasen bu algı özel eğitimden ne umduğumuzu yani beklentimizi ifade eder.

Bu beklenti doğrudur; çünkü özel eğitim, engelli çocuğun toplumla uyumlu olmasına mümkün olduğunca bağımsız yaşam becerisine katkı sağlamak için geliştirilmiştir.

MEB’in Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliğinin 6.maddesinde özel eğitimin amacı şu şekilde ifade edilir: “Türk Milli eğitimin genel amaç ve temel ilkeleri esas alınarak; özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin eğitim ihtiyaçları yeterlilik, ilgi ve yetenekleri doğrultusunda kapasitelerini en üst düzeyde kullanmaları, üst öğrenime, meslek hayatına ve toplumsal yaşama hazırlanmalarını amaçlar.”

Demek ki özel eğitimin amacı; çocuğu bir üst eğitime hazırlamak, meslek edinmesini sağlamak, toplumsal yaşama hazırlamaktır. Ne güzel amaçlar?

Peki, bu amaçların gerçekleşmesi için neler yapılıyor? Türkiye’de özel eğitim hizmeti üç şekilde veriliyor:

1. MEB’in özel eğitim okulları ve kapsayıcı yani kaynaştırma yöntemi ile verilen eğitim hizmetleriyle
2. Destek eğitim yani özel eğitim hizmetleri veren rehabilitasyon merkezleriyle
3. Yerel yönetimlerin engelli bireylere yönelik özel eğitim hizmetleriyle

MEB’in açtığı özel eğitim okullarıyla ilgili Yusuf Tekin Hürriyet Gazetesinde şu açıklamayı yapıyor: “Şu an Türkiye genelinde okul sayımız (Özel eğitim okulu) 1076. Bu rakam çok önemli. Sadece bu okullarımızda 35 bin öğrencimiz var. Dolayısıyla özel eğitimde dünyaya örnek gösterilecek uygulamalar yapıyoruz. Her engel sınıfına farklı okullar açma eğilimindeyiz.”

Öncelikle şu sorunun cevabını birlikte bulalım;” Özel eğitim okullarının sayısının artması övünülecek bir gösterge midir?” Kesinlikle hayır! Çünkü özel eğitim okullarında amaç, engelli bireyi akranlarıyla kapsayıcı eğitime yani bir üst eğitim kurumuna hazırlamaktır.

Soru şu: “Eğer özel eğitim okulları bireyi üst eğitim kurumuna uyum sağlayacak seviyeye getirebilseydi, özel eğitim okullarının sayısını hızla artırmaya gerek kalır mıydı?” Elbette ki hayır... Çünkü özel eğitim okullarındaki 35 bin öğrencinin en azından %50 ‘si yaklaşık 18 bini ilköğretim ve ortaöğretim okullarında eğitim almaya devam edeceği için yeni özel eğitim okulu ihtiyacı azalırdı.

Sayın Bakan “Dolayısıyla dünyaya örnek olacak uygulamalar yapıyoruz.” diyor; ama mevcut özel eğitim sistemi %50 oranında bile başarı sağlayamıyor. Bakanlığın özel eğitim kurumlarına giden öğrencilerin kapsayıcı eğitime geçme oranlarını yıl yıl belirterek sistemin başarı durumunu toplumla paylaşması gerekir.

“Son yıllarda devlet okullarında eğitim nasıl?” sorusunu kime sorarsanız sorun; “Devlet okulları bitti.” cevabını alırsınız. Çünkü herkesin mutlaka öğrenci olan bir yakını vardır ve eğitim sistemindeki tıkanıklığa tanıklık etmiştir.

Özel eğitime gelince, engelli çocuğu olan ailelerden başka toplumda bu konuyla ilgilenen pek olmaz. Bu nedenle özel eğitim okulları genellikle küçük binalarda, alt yapı eksikliğiyle açılır. Oysa engelli bireylerin özel gereksinimleri nedeniyle geniş mekânlara, bağımsız yaşam becerisini kazanacakları uygulama evlerine, atölyelere ihtiyaçları vardır... Bugün alt yapı yetersizliği nedeniyle küçük sınıflarda masa başında binlerce çocuğa güya eğitim verilmektedir.

Özel eğitimde yaşanan sorunlardan biri de özel eğitim alanından mezun öğretmenlerin sayısının ve mesleki yeterliliğinin az olmasıdır.

Bakanlık özel eğitim öğretmeni ihtiyacını ücretli öğretmen uygulaması ile gidermeye çalışmaktadır. 2023 -2024 Eğitim Öğretim Yılında Türkiye genelinde 66 bin 780 ücretli öğretmen görev yapmaktadır. Bu ücretli öğretmenlerden 19 bin 61'i özel eğitim öğretmeni olarak çalışmaktadır.

Engelli çocuklar göremedikleri, duyamadıkları, konuşamadıkları veya algılayamadıkları için özel, ayrıntılı ve işlevsel eğitime ihtiyaç duyarlar. Yani onlara eğitim veren eğitimcilerin çok ama çok iyi yetiştirilmesi gerekir.

Ancak MEB, farklı alanlardan mezun olan öğretmenlere 80 saatlik, "Ücretli Öğretmenler İçin Özel Eğitim Uygulamaları Çerçeve Kurs Programları" düzenlemekte ve sertifika vermektedir. Soru şu: "Matematik, tarih gibi farklı alandan mezun olan bir öğretmeni, 80 saatlik bir kurs ile özel eğitim öğretmeni olarak yetiştirmek mümkün olabilir mi?"

Elbette ki mümkün değil... Ancak ne yazık ki MEB Bakanı Yusuf Tekin'in dünyaya örnek olan özel eğitim uygulamalarında durum bu...

Özellikle orta ağır seviyedeki engelli bireylere hizmet veren okullarda ücretli öğretmenlerin görevlendirilmesi yaygın bir uygulamadır. Çünkü orta ağır seviyedeki çocuklarla çalışmak zordur ve özveri ister. Bu nedenle genellikle kadrolu özel eğitim öğretmenleri bu kurumlardan ilk fırsatta tayin ister.

Özel eğitim okullarında özveri ile çalışan ve deneyim kazanan ücretli öğretmenlerin ise ekonomik olarak büyük sıkıntıları vardır. Aynı okulda, aynı işi yapan ücretli öğretmen asgari ücret alırken, kadrolu öğretmen 45 bin, 50 bin TL arası para alır. Ayrıca ücretli öğretmenlerin iş gitmediğinde ücreti kesilir, sigortası yatmaz. Bu nedenle de daha iyi şartlarda iş bulduklarında ücretli öğretmenliği bırakırlar.

Bir de ilçe milli eğitim müdürlüklerinin, ücretli öğretmen görevlendirirken yaptıkları hatalar vardır. Deneyimli öğretmenleri her yıl farklı okulda görevlendirmek ya da deneyimli öğretmen boşta kalırken deneyimsiz genç öğretmenleri ücretli öğretmen olarak görevlendirmek gibi...

Bu durum, sahada özel eğitimde sık sık öğretmen değişikliği sorununu ortaya çıkarır. Bir özel eğitim öğrencisinin birinci sınıftaki öğretmeni tarafından okuldan mezun edilmesi mucizedir.

Durumun daha iyi anlaşılması için "İlkokulda her yıl öğretmen değişecektir." kararının uygulanmaya konulduğunu varsayalım. Yer yerinden oynar. Çocuklarla öğretmen arasında bağ kurulamayacağı, pedagojik olarak sorunlar yaratacağı belirtilir. Herkes itiraz edeceği için böyle bir uygulama söz konusu bile olamaz. Oysa engelli çocuğu olan bizler, bu sorunu yıllardır anlatmaya çalışıyoruz... Ne sesimizi duyan ne de halden anlayan var...

Mesela benim oğlum, orta ağır seviyede otizmlidir. 12 yıldır özel eğitim okullarına gidiyor. 14 öğretmeni oldu... Bunlardan sadece biri kadrolu özel eğitim alanı mezunuydu. 13 öğretmen ise ücretli öğretmendi. İletişim sorunu olan oğlumun her yıl öğretmeni değişti.

Mamak İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü, geçen yıl çok başarılı olan öğretmenlerimize bu sene görev vermedi. Dört tane otizmlili delikanlının olduğu sınıfa iki kadın öğretmen atadı. Veliler bir araya gelerek öğretmenimizin atamasını tekrar yaptırдық... Seneye ne olur hiç bilmiyoruz...

Engelli bireyin toplumla uyumunu amaçlayan özel eğitim okullarında, sık sık öğretmen değişikliği nedeniyle öğretmen ve öğrencinin uyum sağlamasına bile fırsat verilmiyor. Ama kimin umurunda...

Gelecek yazımızda engelli bireylere destek eğitim hizmeti sunan rehabilitasyon merkezleri hakkında sohbet etmek üzere...Hoşça kalın...

12 Aralık2024

KAYNAKÇA

- 1.Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği
2. Hürriyet .com tr ,30 Ekim 2023,Gündem Haberleri
- 3.MEB <https://www.meb.gov.tr> haber, “7. Özel Eğitimde Rehabilitasyon Merkezlerinin Rolü ve Eğitim Niteliklerinin Artırılması Türkiye Buluşmaları” , 11 Kasım 2024
- 4.<https://turkegitimsen.org.tr>
5. MEB, Hayat Boyu Öğrenme, Genel Müdürlüğü, Öğretmenlik ve Öğretim Alanı, “Ücretli Öğretmenler İçin Özel Eğitim Uygulamaları Çerçeve Kurs Programları”

YARALARI SARMANIN BİR BAŞKA YOLU

EBRU ATİLLA

YAZAN: Emine KAMÇI

eminekamci@hotmail.com

Whatsappıma, uzun zamandır görüşemediğim bir arkadaşımın mesajı düştü yakınlarda. Daha önce de dergimiz için iki kez röportaj yapmış olduğum Ebru Atilla’dan başkası değildi. Beni bir sergiye çağırıyordu. İşim olduğun halde koşullarımı zorlayarak bu sergiye gitmek istedim bütün kalbimle.

Otobüs beklerken ona telefon ettim ve geleceğimi bildirdim. Telefonu açar açmaz, “Körüm, körüm” diye karşılık verdi. Tabii ki ben bu sözün ne anlama geldiğini biliyordum ve hiç alınganlık göstermedim, gülüştük. Yıllar önce birlikte tiyatro çalışırken aramızda bu tür şakalar

Geçerdi. Gerek çalışma arkadaşlarımız gerekse Ebru'nun kendisi bu şakalara aldırılmaz, aksine kahkahalar atarak eylesinirdik. Öyle ki Ebru o günlerde bir yöneticiden çok bizler gibi eğitilen, öğrenen grubunda sayardı kendini. Zaman zaman da bunu dillendirirdi üstelik. Biz çalışanlar görme engelli olduğumuz halde Ebru da sık sık hatalar yaparak bizim gibi davranır, kendi hatalarıyla da dalga geçerdi.

Ebru, kendi ailesinin yardımına koştuğu gibi başkalarına da koşardı. Altı Şubat depreminde de öyle oldu. Önce Adana'ya, sonrasında da Hatay'a gitti. Depremin hemen ardından arkadaşlarıyla birlikte yürüteceği 'Açık Depo Gönüllüleri' adlı sivil hareketi oluşturdu. Amacına uygun sürdürülen bu sivil harekete çok destek geldi. Oradaki çaresiz insanlara, kadınlara, çocuklara çare olmaya, yaralarını sarmaya çalıştı. Onlarla birlikte çadırlarda, konteynırlarda kaldı. Yakınlarını kaybetmiş hayvanlara yer, yurt buldu. Tüm çevresini seferber ederek oradaki insanlara yardım götürdü. Asıl gereksinimleri tespit ederek onların yerine ulaşmasına öncülük yaptı. Kadınların ve çocukların yaralarını bir başka yolla sarmayı denedi ve bu konuda da başarılı oldu. Çocuklarla spor yaptı, ders çalıştı. Kadınlara tiyatro oynamasını öğretti. Onların ellerindeki yeteneği ortaya çıkararak para kazanmalarını sağladı.

Ebru orada defalarca elektrik kaçağından insanların konteynırlarının yanmasına tanık olduğunu belirtti.

Şimdilerde Memleketi İzmir'de bulunuyor ve yine boş durmuyor. Daha yakınlarda bir otizmlı çocuk grubuna dans öğretti ve bu gösteri sahnelendi. Ayrıca İzmir'de de kadın sorunlarıyla mücadele edenlerle birlikte el ele olmaya devam ediyor.

Ebru yine Hatay'a gideceğini, henüz orada işlerinin bitmediğini söylüyor. Orada bir de kütüphane açılmasını sağlayacakmış, öyle söyledi. Bu konudaki destekçilerini de bulmuş üstelik.

Ebru aynı zamanda iyi bir hayvansever. Saldırgan diye adlandırdıkları sahipsiz bir köpeğe de hem evini hem de kucağını açtı. Bu yapmak istediği ve gerçekleştirdiği projelerine tüm çevresindeki eşi, dostu destek oldu.

Sevgili Ebru; belki biz senin kadar aktif çalışmalarda yer alamadıysak da sen ve senin gibi büyük hizmetler vermiş arkadaşlarımızı dergimiz yoluyla tanıtmak, anlatmak fırsatını bulmuş olduk. Ben kendi açımdan seni tanıdığım için çok yönlü ve iyi bir dost kazandığım için şanslıyım, bir o kadar da mutluyum. Sana, bundan sonraki projelerinde de başarılar diliyorum, "yolun açık olsun!" diyorum.

8 Aralık 2024

ROL MODELLERİMİZ

KARARLI BİR HAK MÜCADELESİ

SÖYLEŞİYİ YAPAN: Şule SEPİN İÇLİ

sulesepin06@gmail.com

KONUK: Merve KARAGÖZ

Şule: Sevgili Umudun Kadınları Dergisi izleyicilerimiz, bugün sizlerle farklı bir rol modelle birlikteyiz. Adı Merve Karagöz. Ben onu yapmış olduğu bir çalışmadan tanımıştım. Kendini bize ayrıntılı olarak tanıtır mısın?

Merve: Selam, İstanbul'da ailemle yaşıyorum. Mayıs 1995'te doğdum. Gelir İdaresi Başkanlığında çalışıyorum. Bir buçuk sene kadar önce atandım. Lisans eğitimimi İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesinin Siyaset Bilimi Kamu Yönetimi programında tamamladım. 19 yaşında kör oldum. Üniversite hayatıma başladığımda kendim için idealleştirdiğim şey müfettişlikti. Maliye alanına ilgi duyuyordum. Birinci sınıfı okuduktan sonra kör oldum. Tedavi sürecinden sonra ise okulu bitirmeye karar verdim. Mezuniyet sonrası da kamuda işe başladım.

Şule: Gelir İdaresi Başkanlığında ne iş yapıyorsun?

Merve: Veri hazırlama ve kontrol işletmeni benim unvanım. Görme engelim olduğu için kurum sınavlarına giremiyorum. Engelli olan adaylar sadece maliye özelinde değil, diğer Bakanlıklarda da giremiyor kurum sınavlarına. Yavaş yavaş değişmeye başladı gerçi bu durum. Engelliler hâkim savcı olabiliyor artık ama diğer kamu kurumlarına sirayet etmesi biraz uzun sürecek gibi. Benim unvanım kariyer mesleği gibi değil, memur statüsündeyim. Göreve başladıktan sonra bizim teşkilatta unvanın yapılan işte ciddi bir etkisinin olmadığını anladım. Gelir uzmanları da uzman yardımcıları da veri hazırlamalar da pratikte aynı işi yapıyor. Şu anda Uygulama Denetim Müdürlüğünde, İnceleme Servisinde çalışıyorum. Ön inceleme ve sorgulama işlemlerini yapıyorum, ilgili yerlere yazışmaların iletilmesini sağlıyorum. Herkesin yaptığı işleri yapıyorum özetle servisimde.

Şule: Uzmanlık olunca ücret anlamında da farklılık oluyor değil mi?

Merve: Evet, sanırım o fark var. Özlük anlamında da farklılıklar oluyor. Fakülteden beri sınavlara girememe meselesini dile getiriyorum. Bu açık ayrımcılık. İİBF/ SBF mezunlarının girebildiği sınavlara biz engeli olan adaylar giremiyoruz. Kurum içinden sınav açıldığında bu sınavlara girebiliyoruz ancak üç seneyi doldurma şartı var. Şu an Gelir İdaresi Başkanlığında uzman olmuş görme engelliler bulunuyor ama ben bir sonraki aşamada bu ayrımcılığın giderilmesi için yeni adımlar atmak istiyorum. Belki diğer kamu kurumlarında da bu uygulama değişir. Nihayetinde akademik köken anlamında bir farkımız yok, ben de aynı fakültede aynı dersleri verip başarılı oldum. Mezun olduğum halde sınava giremiyorum. KPSS'ye girdikten sonra kurum sınavına

giriyoruz ya kariyer meslekleri için, engeli olanların başvurusunu dahi kabul etmiyorlar. Bunun da zaman içinde değişeceğini umut ediyorum.

Şule: Engelli KPSS'ye mi girmek gerekiyor?

Merve: Kör olduktan sonra okulum da bitince özel bir şirketle görüşme yaptım. Almadılar. Ayrımcılık nedeni benim görme engelli olmam değil bir kadın olarak başörtülü olmamdı. Açık ayrımcılığa uğradım. Engelliliğin kapsamı da çok geniş ve çok bireysel. EKPSS'ye girip kamuda göreve başladım. İlğimi çeken yerlere ağırlık vererek tercih yapmıştım. Gelir İdaresi ilk tercihlerimdendi. Alandan uzaklaşmadığım için mutluyum ama işe başlama noktasında keşke ben de fakülte'deki diğer arkadaşlarım gibi kurum sınavlarına girip uzman yardımcısı olarak göreve başlamış olabilseydim. Bu pratikte bir fark yaratmasa da bunun ayrımcılık olduğunu bilmek bazı durumlarda yetersiz hissetmeme neden olabiliyor. Giderilmesi gereken bir ayrımcılık olduğunu düşünüyorum. İnşallah ilerleyen süreçte bu konuyla ilgili elimden geleni yaparım.

Şule: Sen bir tür kesişimsel ayrımcılık yaşamışsın aslında. Hem körlüğünden hem de başörtünden dolayı. Biz biraz geriye gidelim. Sen kör olduktan sonra körlüğe nasıl uyum sağladın, bilgisayar, baston kullanma meseleleri nasıl oldu, onları biraz paylaşabilir misin?

Merve: Başlangıçta sadece hayatta kalmaya çalıştım. Hastalığının teşhis süreci biraz uzun sürdü ve biraz yıpratıcıydı. Bağışıklık sistemimi baskılayan çok fazla ilaç kullanıyordum. İki yıl böyle geçti, toparlandım. Baktım hayat devam ediyor. Eskisi kadar sağlıklı olmasa da arkadaşlarımla halen daha iletişimdeydim. Tamamen evin veya hastanenin içerisindeydim. Ailemin desteği çok güzeldi. Özellikle annem desteğini hiç esirgemedi. Onun motive etmesiyle görmeme dışında bir farklılığımın olmadığına inandım. Bunun hayatımın bir parçası olduğu bilinciyle birazcık daha neler yapabileceğimi düşünmeye başladım. Annem, “Neden okula devam etmiyorsun” dedi. Arkadaşlarım okulu bitirdi, patır patır işe girmeye başladılar. Onları çok sağlıklı takip edemesem de haberleri geliyordu işte. Aslında bağımsızlığım, teknolojinin getirdiği kolaylıklar aracılığıyla telefonla başladı. Ekran okuyucuları, görmeyenlerin teknolojik aletleri nasıl kullanabileceğini falan hiç bilmiyordum. Googlelayarak telefonu nasıl kullanabileceğimi, Voice Over gibi teknik konuları keşfettim. Sonra da üniversiteye devam etmek için gereken adımları attım. İstanbul'da, ailemin yanında eğitimime devam etmek istedim. Fakültede ciddi bir erişilebilirlik sorunu yaşamadım. Hocalarımın ve arkadaşlarımla yaklaşımları olsun, hiçbir sorun. Bence duruşumun ve talep ettiklerimin etkisi vardı. Görmediğim için herhangi bir muafiyet veya bu durumu avantaja çevirecek bir talepte bulunmadım. Fırsat Eşitliği Yönergesini elime aldım, okudum. O ekseninde hareket etmeye başladım. Üniversitedeki Engelli Öğrenci Birimiyle iletişime geçtim. Oranın yönlendirmesiyle İstanbul Tophane'de Engelliler Müdürlüğünde bağımsız hareket eğitimi verildiğini öğrendim. Kervan yolda düzülür gibi bir durum oldu burada aslında. Bastonu

annemin teşvikiyle zaten kullanıyordum, kör olduğum dışarıdan bakıldığında belli olmadığı için baston sosyal ilişkilerde de işimi kolaylaştırıyordu. İlk kör olduğum zamanlarda annemin kolunda yürüyordum. Bastonun satılan bir ürün olduğu aklımın ucundan bile geçmezdi. Ailem ve yakın çevremde körlük deneyimi olan kimse yoktu. Annemin, kardeşlerimin aracılığıyla bir tane baston temin ettik. Engelliler Müdürlüğünde farklı eğitim düzeyinden farklı beceriler geliştirmiş farklı engel gruplarıyla bir arada olduğumuz için çok hızlı bir şekilde yol alamıyordum ama neler öğrenmem gerektiğini gördüm. Bağımsız hareketin tekniklerini bile internetten okuyarak hızlıca pratik etmeye çalıştım. Üniversitede birim koordinatörümüz değişti, İlgin Aydınoglu oldu. Onunla da birkaç kez pratik ettik. Dışarıya çıkmaya karar verdikten sonra baston hep benim hayatımdaydı özetle. Kendi tekniğimi geliştirmiştım. Bilimsel metodolojisine de hâkim olduktan sonra keyifli, meraklı, bazen karamsar, hayat gibi her şeyin iç içe olduğu bir pratik sürecim oldu. Pandemide bilgisayar kullanmak zorunda olduğum için bilgisayarı öğrendim. Çok çileliydi. İnternetten bilgisayar sipariş ettim, geldi. Ama nasıl kullanılacağına dair hiçbir fikrim yok. Uzaktan Üniversiteden destek aldım ve Jaws yükledik. Ekran okuyucuydu, cracklemekti derken yapabildiğimi görünce kendimi hacker gibi hissetmeye başladım. Arkadaşlarıma ve kardeşlerime sorarak, Googleleyarak öğrendim işte. Bilgisayar sustuğunda çileden çıkıyordum. Zorlayıcı birkaç haftadan sonra bilgisayarla günlük hayatımın getirdiği ve gerektirdiği birçok şeyi yapabildim. Çalışma hayatımda da çeşitli yöntemler geliştirdim.

Şule: Annen duygusal olmayı bir tarafa bırakıp sana destek olmuş. Çocuğunun engelli olması çok üzücü ve derin süreçleri olan bir durum. Bu çok anlamlı. Çoğu anne-baba bunu yapamıyor maalesef. Ailelerde çok ciddi bir kabullenme sorunu var. Rehabilitasyon merkezine gittin mi?

Merve: İstanbul Büyükşehir Belediyesinin Engelliler Müdürlüğü, engellilere gündüz eğitim veren bir yer. Birkaç kez oraya gittim ama dedim ya aradığımı çok bulamadım. Benim acelem vardı. Oradaki rutine bağlı kalmak, okurken yapabileceğim bir şey gibi gelmedi bana. O bilgiyi edinebileceğim kaynakları oradaki hocalardan; İbrahim ve Zeynep hocanın yönlendirmeleriyle aldım. Teknik bilgilerin yazılı olduğu metinleri, bilgileri edinebileceğim ve deneyimleyebileceğim alanları kısa kısa hap bilgi şeklinde aldım onlardan. Onlar acelem olduğunu biliyorlardı. Okurken öğrenmek zorundasınız. Bilgim ve kendi tekniğim olsa da belki daha başka daha kolay bir yolu vardır diye diğer körlerin deneyimini de çok önemli bulurum. Hayatımda başka bir kör yoktu ki. Üniversitede Engelli Öğrenci Birimiyle tanıştıktan sonra başka körlerle de tanıştım. Benim açımdan ufuk açıcıydı çünkü diğerlerinin deneyimi bana yol gösteriyordu. Bu anlamda Engelli Öğrenci Biriminin bana çok faydası oldu.

Şule: Zorlu, zevkli ve umutlu bir mücadeleymiş seninki. Derneklerle ilişkilerin nasıl? Herhangi bir derneğe üye misin?

Merve: Pandemiden hemen önce öteki körlerin hayatıma olumlu etkisini görünce o gazla diğer körlerin ne yaptığını takibe aldım, merak ediyordum. Sonradan kör olmuş biri için diğerlerinin ne yaptığı önemli bence, taklit edeceğim çünkü. Biraz araştırdım ve süzerek fikirlerimin uyuştğu bir-iki dernek buldum. Bir süre çalışmalarını izledikten sonra üye oldum. Sonrasında örgütlü mücadelenin pek bana göre olmadığını anladım. Yaklaşık iki senedir çalışmaları uzaktan takip ediyorum. Önceden daha aktiftim, daha çok inisiyatif alıyordum. Grupla çalışmak bana iyi geliyordu o zamanlar. Her derneğin, her gurubun kendi handikabı var. Şu an örgütlü mücadele anlamında hiçbir dernekle çalışmıyorum. Dışarıdan destek veriyorum. Bir arkadaş gurubum var ve beraber adım atmamız gereken noktalarda birlikte adım atıyoruz. Gelir İdaresinde çalışan körler olarak bizim de bir gurubumuz oldu. Ben üniversiteden mezun olduktan sonra Emirgan'dan rehabilitasyon hizmeti de aldım. Tanıdığım körler bana, "Gitme, orada ne yapacaksın, öğrenebileceğin bir şey yok." minvalinde şeyler söylüyordu. Ama ilk tanıştığım körlerle sosyal açıdan hep birbirimize benziyorduk. Eğitim alanında bir noktaya gelmişiz, birlikte hareket etme kültürüne aşinayız, konuşup tartıştığımız konular benzer. Engellilik, körlük hepimiz için bireysel bir şey evet ama Türkiye'nin farklı yerlerindeki körler ne yaşıyor mesela, bunu merak ettiğim için rehabilitasyona gitmeyi istiyordum. Bu kitle için bir şey yaparsam ve üreteceksem, onları daha iyi tanımam gerektiğini düşünüyordum. Rehabilitasyon gerçekten 21. Yüzyılın gereklerini eğitim anlamında asla sağlamayan bir kurum. Derneklerin de sırt çevirdiği bir alan bence burası. Kendi kaderine terk edilmiş. Hak temelli çalışan dernekler oradan çok uzaklar. Oradayken ve oradan ayrıldıktan sonra rehabilitasyonun apayrı bir dünya olduğunu düşündüm.

Şule: Gelir İdaresinde yapmış olduğun bir çalışmayı bizimle paylaşır mısın?

Merve: Atandığımda kadromun gereği olan işi yapmak istediğimi söyledim kendi kendime. Tanıdığım körler, her körün yolunun santralden geçeceğini söylüyordu. Bu benim için korkulu bir rüya gibiydi. Bu bir kibir gibi görülebilir ama alanımda yeterli bilgi birikimine sahibim, yeterliliğimi ispat etmişim, EKPSS belki bunu ölçmek için uygun bir araç değil ama atanmaya hak kazanmışım. Santralde çalışmak istemediğim için ilk görüşmeye gittiğimde savaş boyalarımı sürmüştüm. İstanbul'da bir vergi dairesinde göreve başladım. Müdüre kendimi tanıttım. Santral diyecek diye ödüm patlıyor ama. Müdür: "Ben senin gibi akademik kökene sahip birinin santralde çalışmasını istemem. Zaten santralde çalışan elemanım da var." dedi. Derdimi anlamıştı bence. Ne yapabileceğimizi o da ben de bilmiyorduk. Çünkü maliyede çalışan bütün körler santralde çalışıyordu. Resmi olarak bilgisayar talep ettim. Ekran okuyucu yazılım ile bilgisayar kullandığımı söyledim. Veri hazırlama ve kontrol işletmenliği bilgisayar sistemiyle çalıştığı için konuyla ilgili araştırma yapıp dilekçelerimi sundum. Dairede özlük işleri, santral ve sekreteryaya bir aradaydı. Ben özlük işlerinde oturuyordum bu süreçte. Telefona sekreter bakıyordu. Direnerek telefonlara

bakmadım. Kurumda çalışanlar neden telefonlara bakmadığım, en rahat bunu yapabileceğim konusunda bir algı geliştirmişti. Başka kurumlardan tanıdıkları körler telefona baktığı için benden de beklenen buydu çoğunlukla. Agresif bir tavır sergilemedim. Diğer servislerdeki üretime nasıl katkı sağlayabileceğimi gözlemledim. Müdürümün önerisiyle belli periyotlarla servis değiştirdim. Dilekçemden yanıt gelene kadar servislerde neler yapabileceğimi araştırdım. Dilekçelerime olumsuz yanıt geldi. Bizim kurumda o dönemde yalnızca Âdem Vural Windows işletim sistemli bilgisayarla kurum portallarını kullanabiliyordu. Teşkilatta ise Gelir İdaresi Başkanlığı işletim sistemi olan Gibux kullanılıyor ve bu nedenle bir süre sonra o da sistem dışı kalacaktı. Son zamanlarda Âdem Vural güncelleme alamadığı için onun da yaptığı işler kısıtlanmıştı. Âdem Vural ile görüşerek onun yönlendirmesiyle Ankara’da Uygulama ve Veri Yönetimi Daire Başkanlığı 79. Şube Sistem Yönetimi Müdürlüğünde çalışan bir beyefendi ile görüştüm. Vaktiyle Âdem Vural için Windows işletim sistemli bir bilgisayara NVDA’yı kurmuşlar. İşletim sistemimizin değiştiğini ve başka bir ekran okuyucu gerektiğini söyledi. Durumun teknik bilgilerini aldıktan sonra benim için yine Googelama süreci başladı. Linux temelli bir işletim sistemi olduğundan hangi ekran okuyucu çalışır, Türkçeye uyumlu sentezleyicisi var mı?” gibi sorulara yanıt aradım. Olcay Aşçı çalışma hayatımın bu noktaya gelmesinde gerçekten ciddi destek sağladı. Onunla inceledik, körler camiasını yokladım; bu ekran okuyucuyu kullananlar olup olmadığını araştırdım. Topladığım verileri Ankara’da iletişim kurduğum kişiye ilettim. Nelere ihtiyacım olduğunu içeren bir rapor yazdım. Yazılımı temin etmek için bağış da gerekiyordu çünkü bu yazılımı geliştirenler yurtdışında gönüllü çalışan kurumlar. JAWS ve NVDA kadar kolay erişilebilen bir ekran okuyucu olmadı benim için. Göreve temmuz başında başlamıştım. Geçen sene Aralık ayının sonuna doğru Ankara’dan bilgisayar gönderdiler, yazılımı da temin etmişler. Test kullanıcısı olacağım. Havalara uçtum çünkü hiç umudum kalmamıştı. Çalışma arkadaşlarım süreçten haberdarlardı ve “Ödenek ne zaman çıkar? Bu sene olmaz.” gibi olumsuz şeyler söylüyorlar. Umudumu da kaybetmek istemiyorum ama etkileniyorum ister istemez. Sonrasında bilgisayarı denemeye başladım işte. Maliye sistemleri aşırı güvenli olduğu için süreç zor ilerledi. Başlangıçta sadece ofis işlerini yapabiliyordum mesela gelen maillere cevap vermek yapabildiğim ilk işti ancak bunu yapmak da beni tatmin etmezdi. Kurumda kullandığımız portallar web tabanlı ve yetki açısından bunları kullanmamla ilgili hiçbir kısıtlılık yok. Denediğimde ise tarayıcıyı açtığım anda ekran okuyucu susuyordu. Ankara’dakilerle iletişim halindeydik, yazılımsal bir sorun olduğunu düşündük. Sorunu saptamaya çalıştılar. Sürekli kendi deneyimlerimden bahsedip güncellenmesi gereken kısımları bildirdim. Örneğin bazı kısayollara ihtiyaç duyuyordum. Windows işletim sistemindeki alışkanlıkları tamamen bırakmamız, haliyle başka bir düzene alışmamız gerekiyordu. İşyerindeki bilgisayarlarımıza komut girerek kullanıyoruz mesela. Buna alışmam, deneyimlemem ve rapor etmem gerekti. Özetle, kurum

portallarında ekran okuyucu etkin bir şekilde çalışmadı ve ofis işleri dışında yapabileceğim bir iş olmadığı anlaşıldı. Umudumu yitirir gibi oldum ve karalar bağladım. Bilgisayar geldi, ekran okuyucu yazılım desteği sağlandı, yalnızca ofis işleri yapılıyor tamam ama bu bile maliyede santralden çıkmak isteyen körler için başka bir çalışma alanı. Telefonla uğraşmak yerine gelen mailleri ilgili servise iletip cevap almak, ardından mükellefin mailine cevap vermek önemli bir çalışma alanı. Kendimi biliyorum, bunu yaptığımda belli bir süre sonra sıkılacağım, beni tatmin etmez. Bu kazanımı cepte tutarak başka neler yapabilirim meselesini araştırdım, grup müdürümle tartıştık. O da bana Uygulama Denetim Müdürlüğünde ofis işlerinin daha fazla olduğunu, oraya geçebileceğimi söyledi. Vergi Dairesinde daha standart yazılar var ve ben servis arkadaşlarımla iş yükünü artıracak işler olduğunu düşündüğüm için oralara hiç girmek istemedim. Denetim Müdürlüğünde daha özgün raporlar yazıldığı için orayla görüştüm. Mart, Nisan gibi tayinim çıktı. Âdem Vural'a da o zamanlarda Gibux işletim sistemli bilgisayar ve ekran okuyucu yazılım desteği sağlandı ve artık Maliyede iki test kullanıcısı olmuştuk. Bildiklerimi ona gösteriyor, yapamadıklarımı soruyordum. Birbirimizi motive ederek denemeler yapıyoruz, yapay zekâya soruyoruz çünkü Linux ile ilgili Türkçe kaynak yok. Bir gün Google Chrome'u açtığımızda ekran okuyucunun susmadığını görünce çok heyecanlandık. Bunu bildirdiğimizde Ankara'daki ekibin daha önce bildirdiğimiz sorunu gidermek için Google Chrome'u güncellediğini öğrendik. Artık kurum bilgisayarında portal üzerinde ilgili modüller üzerinden çalışabiliyoruz. Portalların erişilebilirliği konusunda hala geri bildirimde bulunmamız gerekiyor örneğin her yerde etiketlemeler yok, düğmeler eksik, kısayollarla hareket edemiyoruz, ekran okuyucu yukarıdan aşağıya doğru şekilde senkronize çalışmıyor... Bunları bildirdik ve bazı iyileştirmeler yapıldı. Bazı kısımlar için süreç hala devam ediyor. Çünkü birden fazla modül var ve hepsi birbirinden karmaşık. Bunların erişilebilir hale getirilmesi için Daire Başkanını ziyaret ettik, kullanıcı deneyimimizi sürekli geri bildirimler vererek bildirdik. Son halde, Türkiye'nin neresinde olursa olsun Gelir İdaresinde unvanı uygun olan görme engelliler, Temmuz ayından beri ekran okuyucu yazılım desteğini alabiliyorlar. Ekran okuyucu kullanıcı hesabımıza tanımlanıyor ve bu sayede bütün bilgisayarlarda ekran okuyucu ile çalışabiliyoruz. Herhangi bir taşınabilir kopyaya gerek yok, yazılım otomatik olarak iniyor. Şu an 15 kadar personel bu yazılım desteğinden faydalıyor. Gelir ve gider birleştiği için Defterdarlık bünyesinde çalışan her kör bundan yararlanabilecek artık, umarım daha çok kişi duyar. Bu çok güzel oldu ve daha da büyüyecek.

Şule: Görenle görmeyenin bir arada çalışıp ürettiği çok güzel bir başarı elde edilmiş. Sınav konusunda ayrımcılıkla ilgili atmak istediğin adımları da öğrenmek isteriz.

Merve: Bugünlerde bütün enerjimi bu erişilebilirlik işi alıyor. Bir sonraki hedefim sınavlar konusundaki ayrımcılığı gidermek. Bu insanlar akademik anlamda yeterliliklerini ispat etmişler ve

bu işe girmek için sadece bunu ölçmek gerekiyor. Yalnızca lobicilik faaliyetleri yürütmek sonuca gitmemizi biraz yavaşlatıyor. Müdürümün bu ayrımcılıktan haberi bile yok ve evet bunların anlatılması bir noktada önemli ama işin bitirilmesi için bu ayrımcılığı gideren merciinin haberdar olması gerekir. Bununla ilgili uyuşmazlık başlatma niyetim var. Daha fazla engelli çalıştıran Bakanlıklar bunları çözmüş olabilir ama benden öncekiler neden bu adımı atmamışlar diye soruyorum ister istemez. Benden sonrakilerin yararlanması için iptal davası açabilirim, İdare Mahkemesine başvuracağım ve kararın iptali için mücadele edeceğim. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu gibi mekanizmalara başvuruda bulunmayı da düşündüm. İdari para cezası bu ayrımcılığı elbette daha görünür hale getirir ama saldırgan olarak algılanmak istemiyorum. Kendimizi motive ederek adım adım haklarımızdan eşit şekilde yararlanmamız gerekiyor.

Şule: Biz senden örgütsel mücadeleyle beraber bireysel mücadele yöntemlerini de öğrendik. Acaba dergimize yazılarınınla katkıda bulunabilir misin?

Merve: Ben sadece günlük yazıyorum. Çok dağınık konuşur ve düşünürüm. Tutarlı metin üretmek kaygı duyduğum bir alan. Kafamın içi çok hızlı çalıştığı için ipin ucu kaçıyor bir noktadan sonra.

Şule: Kendini çok güzel ifade ettiğin için sormuştum bunu. Son mesajlarını alıp bitirelim.

Merve: Görme engelli olduğumuz için ister istemez bu kitleyi temsil ediyoruz. Çoğunluğun menfaatini düşünerek hareket etmemiz gerekiyor. Mesai saatine uymamak, çalışmamak, işe gelmemek... Bunlar toplumsal olarak yıkılmasını istediğimiz önyargıları pekiştiriyor. Kitlenin menfaatini dikkate almalı, sahip olduğumuz bütün kimliklerin temsilcisinin de biz olduğumuzu gözetmeliyiz bence. Bunu önceleyerek adım atmalıyız. Ben karşı tarafın beni nasıl algılayacağını düşünmeye çalışıyorum ve üslubu çok önemsiyorum. Agresif algılanmadan derdimi anlatıyorum. Tatlı sert bir yöntem geliştirdim kendimce.

Şule: ‘Rol Modellerimiz’ köşemize konuk olduğun için çok teşekkür ediyoruz.

Merve: Umarım pek çok kişiye ulaşır.

Şule: Sevgili Umudun Kadınları izleyicilerimiz, bir ‘Rol Modellerimiz’ köşemizin daha sonuna geldik. Çok farklı bir mücadele biçimini öğrendik. Umarız başka mücadelelerde Merve sizlere rol model olur.

15 Aralık 2024

GEÇMİŞİ ÖZLEMEK

YAZAN: Fatma Işık KAYA (Fadime)

fadime.62@gmail.com

Geçmiş neden bu kadar özlenir bir türlü anlayamamışımdır.

Ah keşke hep çocuk kalabilseydik. Ah nerede o eski bayramlar?... Ah bizim zamanımız şöyle güzeldi, böyle güzeldi.

Neymiş efendim; su kuyudan çekilirmiş. Her evin bahçesi varmış. Kızlara nenelerinin, oğlanlara dedelerinin adı verilirmiş. Komşular teklifsizce birbirlerine gidip gelirlermiş. Her çocuk bir komşunun evinde doyabilirmiş vs. vs.

Sanırsınız geçmişte hiç sorun yoktu. Herkesin hayatı muhteşemdi. Her şey tıkır tıkır işliyordu. Fakirlik yok, pahalılık yok, aile içi şiddet yoktu. Herkes lâylâylom yaşayıp gidiyordu.

Bir tutturmuşlar çocukluğumda çocukluğum. Yahu kardeşim, her zaman çok mu mutluydunuz çocukluğunuzda?... Büyük çoğunluğu fakir ve orta halli olan Türk ailelerinde kaç anne, baba çocuklarına gerektiği gibi davranmayı biliyordu ki?... Zar zor aile geçimini sağlamaya çalışan babalar. Bitmeyen ev işlerinden bunalmış, canı burnunda anneler. Kocalarına sinirlenen kadınlar korkudan seslerini çıkaramayınca hırslarını çocuklarından almıyorlar mıydı?... Çocuklar sanki oyuncağıydı ailelerin. Kızmaları için bahane mi yoktu. Düşüp bir yerini yaralarsın kabahat. Üzerin kirlenir kabahat. Masumca yapılan her davranış yaramazlık sayılmaz ya dayak atılıp ya da ceza verilmez miydi?... Kendisi çocuk olduğu hâlde kardeşinin bakımından sorumlu tutulup, küçüğün başına en ufak bir şey gelse, neden kardeşine bakmadın diye dayak yiyen birkaç yaş büyük abla ve ağabeylerden biri sanki kendileri değil. Kazara evde bir şey kırsa ya da herhangi bir eşyasını kaybetse dayaklardan dayak beğenen sanki onlar değil.

Çamaşırlar elde yıkanır. Bulaşıklar da. Ev çalı süpürgesiyle süpürülür, yerler elle silinirdi. Annelerin elleri yumuşacık olmazdı. Her zaman çatlak ve pütürlüydü. Bu yüzden çocuk üzerini kirletse kıyamet kopardı. Çünkü günümüzdeki gibi çeşit çeşit giysisi yoktu ki kimsenin, birini çıkarıp, diğerini giydirebilirler. Tabii otomatik çamaşır makinesi de mevcut değildi kadıncağızlar kirlileri hemen makineye atıp, düğmesine basıversinler de çamaşırlar yıkansın. Yerlere dökülenleri süpürmek, silmek ayrı problem. Beklenmedik bir anda misafir kapıyı çalınca, buyruuuunnnnn. Hoşgeldiiiiiiiiizzzzz. Diyerek güler yüzle karşılayıp, mutfakta kahve yaparken sinirden söylenen, kendi kendini yiyen kadınlar unutuldu gitti. Eşini hiçe sayıp, olmadık bir zamanda eve misafir getirebilirdi kocalar. Gıkını çıkaramazdı hiçbir kadın. Az olanı vardan yoktan çoğaltmaya, misafiri doyurmaya çalışır, için için de kendini paralar. Günlerce kalan, gitmek bilmeyen yatılı misafirlere söz söylemek ne haddine?...

Birebir tanıklık ettiğim, anlattıklarımın bazıları yüzünden sinirleri zayıf bir annenin en güzel yıllarının canına okunmuş çocuğu olduğum için yazma gereği duydum bu satırları.

Geçmişî tamamen karalamak da istemem elbette. Kabul ediyorum, o zamanlar hava tertemizdi. İnsanlar daha saygılı, yediklerimiz çok sağlıklıydı. Günümüzde benim de gerek doğamızla gerek ülkemizle ilgili endişelendiğim çok şey var. Buna rağmen ille de geçmiş diyemiyorum.

Diyelim ki zaman makinesi icat edildi ve geçmişe özlem duyanlar istedikleri yıllara geri döndü. Kaç kişi, kaç saat durabilir acaba çok merak ediyorum. Bilgisayar, akıllı telefon, internet yok. Ellerde kumanda kanal kanal dolaşılan televizyonlar, otomatik çamaşır ve bulaşık makineleri, bırakın bunları musluktan akan su bile yok. Bahçedeki kuyudan çekeceksin suyu. Elektrik süpürgesi yok. Asansörlü, doğalgazlı, apartman görevlisi, güvenlik görevlisi, hatta havuzu olan siteler, bir telefonla geliveren hazır yemekler yok. İçlerinde cirit atılan, paranın hesapsızca harcandığı alışveriş merkezleri yok. Yukarıda saydığım unsurlara da katlanmak gerek.

İstisnalar kaideyi bozmaz ama ezici çoğunluğun bir an önce zaman makinesinin düğmesine basıp günümüze kaçacağından adım gibi eminim.

Ben çocukluğumu ve geçmişî hiç mi hiç özlemiyorum arkadaş. Yaşlanma yolunda olsam da aşırı disiplinli bir ailenin kısıtlamalarla yetiştirdiği bireyi olarak en rahat ve özgür olduğum yıllardayım. Küçükken gelmesini sabırsızlıkla beklediğim genç kızlığımı da özlemiyorum. Elimde olsaydı, 20'li, 30'lu yıllarda, canım, biricik ATATÜRK BABAMIN yakın çevresinde yaşamayı çok isterdim. Bu da mümkün olamayacağına göre ama mutlu, ama mutsuz yaşayıp gidiyorum işte.

Geçmişe mâzi, yenmişe kuzu derlermiş.

Ne demiş benim sevgili Mevlana Dedem?...

Her gün bir yerden göçmek ne iyi.

Her gün bir yere konmak ne güzel.

Bulanmadan, donmadan akmak ne hoş.

Dünle beraber gitti, cancağızım,

Ne kadar söz varsa düne ait.

Şimdi yeni şeyler söylemek lazım.

26-Haziran-2023-Perşembe

TARİHİN KADIN YÜZLERİ

VIRGINIA WOOLF

HAZIRLAYAN: Emine ORTAKAYA

e_mine_ortakaya@hotmail.com

Doğum: 25 Ocak 1882 Kensington, Middlesex, İngiltere

Ölüm: 28 Mart 1941 (59 yaşında) Ouse Nehri, Lewes'in yanında, Sussex, İngiltere, İngiliz feminist, romancı ve eleştirmen, deneme yazarı, yayımcı. Edebî akım; Modernizm

HAYATI

İlk yılları ve çocukluğu

25 Ocak 1882'de Londra'da Adeline Virginia Stephen ismiyle dünyaya geldi. Annesi Julia J. Duckworth yayıncı bir aileden geliyordu; babasıysa Victoria Devri'nin tanınmış yazarlarından ve edebiyat eleştirmeni Sir Leslie Stephen'di. Henry James, George Eliot gibi yazarların ahababıydı. Annesi ve babası daha önce başkalarıyla evlenmişler, dul kaldıktan sonra ise bir araya gelmişlerdi. Her ikisinin de ilk eşlerinden çocukları vardı. Sir Leslie Stephen'ın ilk eşi, ünlü romancı William Makepeace Thackeray'nın kızıydı. Thackeray'nın eşi akıl hastası olduğundan, Leslie Stephen'ın bu kadından olan kızı Laura, anneannesi gibi, yirmi yaşında bir akıl hastanesine kapatılmıştı.

Virginia'nın annesi Julia Duckworth ile Leslie Stephen'ın beş çocukları oldu. Yaş sırasıyla Vanessa, Julian, Thoby, Virginia ve Adrian. Woolf, o yıllarda kadınların ikinci planda kalması nedeni ile okula gönderilememiş fakat babasının yardımı ile kendini geliştirmişti. Kız kardeşi Vanessa Bell daha küçük yaşta iken bir ressam olmaya, Virginia Woolf ise bir yazar olmaya karar verir. Kendisini babasının kütüphanesinde geliştiren Virginia Woolf, 1895'te bir gazetede kısa hikâyelerini yayımlar.

Virginia on üç yaşındayken annesi ağır bir grip geçirerek öldü. Virginia, Erken yaştan itibaren babasına çok bağlıydı. Babası birkaç yıl sonra, 1904'te öldüğünde, kardeşleriyle birlikte Bloomsbury'de bir eve taşındılar. Ressam ablası Vanessa, edebiyat ve sanat eleştirmeni Clive Bell'le evlendi. Taşındıkları ev, Bloomsbury Grubu'nun faaliyet merkezi haline geldi. Bloomsbury grubu içinde birçok ünlü edebiyatçıyı barındıran ve cinsel konulardaki özgürlükçü tavırlarıyla tanınan bir grup entelektüelden oluşuyordu. Grupta bulunan birçok kişi eşcinsel ya da biseksüeldi. İnsanlar onları etik bir grup olarak görüyorlardı. Grupta John Maynard Keynes, E. M. Forster, Roger Fry, Duncan Grant ve Lytton Strachey gibi ünlü kişiler vardı. Virginia, 1905'ten itibaren edebiyat eleştirileri yazmaya başladı. Vanessa ve Violet Dickinson'la birlikte Yunanistan'a gittiğinde, çantasında Homeros'un Odyssea'sını taşıyordu. Woolf, 1909'da bir süreliğine Lytton Strachey ile nişanlanmıştı. 1912'de, Seylon'daki Sri Lanka görevinden yeni dönmüş olan siyasi teorisyen Leonard Woolf'la evlendi. Bloomsbury Grubu'ndakilerin çoğu gibi, Leonard Woolf da vicdani retçiydi ve Birinci Dünya Savaşı'na katılmadı.

1915'te ilk romanı Dışa Yolculuk yayımlandı. 1917'de Leonard'la birlikte Hogarth Press'i kurdular; kendisi ve çevresindekilerce yazılan eserlerin yanı sıra, Joyce'un Ulysses'inin ilk birkaç bölümünü de 1919'da yayımladılar. İkinci romanı 'Gece ve Gündüz' aynı yıl yayımlandı. 1922'de

yayımlanan üçüncü romanı Jacob'ın Odası'nda, genç yaşta ölen kardeşi Thoby'nin hayatını hikâyeleştirdi. Mrs. Dalloway (1925) ve Deniz Feneri (1927) gibi romanlarıyla özgün üslubunda ustalığa erişti ve İngiliz modernist edebiyatın önde gelen isimlerinden biri haline geldi.

Erken yaştan itibaren faaliyet gösterdiği cinsiyet eşitliği ve medeni haklar meselesine, Cambridge'te verdiği bir dizi dersten derlediği ve feminist yazının köşe taşlarından biri olan Kendine Ait Bir Oda (1929) ile döndü. Bloomsbury Grubu'ndakilerin çoğu gibi Woolf da özgür cinselliğe inanıyordu; yazar Vita Sackville-West'le uzun süreli bir ilişkisi oldu. Vita, 1928 tarihli kurmaca biyografisi Orlando'nun kahramanına ilham kaynağı olmuştur. Merkezinde bulunduğu Bloomsbury Grubu'nun iki savaş arası İngiltere'sinin entelektüel hayatına muazzam bir katkısı olmuştur; E.M. Forster, Lytton Strachey gibi yazarların yanı sıra ablası Vanessa Bell ve Roger Fry gibi ressam, filozof G.E. Moore ve ekonomist Maynard Keynes de bu gruba mensuptu. 1930'lardan itibaren Avrupa'da yükselen faşizm, grubun faaliyetlerini sekteye uğrattı. Olgunluk dönemi eseri Dalgalar (1931) altı karakterin çocukluktan yaşlılığa hayatlarını izleyen, manzum ögeler taşıyan bir romandır. Bunu Elizabeth Browning'in köpeğinin biyografisi Flush (1933) ve Yıllar (1937) izledi. Üç Gine'de (1938) faşizme karşı düşüncelerini gizlemeden yazdı. İkinci Dünya Savaşı'nda Londra'ya düşen bombalar evini yok etti. Virginia Woolf ömrü boyunca fiziksel hastalıklar, ağır baş ağrıları, krizler ve bunalımlarla mücadele etti; bu iç hesaplaşmaları eserlerini derinleştirmiş, renklendirmiştir.

Girdiği son bunalımdan ise çıkamadı; Perde Arası romanını yazdığı sıralarda artık kendini yeterince yetenekli hissetmiyor, yeteneğini kaybettiğini düşünüyordu. Her gün savaş korkusu ve yeteneğini kaybetmenin vermiş olduğu stres, dehşet ve korku sonucu ruhsal bunalıma girmiş, 28 Mart 1941'de içinde bulunduğu duruma daha fazla dayanamayıp mantosunun ceplerini çakıl taşlarıyla doldurarak Sussex'teki evlerinin yakınlarında bulunan Ouse nehrine atlayıp intihar etmiştir. Virginia Woolf, geride iki intihar mektubu bıraktı. Birisi kardeşi Vanessa Bell'e, diğeri ise kocası Leonard Woolf'a. Woolf'un ölü bedeni intiharından iki hafta sonra bulundu; Leonard onun küllerini Monk's House'taki bir karaağacın altına gömdü.

Mektup:

Leonard Woolf'a, 18 Mart 1941

"Sevgilim, yine çıldırmak üzere olduğumu hissediyorum. Yaşadığım o korkunç anlara geri dönemem artık. Ve ben bu kez iyileşemeyeceğim. Sesler duymaya başladım. Odaklanamıyorum. Bu yüzden yapılacak en iyi şey olarak gördüğüm şeyi yapıyorum. Sen bana olabilecek en büyük mutluluğu verdin. Benim için her şey oldun. Bu korkunç hastalık beni bulmadan önce birlikte bizim kadar mutlu olabilecek iki insan daha düşünemezdim. Artık savaşacak gücüm kalmadı. Hayatını mahvettiğimin farkındayım ve ben olmazsam, rahatça çalışabileceğini de biliyorum. Bunu sen de

göreceksin. Görüyorsun ya, bunu düzgün yazmayı bile beceremiyorum. Söylemek istediğim şey şu ki, yaşadığım tüm mutluluğu sana borçluyum. Bana karşı daima sabırlı ve çok iyidindin. Demek istediğim, bunları herkes biliyor. Eğer biri beni kurtarabilseydi, o kişi sen olurdun. Artık benim için her şey bitti. Sadece sana bir iyilik yapabilirim. Hayatını daha fazla mahvedemem..."

Virginia Woolf, ardında muazzam bir yaşam enerjisiyle, insaniyetle, ince bir gözlem ve mizah duygusuyla yüklediği eserler bırakmıştır.

Yazarlığı

Özellikle, Viktorya tarzı yaşamaya karşı olan Virginia Woolf, yazılarında da bundan bahseder.

Bir profesyonel olarak 1905'lerde yazmaya başlayan Virginia Woolf'un ilk kitabı olan The Voyage Out (Dışa Yolculuk) 1915'te yayınlanmıştır. Bu kitabın yazımı çok uzun sürmüş, bir yıl içinde üç kez tekrar yazılmıştır.

Gece ve Gündüz, Virginia Woolf'un ikinci romanıdır. Woolf'un "bilinç akışı" tekniğini kullandığı daha sonraki modern deneysel romanlarından farklı olarak klasik gerçekçi üslûpla kaleme aldığı bu eser, olay örgüsü, gerçek mekân tasvirleri ve titizlikle betimlenmiş karakterleri, dönemin atmosferini yansıtan özellikleriyle dikkat çekiyor.

1920'de yayımlanan roman, daha sonraki eserlerinin habercisi olarak, nesnel gerçekliğin ve tarihselliğin insan bilincindeki yansımalarını birbirinden oldukça farklı karakterlerde ustalıkla canlandırıyor.

Roman, I. Dünya Savaşı öncesi Londra'sında geçer. Woolf, dönemin entelijansiyasını, fikir ve ruh dünyasını mizahî ancak sıcak, insanî bir dille anlatır. Kadın hakları, sınıfsal farklılık, aşk, evlilik ve özgürlük gibi meseleleri, karakterlerinin yaşamları, mücadeleleri, umutları, acıları ekseninde tartışıyor. Gece ve Gündüz, Katharine, Mary ve Ralph'in hakikat arayışlarında tanık olduğumuz modern insanın yazgısı, bir başkasını anlama çabası üzerine duygulu ve derin bir metin.

Woolf, 1931'de yayımladığı Dalgalar'ı yazarken ise, bu kitapla o güne değin hiçbir başka romancının göze alamayacağı değişik şeyleri yapmak istediğini, bu romanın o güne değin yazılan hiçbir başka romana benzemeyeceğini biliyordu. (...) Çünkü Dalgalar, 'hem düzyazıyla kaleme alınacak, hem de şiir olacaktı; hem roman olacaktı, hem de tiyatro oyunu.

Virginia Woolf, Dalgalar'da dış dünyayı yok eder. Üç erkek ve üç kadının çocukluklarından, yaşlılık dönemlerine kadar tüm hayatlarının anlatıldığı kitapta dış dünya nesnel olarak değil, ancak kişilerin iç dünyalarına yansıdığı kadarıyla verilir. "Bir olay örgüsüne uyararak değil, bir ritme uyararak" yazılan kitap, "şiir olmayan herhangi bir şey edebiyata neden girsin ki" diyen Woolf tarafından iki yıl içinde üç kez yazılır ve dalgaların sesine uydurularak, şiir gibi yüksek sesle okunarak düzeltilir... Gerçekçi roman geleneğinden tam bir kopuşu temsil eden Dalgalar, bilinç akışı

teknikleriyle yazılan romanların en önemlilerinden biridir." (İletişim Yayınlarından çıkan baskısının arka kapak yazısından)

Mrs. Dalloway'se ünlü yazarın adıyla anılacak 'bilinç akışı' tekniğinin en başarılı örneklerinden biridir.

Eşcinsel olan Virginia Woolf'un eserlerinde eşcinsel yakınlıklarına bol bol rastlanır. Yazarın öteki romanlarına benzemeyen, tümüyle özgün bir düşünce ürünü olan Orlando isimli romanı bir aşk mektubuyla beraber o dönemdeki sevgilisi Vita Sackville-West'e adanmıştır.

1929 tarihli "Kendine Ait Bir Oda" feminist hareketin klasik bir kitabı olarak kabul edilir. Kadın hareketinin elden düşürmediği önemli kitaplardan biri olan bu kitap, Virginia Woolf'un belki de en kolay okunan kitabıdır. Çünkü konu çok somuttur: "Kadın ve Edebiyat."

Erkeklerin kadınlara bıkıp usanmadan tekrarladıkları 'ezeli' ve de 'ezici' bir soru vardır: "Bizler kadar düşünme yeteneğiniz olduğunu ileri sürüyorsunuz. Madem öyle, neden Shakespeare gibi bir deha çıkaramadınız?" İşte Virginia Woolf bu 'yakıcı' soruya, tarihsel ilişkilerin kökenine inip kütüphane raflarında şöyle bir gezindikten ve de kısa bir kadın edebiyatı tarihçesi çıkardıktan sonra esaslı bir yanıt getiriyor. Ve şöyle sesleniyor kadınlara: "Para kazanın, kendinize ait ayrı bir oda ve boş zaman yaratın. Ve yazın, erkekler ne der diye düşünmeden yazın!.."

Aslında Woolf, erkeklerin bu sorularına; tarihte birçok alanda öne çıkmayı hak etmiş kadınların bu erkekler tarafından başlarının ne denli ezildiğini, onlara nasıl engel olmak için erkeklerin canhıraş uğraştıklarını ve buna rağmen hayatları pahasına bazı kadınların gene de öne çıkmayı başardıklarını söylemeyi unutmış olmalı. Gerçi; ne fark eder sağır kulaklar duymuyorsa...

Virginia Woolf tarafından kaleme alınan 'Flush'ta bir köpeğin bakış açısı fark edilir:

Güçlü kuvvetli, enerji dolu, yaşama sevinci içinde genç Robert Browning bir bomba gibi patlamıştı Elizabeth Barrett'in sessiz hasta odasında. İngiliz edebiyatının en ünlü aşk öyküsüdür onların aşkı. Tiyatro oyunları yazılmış, filmler yapılmıştır bu konuda. Nasıl mektuplaştıkları, Robert Browning'in Wimpole Sokağı'ndaki bir evde divanda yatan Elizabeth'i nasıl görmeye geldiğini, bu ziyaretten sonra üç ay içinde Elizabeth'in mucize kabilinden nasıl yürümeye başladığını, gizlice evlenip Floransa'ya kaçtıklarını herkes bilir. Hatta Virginia Woolf'un The Common Reader'da dediği gibi, İngiliz şiirinin en önemli adları arasında olan bu iki şairden tek dize okumamış olanlar bile! Virginia Woolf'un Flush'ı bu konuda son derece sevimli bir kitaptır. Elizabeth Barrett Browning'in çok sevdiği İtalya'ya kaçarken beraberinde götürdüğü köpeğin yaşamöyküsünü anlatan 'Flush'da bu aşk öyküsünü bir de o köpeğin açısından görürüz.

Kitaplarının kapaklarında kardeşi Vanessa Bell'in resimleri bulunmaktadır.

Yazar, modernist hareketin en önemli kişilerinden biri olarak tarihe geçmiştir ve roman türünün gelişimine büyük katkıda bulunmuştur.

Kitapları elliden fazla dile çevrilen Virginia Woolf'un bu eserlerinden bir kısmı, Jorge Louis Borges ve Marguerite Yourcenar gibi tanınmış yazarlarca çevrilmiştir.

Eserleri

- Dışa Yolculuk (1915)
- Gece ve Gündüz (roman) (1919)
- Jacob'un Odası (1922)
- Mrs Dalloway (1925)

Deniz Feneri (roman) (1927)

- Orlando: Bir Yaşamöyküsü (1928)
- Dalgalar (roman) (1931)
- Yıllar (1937)
- Kendine Ait Bir Oda (1929)
- Londra Manzaraları (1931)
- Flush, Bir Köpeğin Romanı (1933)
- Üç Gine (1938)
- Perde Arası (1941)
- Virginia Woolf'un Günlükleri
- Pazartesi ya da Salı (1921)

Kaynakça

[İletişim Yayınları: iletisim.com](mailto:iletisim@iletisim.com)

https://tr.wikipedia.org/wiki/Virginia_Woolf

20 Aralık 2024

BİR KEDİDEN MEKTUP VAR

YAZAN: Yayla BOZTAŞ

yaylaboztas@yahoo.com

Ben sokakta yaşayan bir kediyim. Bugün sizlere kendimizi anlatmak istiyorum. Biz hayvanlar da sizinle aynı anda yaratılarak dünyaya geldik. İlk çağlarda siz de bugünkü halinizde değildiniz, biz de. Yıllar süren değişimlerle hepimiz son halimizi aldık. Şimdi aynı dünyada, denizde, dağda, ovada, ormanda, sokakta yaşıyoruz. Bazılarımız ise özellikle sizin yanınızda olmak için yaratıldı, ya da siz bizi evcilleştirdiniz. Evcil hayvan adımız oradan geliyor. Değilse biz de ormanlarda yaşamak üzere programlanırdık.

Ormanlarda, güzel ağaçların gölgesinde piknik yaparken, çok yakınıınızda olan küçücük hayvancıkları görmeyip (belki de görüp) üstlerine basmanız, yuvalarını dağıtmanız, yaktığınız ateşlerle onları ürkütmeniz, o güzelim yiyeceklerinizin kokusuna dayanamayıp bir lokma tatmaya kalktıklarında öldürmeniz doğru mu sizce?

Kentte güzel lokantalarda balık, et yerken en çok sevdiğimiz kokularla, kendimizden geçip yüzünüze bakışımız arsızlığımızdan değil insan dostlarımız. Açlığımızdan... Biz de elimizdeki parayı balıkçıya verip ondan balık alabilseydik gelip güzel masanızda sizi rahatsız etmezdik. Üstelik yemek yerken sizi yalnızca biz mi rahatsız ediyoruz ki?

Bazen verdiklerinizi ağzımıza alıp nereye götürdüğümüzü hiç düşündünüz mü? Yuvada aç aç bizi bekleyen küçücük yavrularımız biz gidene kadar, bir saldırıya uğramamış, zehirlenmemiş, bir arabanın altında kalmamış, yaramaz bir insan çocuğunun işkencesinden ölmemişse onlara taşıyoruz.

Biz de bu kadar çok olmak, aç, susuz, horlanarak, tekmelenerek sokaklarda yatmak, soğukta donmak, güneşte yanmak istemiyoruz. Siz insanlar daha az çocuk dünyaya getirme akıl ve bilgisine sahipken çok çocuk sahibi oluyorsunuz, bizse bu konuda tamamen içgüdülerimizle yaşıyoruz. Keşke birileri bize doğum kontrolünü öğretse de her yıl üç dört kez doğurmasak, beslenemediğimizden oluşmayan sütümüzü çıkarmak için yavrularımız canımızı acıtırmasına memelerimizi çekiştirmese.

Biz, elimize tabanca alıp sağa sola ateş edip kaza demiyoruz. Küçük çocuklarınızı organlarını satmak için kaçırmıyoruz. Arabalarla size çarpıp kaçmıyoruz. Ya da ormanlarınızı kasıtlı olarak yakıp yerine gökdelenler dikmiyoruz. Eğer kapınızı ve balığınızı açık bıraktıysanız dayanamayıp yemiş olmak dışında kasıtlı hiçbir suçumuz yok... Bütün kaybınız yiyeceğinizin bir parça azalması o kadar.

Size bu kadar kötülüğü yapanlarla bir arada yaşıyorsunuz. Onların üzerine su sıkmıyor, taş atmıyor, tekmelemiyor, denize fırlatmıyorsunuz da bize neden bunların hepsini yapıyorsunuz?

Sevgili insan dostlarımız; eğer hastaysak, çok korkup paniğe kapılmışsak, koruyacak yavrularımız varsa, size dişimizi gösterip kendimizi korumak için hırçınlaşabiliriz. İnanın size hiçbir düşmanlığımız yok. Aslında biz kediler, köpekler, sizlerle yaşamak için yaratıldık.

Siz etini, yumurtasını, sütünü yediğiniz hayvanlara bizden çok daha iyi davranıyorsunuz. Kedilerden yarar sağlayamama düşüncesinin öfkesi mi sevgisizliğiniz? Artık fareler evlere girmiyorsa suç bizim mi?

Size yumuşacık sürünmemiz, okşadığınız zaman mırıltılarla yanıt vermemiz, ruhunuzu rahatlatan bir yarar değil mi? Sanat eserlerini araştırırsanız bizim için yazılan öyküler, romanlar,

şiiirler; çizilen resimler, yontulan heykeller göreceksiniz. Biz Tarihte de varız, efsanelerde de. Kutsal hayvan olduğumuz dönemler ne yazık çok uzakta kaldı... Ya unuttunuz ya da hiç bilmediniz.

Sevgili insan dostlarımız; ne olur bize de yanınızda yer açın ve çocuklarınıza da hayvan sevgisini aşılaysın.

O zaman nasıl sevgi dolu, neşeli, mutlu çocuklar olacaklarını göreceksiniz.

BİR SOKAK KEDİSİ

BİLİM DÜNYASINDA BU AY ARALIK

HAZIRLAYAN: Selvet BAYRAKTAR TOKAT

selvetbayraktarr@hotmail.com

Sevgili Dergi okurları ve dinleyenlerimiz, birbirinden ilginç bilim haberlerimizle sizlerle birlikte olmaktan çok mutluyuz.

Önce başlıklar:

Son dönemlerin favori gıdası: Depresyona neden olduğu ortaya çıktı, riski yüzde 42 artırıyor

Bilim insanları "Kahvaltıdaki en tehlikeli besin" diyerek uyardı: Erken ölüm riskini yüzde 84 artırıyor

Yüksek zekalı ülkelerin sıralaması açıklandı: Türkiye bu listede kaçınıcı sırada?

Bilim insanları araştırdı: Taksi ve ambulans şoförleri Alzheimer’a daha az yakalanıyor

Son dönemlerin favori gıdası: Depresyona neden olduğu ortaya çıktı, riski yüzde 42 artırıyor

İngiliz bilim insanları, genellikle vejetaryenler tarafından tercih edilen bitki bazlı etlerin, bireylerin ruh sağlığına zarar vererek depresyon riskini artırdığını kanıtladı. Araştırmada, bu tür gıdaların tansiyon üzerindeki etkisi de gözlemlendi.

Surrey Üniversitesi tarafından yapılan yeni bir araştırma, laboratuvar ortamında üretilen et alternatiflerinin depresyon riskini artırabileceğini ortaya koydu. Araştırmaya göre, bitki bazlı et ürünlerini tüketen vejetaryenler, bu tür ürünleri tüketmeyenlere kıyasla depresyona girme olasılığı açısından yüzde 42 daha yüksek bir riske sahip.

Food Frontiers dergisinde yayımlanan çalışmada, vejetaryenlerin ruh sağlığı semptomları karşılaştırıldı. Sonuçlar, bitki bazlı et tüketenlerin daha yüksek tansiyon ve yüksek iltihaplanma seviyelerine sahip olduğunu gösterdi. Araştırmacılar, işlenmiş gıdaların vücuttaki iltihaplanmayı

artırarak beyindeki kimyasalları olumsuz etkileyebileceğini ve bunun da ruhsal sağlık sorunlarına yol açabileceğini belirtti.

Bilim insanları, İngiltere Biyobankası'ndan alınan 500 binden fazla kişinin sağlık verilerini inceledi. Uzmanlar, bitki bazlı etlerin ultra işlenmiş gıdalar kategorisinde yer aldığını çünkü bu ürünlerin koruyucu maddeler ve tatlandırıcılar gibi katkı maddeleri içerdiğini vurguladı.

Verilere göre, bitki bazlı et tüketen kişilerin daha yüksek kan basıncı ve C-reaktif protein seviyeleri gibi iltihap belirtileri gösterdiği ve iyi kolesterol seviyelerinin daha düşük olduğu belirlendi.

Bitki bazlı etlerin dengeli bir diyetle güvenli olabileceğini belirten Profesör Nophar Geifman, bu tür ürünlerin depresyon ve iltihap arasındaki ilişkisinin daha fazla araştırılması gerektiğini söyledi.

Araştırmalar, fazla işlenmiş gıda tüketiminin kalp damar hastalıkları ve ölüm riskini artırdığını ortaya koyuyor. Bilim insanları, bu tür gıdalardaki katkı maddeleri ve kirleticilerin oksidatif strese yol açarak kalp sağlığını olumsuz etkileyebileceğini belirtiyor.

Her yıl yaklaşık 700.000 kişi, "Veganuary" adı verilen etkinlik kapsamında etten uzak durmayı tercih ediyor. Süpermarketler de bu talebe cevap vererek, bitki bazlı et satışına ağırlık veriyor.

Bilim insanları "Kahvaltıdaki en tehlikeli besin" diyerek uyardı: Erken ölüm riskini yüzde 84 artırıyor

Yapılan son araştırmaya göre, kızarmış ekmek ve patatesten oluşan akrilamid isimli madde, kalp krizi ve felç riskini ciddi oranda tetikliyor. Genellikle nişastalı ürünlerin kavrulması ve fırınlanması sırasında ortaya çıkan bu kimyasal, sigara ve bazı kozmetik ürünlerin içerisinde de bulunuyor.

Doğal şekerlerin ısıyla reaksiyona girerek kararması sonucu meydana gelen yanmış karbonhidratlar da akrilamid açısından zengin gıdalar arasında yer alıyor.

Akrilamidin vücutta kanser riskini artırabileceği yönündeki endişeler uzun zamandır gündemdeydi ancak İspanyol uzmanlar, akrilamid tüketiminin kalp ve damar hastalıkları üzerinde de olumsuz etkiler yaratabileceğini ortaya koydu.

Nutrients dergisinde yayımlanan araştırmada, 100 binden fazla kişiyi kapsayan yaklaşık 20 yıllık veriler incelendi. Çalışma, yüksek akrilamid alımının kalp krizi ve felç gibi ciddi kardiyovasküler sağlık sorunlarının yanı sıra erken ölüm riskine de yol açabileceğini gösterdi. Aşırı akrilamid alımının, tip 2 diyabet riski taşıyan kişilerde kardiyovasküler ölüm riskini yüzde 84 oranında artırdığı da belirlendi.

Çin'de yapılan bir başka araştırma ise yüksek akrilamid maruziyetinin önümüzdeki on yıl içinde kalp ve damar hastalıkları riskini yüzde 47 ila 67 arasında artırabileceğini kanıtladı.

Bu çalışmalarda, diyetteki akrilamid seviyesinin ortalama 32,6 ila 57 mikrogram arasında değiştiği belirtilirken, akrilamid seviyesi daha yüksek olanlarda daha ciddi kardiyovasküler sonuçlar gözlemlendi.

Profesör Oliver Jones, bir dilim tostun ortalama 4,8 mikrogram akrilamid içerdiğini ve bu miktarın ekmek yandığında iki katına çıkabileceğini söyledi.

İspanyol bilim insanlarına göre, akrilamid vücut dokularında yağ birikimine yol açabilir ve iltihaplanmayı artırarak kardiyovasküler hastalıkların öncüsü olan obeziteye katkı sağlayabilir.

Uzmanlar, akrilamidin birçok besinin içerisinde yaygın olarak bulunabileceğini, özellikle kızartılmış besinlerde daha yüksek oranda görülebildiğini belirtti.

Akrilamid, genellikle karbonhidrat içeren gıdaların yüksek sıcaklıklarda pişirilmesi sırasında oluşan bir kimyasal bileşiktir. Özellikle kızartma, kavurma, fırınlama gibi işlemler sırasında, patates, ekmek, kahve, bisküvi gibi gıdalarda akrilamid miktarı artabilir.

Akrilamid, amino asit asparagin ve şekerlerin yüksek sıcaklıklarda reaksiyona girmesi sonucu oluşur. Bu bileşik, genellikle kanserojen özellikleri ile tanınır ancak genel sağlık üzerindeki etkilerine dair araştırmalar, hala devam etmektedir.

Yüksek zekalı ülkelerin sıralaması açıklandı: Türkiye bu listede kaçınıcı sırada?

Dünya genelinde hangi ülkelerin daha yüksek zekâ ortalamasına sahip olduğu merak konusu. World Population Review'nin hazırladığı "En Zeki Ülkeler" listesi, bu soruya yanıt veriyor. Zekâ testlerinden alınan puanlara dayanarak oluşturulan 100 ülkelik liste, dikkat çeken sıralamalar içeriyor. Ülkelerin ortalama IQ seviyelerine göre sıralandığı bu raporda, listenin son sırasında Senegal (60 IQ) bulunurken, zirvede Singapur (108 IQ) yer aldı. Türkiye ise 48. sırada (89 IQ) yer aldı. Avrupa ülkelerinin üst sıralarda yer aldığı listede, Asya ülkelerinin de önemli bir ağırlığı dikkat çekiyor.

Bilim insanları araştırdı: Taksi ve ambulans şoförleri Alzheimer'a daha az yakalanıyor

ABD'de yapılan yeni bir araştırma, taksi ve ambulans şoförlerinin Alzheimer hastalığına yakalanma oranlarının diğer meslek gruplarına kıyasla daha düşük olduğunu ortaya koydu. Harvard Tıp Fakültesi ve Mass General Brigham kuruluşundan araştırmacıların 2020-2022 yılları arasında gerçekleştirdiği çalışmada, 443 farklı meslekten ölen yaklaşık 9 milyon kişinin verileri incelendi. Bu kapsamda, Alzheimer'a bağlı ölüm oranları analiz edildi.

Araştırmaya göre, genel nüfusta Alzheimer nedeniyle gerçekleşen ölümler yüzde 1,69 oranında görülürken, bu oran taksi şoförlerinde yüzde 1,03, ambulans şoförlerinde ise yüzde 0,91

olarak tespit edildi. Bunun aksine, uçak pilotlarında bu oran yüzde 2,34'e kadar yükselirken, otobüs şoförlerinde yüzde 1,65 seviyesinde kaldı.

Araştırmacılar, Alzheimer riskinin düşük olmasını bu mesleklerde çalışan bireylerin düzenli olarak yön bulma ve mekânsal işleme gibi zihinsel becerileri aktif bir şekilde kullanmalarına bağlıyor. Dr. Vishal Patel, "Seyir ve navigasyon gerektiren görevlerin Alzheimer hastalığına karşı koruyucu bir etkisi olabileceği düşüncesini destekliyoruz. Ancak bu bulgular nedensellik kanıtlamıyor" dedi.

Benzer şekilde, daha önce İngiltere'de yapılan araştırmalar, Londra'daki taksi şoförlerinin hipokampus bölgelerinde uzun süreli mekânsal aktiviteler sonucu işlevsel değişiklikler yaşadığını göstermişti. Hipokampus, uzaysal hafıza ve yön bulma becerileri açısından kritik bir rol oynarken, Alzheimer'ın ilk etkilediği beyin bölgelerinden biri olarak biliniyor.

Araştırmacılar, hafıza yoğun meslekler ile Alzheimer riski arasındaki bu ilişkiyi anlamak için benzer navigasyon gerektiren otobüs şoförleri, uçak pilotları ve gemi kaptanları gibi mesleklerle karşılaştırmalar yaptı. Ancak bu meslekler arasında hafıza kullanım yoğunluğunun farklılık göstermesi, taksi ve ambulans şoförlerini ayrı bir kategoriye yerleştirdi.

Araştırmacılar, bu bireylerin mesleklerinden bağımsız olarak daha iyi navigasyon becerilerine sahip olabileceğini, dolayısıyla Alzheimer riskinin doğal olarak daha düşük olabileceğini de belirtti. Aynı zamanda, Alzheimer'a yatkın bireylerin yüksek bilişsel beceri gerektiren mesleklerde çalışma olasılığının daha düşük olduğuna da dikkat çektiler.

Gelecek sayımızda ilginç haberlerle sizlerle olmayı diliyoruz. Umutla kalın.

20 Aralık 2024

BENZER HAYATLARDAN BİR HİKÂYE

YAZAN: Gurbet İNCE

turanincegurbet@gmail.com

Ben Gurbet İnce, 20.10.1991 yılında doğdum. Aslen Batman Gercüşlüyüm ama İzmir'de doğdum ve büyüdüm. 6 kardeşin en küçüğüyüm; 3 ablam ve 2 abim var. Ben ve 2 kardeşim doğuştan görme engelliyiz. Doğduğumuz zaman hiç görmüyormuşuz. Bebekken yapılan bir ameliyatla %20 görme olanağına kavuşmuşuz. Doktor, "Bir daha ameliyat olsalar bile daha fazla göremezler" demiş. Benim çocukluk dönemimde bilgisayar, televizyon ve internet gibi olanaklarım yoktu. Sabah 9'dan akşam hava kararınca kadar sokakta oyun oynayarak büyüyen çocuklardıyım. Saklambaç, körebe, voleybol, deve-cüce, mendil kapmaca, çelik çömlek patladı ve

beştaş oyunları oynardık. Oynarken kazanabildiğim tek oyun körebeydi. Arkadaşlarım, “Körebe oynadığımızda hep sen kazanıyorsun; bunun sırrı ne?” diye sorarlardı. Ben de sırrını bilmiyordum ama sonradan anladım ki kazanabilmemin nedeni, az gördüğüm için onlar hareket ederken çıkardıkları seslere ve konuşmalarına odaklanarak onları bulabilmemmiş. Çocukluğumda çok fazla oyun oynayamazdım. Az gördüğüm için arkadaşlarım benimle oyun oynamak istemezlerdi. Mahallemizde Leyla adında bir arkadaşım vardı. Sadece o benimle oyun oynar, yalnız kalmamam için yanımda olurdu. O arkadaşımınla birlikte oyun oynayarak büyüdüm ve 7 yaşında Nurcan ablam 2. sınıfa giderken okullar açıldığında sabah kalktı, okul kıyafetlerini giydi ve yeni alınan çantasını, defterlerini ve kitaplarını alarak okula gitmeye hazırlandı. Ablamı o halde görünce çocukluğun vermiş olduğu duygularla kıskanarak okula gitmek için anneme gittim. Kendisine, “Ben de okula gitmek istiyorum” dedim. Annem de ablamla birlikte beni okula götürdü ve okul kaydımı yaptırdı. Nihayet ben de ilkokula başlamıştım. Eve dönerken annem bana da yeni okul kıyafetleri, kalem, defter ve çanta almıştı. O gece heyecandan uyuyamamıştım. Artık benim de okul kıyafetlerim, çantam ve defterlerim vardı, ben de okula gidecektim.

Okula başladıktan sonra öğretmenime az gördüğümü söylemedim. Öğretmenimiz bize harfleri öğretmeye başlamıştı. Tahtaya küçük küçük okuma kâğıtları asarak harfleri öğretiyordu. Ben tahtayı göremediğim için öğretmenin tahtada yazdığı harfleri arkadaşımın defterinden bakarak yazmaya çalışıyordum. Bir süre böyle devam ettim. Birgün öğretmenim öğrettiği harflerin olduğu okuma kâğıtlarının bir tanesini tahtaya asarak okumamı istedi. Ben o gün öğretmenime tahtayı göremediğimi söyledim. Öğretmenim, “Nasıl yani bugüne kadar öğrettiğim harfleri nasıl yazdın?” diye sorduğunda arkadaşımın defterine bakarak yazdığımı söyledim. Öğretmenim bu konuyu ailemle görüşmek istedi ve ailemin okula gelmelerini söyledi. Ailem okula geldiğinde, derslerde başarılı olduğumu, öğrenme kabiliyetimin yüksek olduğunu ama örgün öğretimde başarılı olamayacağımı anlattı. Aşık Veysel Körler okulundan bahsetti ve öğrenimime orada devam etmemin daha doğru olacağını belirtti.

Annem çok küçük olduğumu ve yatılı okulda tek başıma kalamayacağımı söyledi. Babam da yaşadığımız mahalledeki kültür seviyesinin etkisinde kalarak “El-Âlem bize görmüyor diye kızına bakamadı, yatılı yurda gönderdi dedirtmem” diyerek Aşık Veysel Körler okuluna kayıt yapmamıza izin vermedi. Öğretmenim benim çok başarılı bir çocuk olacağımı, eğitime mutlaka devam etmem gerektiğinin altını çizdi. Okulda yapılan bir resim yarışmasında sınıf birincisi ve okul ikincisi olmuşum. O zaman bize ödül verileceğini aileme anlattı. Diğer derslerdeki başarılarımdan bahsetse de ailem Aşık Veysel Körler okulunda okumam için ikna olmadı.

Birinci sınıfta öğretmenimin sayesinde okumaya devam ediyordum. Yarıyıl tatiline bir ay kadar kalmıştı öğretmenimin tayini çıktı ve başka okula gitti. Yeni gelen öğretmenim benimle

ilgilense de ilk öğretmenimin sıcaklık ve samimiyetini bulamamıştım. Bu şekilde devam ederken nihayet yarıyıl tatili geldi ve ben karnemi almıştım. Karnemdeki derslerimin hepsi pekiyi olarak gelmişti. Yarıyıl tatilinden sonra aileme okula gitmek istemediğimi söyledim. Okulda arkadaşlarım gibi olmadığım için oyunlara katılamadığımı ve en önemlisi de tahtayı göremediğim için çok zor bir dönem geçirdiğimi anlatarak ikinci dönemde artık okula gitmek istemedim. Böylece okul hayatım bitmiş oldu ve ben evde kalarak büyümeye başladım.

14 yaşına gelmiştim. Birgün Yasemin ablamla evde oturuyorduk. Ablam radyo dinliyordu. Radyoda görme engelliler için dernekler olduğunu duymuştum. O gün radyoda konuk olan GÖRBİR (Görmeyenler Kültür Ve Birleşme Derneğini öğrendik. GÖRBİR derneği yaptıkları çalışmalardan bahsediyordu. Ablamla birlikte radyoda duyduğumuz GÖRBİR Derneğine giderek Dernek Başkanı, Salih Batur ile görüştük. Başkana okuma yazmamızın olmadığını ve evden çıkmadığımızı söyledik. Salih Bey o dönem kendi derneklerinde okuma yazma öğrenebileceğimiz bir kursun olmadığını ancak görme engelliler için çalışan başka bir dernek olan Çağdaş Görmeyenler Derneği'nin olduğunu söyledi. Çağdaş Görmeyenler Derneğinde okuma yazma kurslarının açıldığını belirterek bizi oraya yönlendirdi.

Ben ablamla birlikte Çağdaş Görmeyenler derneğine gittim ve kursla ilgili bilgiler aldık. Halk eğitim ve Çağdaş Görmeyenler Derneğinde Braille alfabesi ile okuma ve yazma kursu düzenlediklerini, istersek kayıt yaptırabileceğimizi anlattılar.

Ablamla eve döndükten sonra aileme bu kurstan bahsettik ama ailem göndermek istemedi. Ben ablamla birlikte kursa ailemin haberi olmadan gizlice gitmeye başladım. Bu kursta Celil Hocamızın sayesinde 4 ay gibi bir sürede Braille alfabesiyle okumayı ve yazmayı öğrenerek ilkokul diplomasını almıştım.

İlkokul diplomasını aldıktan sonra aileme tekrar bundan bahsettim ailem gitmemi istemese de kurslara katılmama karşı çıkmadı. Kurstaki Öğretmenim Celil Hoca Halk eğitime yönlendirdi. Yeni açılacak olan görme engellilere yönelik İngilizce kursuna kayıt yaptırmamı istedi. İngilizce kursuna kayıt yaptırdım ve temel İngilizce kursuna katılarak sertifikamı aldım. Bu kurs tamamlandığında Görmeye engelliler için ekran okuyucu ile bilgisayar kullanabileceğimiz bir kurs açıldı. Bu kursa katılarak bilgisayar işletmenliği ve operatörlüğü sertifikası aldım.

Sonrasında okumaya devam etmeye karar verdim. Açık öğretim ortaokuluna kayıt yaptırdım ve kitaplarımı aldım. Aldığım kitaplar benim okuyabileceğim türden değildi. Derslere nasıl çalışacağımı araştırmaya başladım ve Celil Hocayla görüştüm. Celil Hoca o dönem Atatürk İl Halk Kütüphanesinde gönüllü okuyucuların olduğunu söyledi. İl Halk Kütüphanesine giderek gönüllü okuyucularla görüştüm. Gönüllü okuyuculardan derslere çalışmak için yardımcı olabilecek

olanlardan destek istedim. Benim gibi okumaya çalışan diğer arkadaşlarımla birlikte derslerimize çalışabileceğimiz bir yer aradık ve Celil Hoca dernekte bize bir odayı sınıfa dönüştürerek tahsis etti.

Gönüllü okuyucularımız bu sınıfa gelerek bana ve diğer arkadaşlarıma kitaplarımızı okuyarak dersleri anlatmaya başladı. Okuyucularımız bize derslerimizi okuyup anlatıyorlardı ama tekrar yapmaya ihtiyacımız vardı. Öğrendiklerimizi akşam tekrar etmeye ve sınavlara hazırlanmaya başlamak istediğimi söyledim. Celil hocadan yardım istedim. Celil hocam beni görme engelliler için oluşturulmuş Türkiye Görme Özürlüler Kitaplığı olarak bildiği TÜRGÖK'e yönlendirdi.

TÜRGÖK'e gittiğimde Kitaplığın kurucusu Gültekin Yazgan hocamla karşılaştık. Derslerimi gönüllü okuyucularla çalıştığımı ama yeterli olmadığını ve akşamları evde çalışmak istediğimi söyledim. Gültekin Hocam yaşımın küçük olduğunu neden açık öğretim okuduğumu sordu. Hikâyemi Gültekin hocama anlattım ve hocam bana kitaplarımı getirmemi bunları sesli kitaba çevirebileceğini söyledi. Kitaplarımı kendim götürdüm ve Gültekin Hocam en kısa sürede sesli kitaba çevirerek CD'leri, postadaki süreçten etkilenmemem ve derslerime çalışmaya hemen başlamam için gelip kütüphaneden kendim almamı istemişti. İlk sesli kitaplarımı aldım ve artık evde de ders çalışabiliyordum.

Derslerime çalışmaya devam ederken gözlerimde çok şiddetli ağrılar olmaya başladı ve hastaneye gittim. Hastanede göz tansiyonumun çok yüksek olduğunu, ameliyat olmam gerektiğini söylediler. Ameliyat oldum ve sonrasında sınavlara girdim. Sınavlarda başarılı oldum ve ortaokul birinci sınıfı bitirmiştım. Gözlerimdeki ağrılar artmaya başlayınca 4 kez daha ameliyat oldum. İkinci olduğum ameliyattan sonra doktorlar göz tansiyonumun düşmediğini ve gözümün alınması gerektiğini söylediler. Bu beni çok etkilemişti ve içime kapandım. Okula gitmek istemiyordum ve her şeyi bir kenara bırakıp evde kabuğuma çekilmeye karar verdim. Evden çıkmıyordum. İkinci sınıf için kitaplar dağıtılmıştı ama ben kitapları almadım çünkü artık okumak istemiyordum.

Birgün Gültekin Hocam beni aradı ve kitapları neden getirmediğimi, sesli kitap isteyip istemediğimi sordu. Ben artık okumak istemediğimi söyledim. Gültekin hocam neden böyle bir karar aldığımı sorduğunda başımdan geçenleri ve doktorların söylediklerini anlattım. Gültekin Hocam yüz yüze görüşmek istedi.

Gültekin hocamla konuştuk ve bundan sonra okumak istemediğimi gözümün alınacağını ve göremeyeceğimi paylaştım. O da bana, "Kalbinin ışığıyla geleceğe bakabilirsen yüzün aydınlığa dönük olacaktır. Hayatta karşılaşacağımız birçok engel bizi bekler. Ama bu engellerin bizi yolumuzdan döndürmesine izin vermemeliyiz. Hayatta hep kararlı olman, engellerle başedebilmeyi öğrenmen gerekir" dedi. Karşıma hangi engel çıkarsa çıksın okumaktan vaz geçmemem konusunda beni yönlendirerek okumaya devam edeceğim konusunda kendisine söz vermemi istedi. O gün

Gültekin hocamın bana anlattıklarından çok etkilenmişim ve okumaya devam edeceğim, hangi engel çıkarsa çıksın asla pes etmeyeceğim konusunda kendisine söz verdim.

Gültekin hocamın sayesinde 2. sınıfı bitirdim ama 3. sınıfı bitirmeme bir dönem kaldığında, gözümünden tekrar ameliyat olmam gerektiğini öğrendim. Okula ara vermem gerekti. Daha sonra arkadaşşımdan Karataş Görme Engeliler Derneğinin olduğunu ve orada Halk Eğitim ve İŞKUR aracılığı ile bilgisayar kursu verildiğini öğrendim.

Arkadaşımla derneğe gittim. Dernek başkanı Haldun Bey ve sekreter Deniz Hanımla tanıştım. Bilgisayar kursuna kayıt yaptırdım ve sertifikamı aldım. Kursta ders gördüğüm zamanlarda İrfan ile tanıştık. Sohbet ederken Aşık Veysel Körler Okulunu merak ettiğimi söyledim. Kısa bir süre sonra randevu alarak Aşık Veysel Körler Okulluna gittik. Birinci sınıfa giden öğretmen ve öğrencilerle tanıştım. Okul müdürüyle öğretmenlerle birlikte tanışmaya gittik. Okul müdürü Adını ve soyadını söylediğinde donup kaldım. O anda ilkokul öğretmenim olduğunu anladım. Ona, “İyi Burnaz İlköğretim Okullunda Öğretmenlik yaptınız mı?” diye sordum, o da bana, “Evet” dedi. “Orada bir öğrenciniz vardı hatırladınız mı?” dedim. O, “Hiç unutmadım ki. Burada müdürlük yapmamın sebebi o. Onu tanıdıktan sonra Aşık Veysel Körler Okulunda hizmet vermeyi istedim.” “Öğretmenim o benim” dedim. “Nasıl yani?” diyerek bana sıkı sıkı sarıldı. Ortaokulu bitirip, şu an liseyi okuduğumu söyledim, çok sevindi.

İrfan ile birbirimizi yeterince tanıdıktan sonra evlenme kararı aldık. 2011 yılında nişanlandık. 13 defa ameliyat olmamın sonucunda doktorlarım gözümün tamamen alınacağına karar verdiler. Ameliyatımı olduktan sonra Özlem ablamın refakatçı olarak başımda beklemesine rağmen nişanlım, hastaneden taburcu olana kadar günlerce hastanenin bahçesinde benimle kaldı.

Gültekin hocamın bana destek olmak için söylediği sözler sayesinde çok kısa sürede kendimi topladım. Ameliyat sürecini atlattıktan sonra bir sınavım kalmıştı. Bu sınava ameliyat olduktan sonra girersem süresi geçeceği için doktorumdan izin alarak sınavıma girerek sınavı kazandım ve sonrasında liseye kayıt işlemlerimi yaptırdım. Lise 1. sınıf bitikten sonra evlendik. Lise 2. sınıfın ortalarında oğlum dünyaya geldi. 2 buçuk yıl oğlumla sınavlara girmeye devam ederek liseyi bitirdim.

İlk Halk Kütüphanesinde gönüllü okuyucular yardımcı ile memurluk sınavlarına girerek 60 puan aldım ama yerleşemedim. Oğlumu 3 yaşında kreşe vererek tekrar hazırlanmaya başladım. Bu sefer girdiğim sınavdan 70 puan aldım ama yerleşemedim. Daha sonra kızım dünyaya geldi. Kızım bir buçuk yaşına geldiğinde sanki görmediğimi biliyordu. Akrabalara ziyarete gittiğimizde önce ayakkabımı bana verirdi sonra kendi ayakkabısını giyerdi. Kızım iki buçuk yaşına geldiğinde rakamları ve alfabeyi öğrendi yollarda bana otobüs numaralarını söyleyerek ve yolları bulmama yardımcı olarak çok destek olurdu.

Annem iki çocuğuma baktı ve ben tekrar memurluk sınavlarına hazırlandım ve 70 puan aldım ama yine yerleşemedim. Pes etmedim, yılmadım çocuklarım biraz büyüdüktan sonra sınava hazırlanarak tekrar girdim ve 70 puan aldım ama yine yerleşemedim.

Gültekin Hocama evlendiğimi, çocuklarımla olduğunu söylemek için TÜRGÖK'e gittiğimde Gültekin Hocamın vefat ettiğini söylediler ve dünyanın başıma yıkılmasıyla eve döndüm. Daha sonra üniversite sınavlarına hazırlanmaya karar verdim. Sınavlara girerek başarılı oldum, barajı geçtim. Eşimle birlikte tercihlerimi yaptık. 2 yıllık Yaşlı Bakım Hizmetlerini kazandım diye sevindim. Kayıt işlemlerimi yaptırmıştım ki annemi kaybettim. Ölümünde tek başıma mücadele ettim.

Annemin acısına dayanamayıp 1 buçuk yıl sonra göğüs kanseri olduğumu öğrendim. O gece eşim ve çocuklarım uyuduktan sonra salona geçtim. Bana bir şey olursa eşim ve çocuklarıma ne olacak diye düşündüm ve hıçkırığa hıçkırığa ağlarken uyuya kaldım. Rüyamda Celil ve Gültekin öğretmenim başımı okşarken niye ağladığımı sordular. Hasta olduğumu anlattım, iyileşeceğimi, mücadeleyi bırakmamam gerektiğini söylediler sonra uykudan uyandım.

Rüyadan 1 hafta sonra göğsümdeki tümörün alınması için ameliyat oldum. Bir ay sonra 4 kür kemoterapi aldım. Sonra 1ay boyunca ışın tedavisi gördüm. Eşim, çocuklarım ve ailesi, benim ailem, birkaç arkadaşımın desteğiyle, en önemlisiyse, kendi azmimle iyileştim ve şu an sağlığım yerinde.

Sağlık sorunlarım bitince de İki yıllık yaşlı bakımını okudum ve mezun oldum.

Şu an bu hayatta 3 sevdiğim; annem, Celil ve Gültekin Öğretmenim artık yoklar. Keşke yaşıyor olsalardı.

15 Aralık 2025

HAK MI HUKUK MU LÜTUF MU?

NAFAKA YÜKÜMLÜLÜĞÜ

YAZAN: Avukat Zehra Birsen YAMAK

zehrabirsenyamak@hotmail.com

Umudun Kadınları Dergisinin Değerli Okurları:

Dergimizin bu sayısında bana ayrılan köşede yine güncel hayatımızda önemli yer tutan konulardan biri olan nafaka yükümlülüğünden söz edeceğim.

Nafaka konusu 4721 Sayılı Türk Medeni Kanunumuzla düzenlenmiştir. Ülkemizde, nafaka dendiğinde, genelde evli çiftlerden eşinin ailesini geçindirmek yükümlülüğünü yerine

getirmediginde, mağdur olan kadının mahkemeye başvurarak yargıç tarafından karar verilen bir miktarı eşten isteyebileceği veya herhangi gelir getirici bir işte çalışmayan kadının boşandığında, yeniden bir başka evlilik yapıncaya kadar boşandığı eşinden yine yargı yoluyla karar verilen bir miktar parayı alabileceği akla gelirse de Medeni Kanunumuzun düzenlediği nafaka konusu sadece bunlardan ibaret değildir. Medeni Kanunumuza göre: Tedbir Nafakası, İştirak Nafakası, Yoksulluk Nafakası, Yardım Nafakası olmak üzere dört çeşit nafaka vardır. Bu hukuki kavramlar hakkındaki bilgileri, dergimizin amacına uygun olarak sizlerle sohbet edercesine, örnekleriyle kısaca anlatmaya çalışacağım.

Tedbir Nafakası: Değerli Okurlarım; diyelim ki evlisiniz fakat eşiniz ailenizin geçimini sağlamak konusunda duyarsız biri, kusurlu davranışlarıyla kasıtlı olarak evinizin geçimini sağlamıyor. Örneğin; bir başka kadınla yaşıyor ya da gelirini kendi özel zevklerine veya ailenizden başkalarına harcıyor olabilir. Evliliğin getirdiği sorumlulukları taşımayan bu eş aleyhine derhal görevli Aile Mahkemesine bir dilekçe ile başvurarak, eşinizin bildiğiniz kadarıyla gelirini de belirterek eşinizden nafaka talep edebilirsiniz. Bu dilekçenizle boşanmayı istemeden ailenizin geçimini sağlayacak asgari bir nafakayı süresiz olarak bağlatabilirsiniz veya bu sorumsuz eş ile nikâh bağınızı sürdürmenin anlamsızlığına karar verip dilekçenizde boşanmayı da talep edebilirsiniz. İster boşanma istekli olsun, ister boşanma isteği olmasın, bu dilekçenizle açtığınız davada mahkeme hakimi, tarafların sosyal ve ekonomik durumlarını eni-konu araştırmadan, acil durumunuz karşısında derhal, ailenizin asgari bir şekilde yeme, içme, barınma ihtiyacınızı karşılayacak olan bir miktar parayı, şahsınız ve 18 yaşından küçük çocuklarınız için nafaka olarak bağlayacaktır. İşte boşanma gerçekleşmeden önce süresiz olarak bağlanan veya boşanma davası süresince boşanma kararı kesinleşinceye kadar alabileceğiniz bu nafaka türüne tedbir nafakası denir. Tedbir nafakasının süresiz olarak bağlanması, nafaka alacaklısının bu nafakayı diğer taraftan sürekli alacağı anlamına gelir. Her tür nafaka davasında olduğu gibi, mahkeme tarafların sosyal ve ekonomik durumlarını, davacının gösterdiği tüm delillerle araştıracağından, tedbir nafakası davanızda da davalının gelir durumuna göre nafakanızın arttırılmasına da karar verilebilir.

İştirak Nafakası: Boşanma davası sonucunda kendisine çocuklarının velayeti verilmeyen taraf aleyhine yargıç tarafından hükmedilen nafaka türüdür. Eşinizin aleyhine açtığınız tedbir nafakası davası sonucu süresiz nafakaya yani sürekli nafaka almanıza hükmedilmiş olması, zaten eşinizin evlilik birliğindeki kusurlu davranışlarını ortaya koymuştur. Bu durumda eşiniz size boşanma davası açsa, açık kabulünüz olmadıkça eşinizin açtığı bu dava mahkemece reddedilecektir. Davalı eş kusurlu davranışlarıyla tedbir nafakası ödemeye mahkûm oldu diye hayatı boyunca bu nafakayı ödemekten kurtulamayacak mıdır? Tabii ki hayır. Medeni Kanunumuz, ne kadar kusurlu olursa olsun beş yıl ayrı kalarak aile birliğini yeniden kurmamış çiftlerin, evlilikten beklenen sosyal

faydayı artık sağlayamayacaklarını, bu nedenle fiili ayrılık tarihinden itibaren beş yıl dolduktan sonra, kusurlu eşin de diğer tarafın tazminatını ödemek koşuluyla boşanmaya karar aldırabileceğini kabul etmiştir. Sürekli nafaka alarak yaşamayı tercih eden eş, beş yıldan sonra artık kötü niyetli sayılmakta, boşanmamakta direnemeyip gereken tazminatını alıp boşanmak zorunda kalmaktadır. Gerek anlaşmalı gerekse uzayan anlaşmasız boşanma davasında hâkim, 18 yaşından küçük çocuklar varsa velayet kararı da verecektir. Çocuklardan hangileri kadının yanında, hangileri diğer eşin yanında yaşayacaksa, kendisine velayet verilmeyen taraf, velayeti alan tarafa çocukların giderlerine katılma payı olarak bir miktar nafaka tayin edecektir. Bu nafaka miktarı da tarafların bulundukları sosyal mevki ve ekonomik durumlarına göre hâkim tarafından belirlenecektir. İşte boşanma kararıyla hükme bağlanan bu nafaka türüne iştirak nafakası diyoruz.

Yoksulluk Nafakası: Medeni Kanunumuza göre; boşanma yüzünden yoksulluğa düşecek taraf, kusuru daha ağır olmamak koşuluyla geçimi için diğer taraftan mali gücü oranında süresiz olarak nafaka isteyebilir. Bu nafaka türünün de elbette ki şartları vardır. Boşanma davasının her safhasında isteyebilirsiniz ancak yazılı olması veya duruşma tutanağına sözlü olarak geçirilmesi şarttır, eğer talep etmezseniz hâkim, yoksulluğa düştüğünüze kanaat getirirse dahi kendiliğinden yoksulluk nafakasına hükmedemeyecektir. Bir de yoksulluğa boşanma yüzünden düşmüş olmanız gerekir. Yoksulluk nafakası isteyebilmeniz için boşanmada kusursuz olmanız veya eşinizden daha az kusurlu olmanız gerekir. Hem kusurlu olup hem de boşanma yüzünden yoksulluğa düşüyorum diyerek bu nafakayı bağlatamazsınız. Örneğin; eşini aldatan kadına ya da ev işlerini yapmayan, çocuklarına bakmayan, geçimsizlik yaratıp boşanmak isteyen kadına mahkemece yoksulluk nafakası bağlanmayacaktır. Yoksulluk nafakanız talep ettiğiniz tarihten itibaren işlemeye başlayacak ancak boşanma kararı kesinleşmeden tahsil edilemeyecektir. Boşanma kararını her iki taraf kararda yazılı yüksek mahkemeye verilen sürede göndermez, kararı aldıktan sonra yüksek mahkemeye göndermek hakkından feragat ederlerse veya kararı beğenmeyen taraf yüksek mahkemeye gönderirse, hâkimin kararı onaylanmadıkça boşanma kararı kesinleşmez ve bu geçen sürede işleyen yoksulluk nafakası birikir, karar kesinleşince nafaka yükümlüsü ödemek zorunda kalır.

Alacaklı tarafın evlenme olmaksızın fiilen evliymiş gibi yaşaması, haysiyetsizce hayat sürmesi, yeniden evlenmesi, yoksulluğunu ortadan kaldıracak kadar gelir elde ettiği bir işe girmesi veya başka sebeplerle yoksulluğunun ortadan kalkması durumunda, daha önce bağlanmış olan yoksulluk nafakası mahkeme kararı ile kaldırılır. Nafaka alacaklısının ve nafaka borçlusunun ölümü halinde de yoksulluk nafakası ortadan kalkar.

Yardım Nafakası: Evlilik bağı ile ilgisi olmayan bir nafaka türüdür. Yardım edilmediği takdirde yoksulluğa düşecek olan kardeşlerinize, üst soyunuza, alt soyunuza, refah içinde olmanız

halinde nafaka vermek zorundasınız. Aynı şekilde siz de yoksulluğa düştüğünüz takdirde bu yakınlarınızdan mahkemeye müracaatla yardım nafakası isteyebilirsiniz. Sizden nafaka talep eden bu yakınlıktaki akrabalarınızın yoksulluğa düşmekte kusurlu olup olmadığına bakılmaz. Her nafaka davasında olduğu gibi tarafların ekonomik ve sosyal durumları mahkemece araştırılarak karar verilir. Ayrıca, çocuklarınız 18 yaşından büyük olmasına rağmen eğitimi devam ediyorsa, anne ve baba olarak sizlerden beklenilecek ölçüde olmak koşuluyla eğitimleri sona erinceye kadar onlara nafaka ödemekle yükümlüsünüz. Medeni Kanunumuza göre, eğitimi devam etmeyen fakat kendi çalışması karşılığında elde ettiğı gelirle geçimini sağlayamayan ergin çocuklarına da bakmak yükümlülüğü bulunmaktadır.

Nafaka davalarına bakmakla görevli mahkemeler Aile Mahkemeleridir.

Değerli Okurlarım: Kimse, kimsenin nafakasına muhtaç olmasın dileklerimle. Kalın sağlıklıla.

19/12/2024

TANRIÇA TYKHE

YAZAN: Ayşe Gülçin İLHAN

aysegulcinilhan@gmail.com

Dinlerin temelini oluşturan her milletin kendince kutsal saydığı mitosları, birer inanç kitabı olarak mitolojilerini belirlemiş. Binlerce yıllık geçmişe sahip kuşkusuz en kadim olanlardan ilki Yunan mitolojisidir. O kalabalık tanrılar âlemine, birbirinin ardılı ve kendi içinde yakın ilişkide olduğu akrabalık sistemi, geniş tanrılar ailesi ile bu alana ilgi duyan günümüz insanını bilgi, hikâye ve hayal örgüsüyle hâlâ içine çekmeyi başarıyor. Yazıya konu olan tanrıça Tykhe de onlardan biri.

Güzeller güzeli genç tanrıça Tykhe diğer adıyla “fortuna” bölge kentlerinin koruyucu simgesi olmuştur. İyi kader, şans, koruyuculuk, refah ve zenginlik getirdiğine inanılan tanrıçanın ilk heykeli M.Ö. 3. YY. başlarında heykeltıraş Eutykhides tarafından bronzdan Antiokheia şehrinin kuruluşu onuruna yapılmıştır. Özgünü günümüze ulaşamayan heykelin, Helenistik ardılı olan Roma döneminde birçok kopyası yapılmıştır. Antiokheia Tykhesi olarak literatürde yerini alan heykel hellenistik dönemden itibaren bölgede yeni kurulan şehirlerin kent tanrıçası betimleri için prototip olmuştur. İlginçtir ki Yunan mitolojisinin başlıca yazın kaynağı olan Homeros’ta Tykhe’nin adı geçmez. Diğer mitoslarda Okeonos’un kızlarından biri olarak yazılmıştır. Tanrıça tüm tasvirlerinde oldukça zarif betimlenmiş, bu zarafetin altında mağrur bir duruşun hissi de verilmiştir. Antiokheia

Tykhe'si başının üzerinde şehrin surlarını simgeleyen bir taç taşır. Giysili olarak betimlenen tanrıçanın özellikle uzun ve dökümlü kıyafetlerle görünmesi ona kutsiyet atfeder. Tanrıça figürü Silpius dağı diğer adıyla Habib-i Neccar dağı simgeleyen kaya üzerinde oturmakta, bacak bacak üstüne attığı ayağını kayalığın aşağısında bulunan yüzen genç erkek figürüne basmaktadır. Buradaki erkek figürü Asi nehrini simgelemektedir. Tykhe'nin bu hareketi, şehrin güvenliğini ve refahını kontrolü altında tutmaktır. Asi genci baskılayıp halkı olası saldırı veya taşkınlara gibi doğal felaketlerden korumaktır asıl niyet. Kolundaki bereket boynuzu ve buğday başağı ise Amik ovasının bereket ve zenginlik uğuru sayılmıştır. Roma dönemine gelindiğinde yine başında surlu taç takmış uzun giyimli zarif genç kadının bu kez adı Fortuna olmuştur. Fortuna, kolunda taşıdığı bereket boynuzuyla kentler tarihindeki koruyucu ve bereket timsali yerini koruyacaktır. Heykellerde ve sikkelerdeki tasvirlerinde daima zarafetinin içine sakladığı etkin koruyucu gücünü vurgular Tanrıça Tykhe. Tanrılar tanrısı Zeusun nedametine, krallara, imparatorlara ve onca askeri güce rağmen kentlerin ve hatta ülkelerin iyi kader, zenginlik, şans ve koruyuculuk misyonu bir tanrıçaya yani bir kadına atfedilmiştir. Mitosların dünyasından kutsal dinler dünyasına evrilen insanlığın dinler tarihinde kadının güç ve koruyucu bir görevde simgeleştiği görülmez. Din geldi insanlık değişti ve kadın değer sırasını yitirdi desek ne kadar yanlış olur saptayamadım.

Özetle binlerce yıldır hâlâ değişmeyen iyi şeyler var Tykhe'nin şehrinde.

Bu bölgede (Antakya) biraz zaman geçirirken yer yurt öğrenmeye çalışan bir acemi iseniz; insana insanca değer verildiği, kadın-erkek, din, dil, ırk, milliyet ve mezhep gözetmeksizin nezaketin sonuna dek hissedildiği, barışın ve hoşgörünün şehrinde olduğunuzu anlarsınız. Tykhe'nin şehri, çoğunluğun çoğulculukla var olduğu bu kutsal barış bölgesinin, umut vaad eden iyi insanların uğuru, ne mutlu ki birini daha bağrına basıverdi.

Antiocheia'nın Tykhe'si şunu bil ki! Hiç tanımadığın biri için bile iyi kader yazımın sürüyor kutsal kadın.

Antakya gezi notları

Mart 2021

Antakya

ARIKOVANI

DEPREM SÜRECİNDE KADINLAR NELERE MAĞRUZ BIRAKILIYOR

SÖYLEŞİYİ YAPAN: Şule SEPİN İÇLİ

sulesepin06@gmail.com

KONUK: Saliha KILIÇ

Şule: Sevgili izleyicilerimiz, sizlere Adana'dan, Türkiye Aile Sağlığı ve Planlaması Vakfı'nın düzenlemiş olduğu Kadın Sağlığı Seminerleri Buluşmasından sesleniyoruz. Son derece aktif bir arkadaşımız var. Ben onu gönüllü eğitmen kimliğiyle tanımlayacağım, Saliha Kılıç. Özgeçmişini anlatarak başlayacak.

Saliha: Yaklaşık 12 yıldır sivil toplumda hem gönüllü, hem de profesyonel olarak emek veriyorum. Üniversite öğrencisiyken Türk Eğitim Gönüllüleri Vakfında başladı gönüllülük sürecim. Akabinde Türk Eğitim Gönüllüleri Vakfı, Hayata Destek Derneği gibi birçok kurumda, birçok projede yer aldım. Uluslararası Mavi Hilal İnsani Yardım ve Kalkınma Vakfında da çalıştım. Maya Vakfında travmaya duyarlı okul programını bir dönem yönettim Urfa'da. Bu sürecin neredeyse tamamında kadın koruma üzerine çalışıyorum. Çünkü, kişisel olarak akademide kendimi geliştirdiğim ekolojik feminizm alanı. Özellikle afet ve kriz durumlarında kadınların dezavantajlı durumlarını ortadan kaldırmak için kadın sağlığı seminerleri vermeyi çok önemli buluyorum. Sahaya çıktığımızda psikososyal projesi kapsamında bir araya geliyoruz. Bu seminerler sırasında vakalara ulaşıyoruz. Afet ve kriz durumları sonrası kadınlar hizmete erişimde ciddi sorunlar yaşıyorlar. Şiddet gören kadın da hizmete erişimde sorun yaşıyor. Kadınların ihtiyaçları öncelenmiyor. “Bir afet ve kriz yaşadık, derdiniz bu mu?” diyor. Özellikle kadının cinsel yaşamı, cinsel sağlığı öteleniyor. Ped ihtiyacı karşılanmıyor. Seminer oturumunu sonlandırırken uygun bir alanda ya da eğitimi gerçekleştirdiğimiz alanda kadınlara diyorum ki: “Yaklaşık bir saat kadar burada olacağım. Özel olarak soru sormak isteyen var mı? Gelmek isteyen varsa gelebilir.” Her oturumdan sonra bunu yapmayı çok önemsiyorum. Bireysel sorular geldiğinde esas vakalara ulaşıyoruz. Adet gören, ciddi enfeksiyon yaşayan, sağlık sorununa erişim problemleri yaşayan kadınlarla karşılaşıyoruz. Onları gerekli kurum ve kuruluşlara, sivil toplum örgütlerine yönlendirme sağlayarak bu dezavantajlı durumları ortadan kaldırmaya, bir şekilde hizmetlere erişimlerini desteklemeye çalışıyoruz.

Şule: Eril kafanın bazı görüşleri vardı. Sunumunda unları somut olarak paylaşmıştın. Örnekler paylaşabilir misin?

Saliha: Karar verici pozisyonlarda maalesef erkekler çalışıyor. Amirler, müdürler vs... Depremi ilk günlerinde iyi niyetli yardımlar yola çıkmıştı. Bu yardımlar sağlanırken özellikle depremin stresi ve korkusuyla insanlar bir alanda yoğun bir şekilde toplanmıştı. O dönemde sahaya çıktık ve kadınların ihtiyaçlarını öğrenmeye çalıştık. Bizden ihtiyaç analizi yapmamızı, depodaki malzemeleri eşleştirip dağıtımına çıkmamızı istediler. Kadınlar bize deprem korkusundan erken adet gördüklerini söylediler. Bu durumlarda erken doğumlar, psikolojik olarak etkilenip hormonal denge sebebiyle uzun süre adet göremeyen kadınları görüyoruz. Deprem gecesi adet gören pek çok kadın,

“Yanımızda bir hazırlığımız yok. Pedimiz yok. Evimizden kaçarak çıktık. Pede ihtiyacımız var.” dediler. Depodaki görevliler, günlük pedin ne işe yaradığını, uzun ve kısa pedin ne olduğunu, bir pedin ne kadar süre kullanıldığını, kaç pedin bir kadın için yeterli olduğunu bilmiyorlar ve bize sürekli soru soruyorlardı. Deprem oldu, biz yardımı örgütleyen insanlara günlük ped ile kısa ve uzun pedin farkını anlatmaya çalışıyoruz. Bu, bir kadının her ay yaşadığı son derece basit ve doğal bir ihtiyacı var. Bunlara hâkim olmayan bir anlayışla çalışmak zorundaydık.

Şule: Deprem oldu, her yer yıkıldı. Siz hala ped derdindesiniz şeklinde yorumlar geliyordu sanırım.

Saliha: “Bir paketin içinde on tane ped var. On kişiye dağıtsanız yetmez mi?” gibilerden garip sorularla karşılaşyoruz. Bunlar bize gelecek afet durumlarında kadınların ihtiyaçlarının karşılanabileceği bir KİT oluşturmamız gerektiğini öğretti. Yetkililer hazırlık anlamında KİT içeriği oluşturabilir. Bu insanlar kadınların ihtiyaçlarını önemseyen bir anlayış geliştirebilirler. Bunlar önden yapılması gereken kıymetli uygulamalar. Her afet ve kriz döneminde kadınların cinsel sağlık, ziynet eşyası taşıma, küpe takma gibi talepleri çok öteleniyor. “Biz depremi yaşadık, senin derdin küpe takmak mı, etek almak mı?” Adıyaman’da tırnak içinde hayat normale döndü. Alışveriş merkezleri, bakkallar açık. Kadınlar hala pede erişimde ciddi sorunlar yaşıyorlar. Hala depremi yaşama konusunun yanında ped ihtiyacı bir dertmiş gibi algılanıyor.

Şule: Afet sonrasında toplumsal cinsiyet eşitsizliğini; özellikle travmanın tetiklenmesi sonucu doğumların artması, istenmeyen gebelikleri daha çok görüyoruz. Fatura yine kadınlara çıkıyor. Cinsel ilişkiyi sanki sadece kadın talep ediyor, erkeğin talebi yokmuş gibi. Sevişme konusunda bazı çarpıcı örnekler vardı. Onları da paylaşabilir misiz?

Saliha: Depremden sonra istenmeyen gebelikler arttı. Çünkü doğum kontrol yöntemlerine erişim kısıtlı. Aynı durumlar pandemide de yaşandı. Uzun süre evde kalma sonucu istenmeyen gebeliklerle karşılaşmıştık. Afet ve deprem sonrası gebeliklerin artması psikolojik bir durum. Ayakta kalmak, hayatı sürdürülebilir kılmak meselesi var. Kadınlar gebelik halini başkalarıyla paylaşmaktan çekiniyorlar. “Deprem oldu siz hala sevişiyorsunuz” gibi yargılamalar sonucu “Beni ayıplarlar.” Endişesi var. Belki erkekler de paylaşmak istemiyorlardır. Bilmiyorum, çünkü hiç erkek danışanım olmadı.

Şule: Depremden sonra erkeklerde artan ereksiyon sorunu kadına şiddet şeklinde yansıyor meselesini paylaşabilir misin?

Saliha: Toplumsal cinsiyet normları kadınları ne kadar etkiliyorsa, erkekleri de o kadar etkiliyor. Hatta Pınar Selek’in bir kitabı var çok önemsedğim, ‘Sürüne Sürüne Erkek Olmak’. Üç aşamadan söz eder: Birincisi sünnet olmak ki, bu çocuğun bedenine izinsiz dokunmaktır. İkincisi askere gitmek. Her erkek rüştünü ve erkekliğini ispatlamak için silah tutmak zorundadır. Üçüncüsü,

çocuğunun olması. Bunların hiçbiri yetmiyor, sağlıklı bir erkek tanımlaması için onun çocuğunun olmasını bekliyoruz. Bu üçünden herhangi birini yerine getirmezse erkek sayılmıyor toplumda. Bunun aynen yansımaları sahada da görüyoruz. Erkekler ereksiyon problemlerini bir sağlık kuruluşuna ya da bir uzmana danışarak gideremiyor. Bu da bir şekilde aile içinde kadına şiddet sorununu yaşıyor. Bu psikolojik buhran maalesef yine kadınlara yansıyor.

Şule: Bunu erkek dile getirmiyor, kadın dile getiriyor.

Saliha: Dile getiremiyor, çünkü toplumsal cinsiyetin erkekleri negatif etkilediği bir durum. Ben başka bir yerden veya çevremizden hiç duymadım, bir erkeğin ereksiyon problemini kolay kolay destek alarak hallettiğini. Kadınlar vajinismus olduğunda bu daha kolay aktarılabilir. Kadınların sağlık sorunları daha kolay paylaşılabiliyor. Erkeklik kavramına toplumdan gelebilecek zedelenme yaftası için erkek bunları paylaşmamayı tercih ediyor. Hatta gündelik dilde kullandığımız bir espri vardır. Hep arkadaşın problemidir, asla kişinin kendi problemi değildir. Eğer toplumsal cinsiyet normlarının sadece kadınlara yüklendiğini ve onları dezavantajlı konuma iten bir durum olduğunu düşünürsek, ayrımcılık yapmış oluruz. Erkeğin evin direği olması, para getirme zorunluluğunun olması, evlenmek istediğinde mesleğinin sorulması durumları var.

Şule: Erkek bu sorunu, eşini suçlayarak, ona şiddet uygulayarak tırnak içinde çözmüş oluyor, ama çözülüyor. Sen depremi yaşamışsın. O süreçte travmalarından nasıl kurtuldun. Depremi yaşar yaşamaz bir de çalışmaya başladın. Bu süreci de bizimle paylaşmak ister misin?

Saliha: Genelde afet ve kriz odaklı çalışıyorum. Depreme hazırlıklıydım cümlesini yine kuramıyorum. Afet ve kriz durumlarında insanlara nasıl destek vereceğimizi konuşuyoruz, ama deprem gecesi kendimi koruyacak bir harekette bulunamadığımı fark ettim. Uyuduğumuz ve derin uykuda olduğumuz gece dördü 17 geçe bir saatte gelen bir afet olduğu için yataktan fırlayıp koşarak gardirop üstüme düşmesin diye tuttuğumu hatırlıyorum sadece. Her ne kadar bu konuda eğitilmiş olsak afet durumunda insani olarak verdiğimiz refleks tepkilerinin içine dahil edemiyoruz. O anda uyanıp ben şu şu eğitimleri almıştım, bunları uygulamam gerekiyor gibi bir durumu o anda uygulayacak bir konumda olamıyorsunuz. Ne kadar yanlış bir davranış içinde olduğumu sonradan fark ettim. Bir de hiç bu kadar büyük bir afetin varlığına tanık olmadım. Biz hep afet bölgelerine giderek çalışıyorduk. Krizin sıfır noktası olduğu yanıımızdaki Suriye savaşını yaşayan insanlarla çalıştık. Bu kadar büyük bir afeti ilk kez kendim yaşayarak işin içine girdim. Çok şükür bir yara almadık, evimiz yıkılmadı. Daha sonra sahaya çıkarak yavaş yavaş insanlara destek olmaya başladık.

Şule: Depremden kaç saat sonra sahaya çıktın?

Saliha: İkinci günün akşamında, Şanlıurfa’da, belediyenin organize ettiği bir depodaydık. Bütün insanlar sokaktaydı. Çok soğuk vardı. Önce ihtiyaç analizi yaptık. Depoda az bir miktardaki odunu paketleyerek insanlara dağıtmaya çıktık

Şule: Üniversitede hangi bölümden mezunsun?

Saliha: Siyaset bilimini bitirdim, akabinde siyaset biliminde ekolojik feminizm üzerine yüksek lisans yaptım. Ekolojik feminizm; kadın tahakkümü ile doğanın tahakkümünü birlikte yok etmek üzerine var olan siyasi bir görüş. Türkiye’de çok yoğun değil, ama ne zamanki en özel alanlara dokunulduğunda, Karadeniz’de hidroelektrik santrallerinin yıktığı köylerde zeytin ağaçlarının yok edildiği projelerde, eylemlerde kadınlar ön plana çıkıyor. Bunun da sebebi kadın ve doğanın yakın ilişkisidir. Kapitalizm üretim üzerine kurulmuş bir sistem. İki şeyi tahakküm altına almak zorundadır. Birincisi, işçiyi doğuran özne olan kadın; doğurganlığını kontrol ederse aslında işgücünü kontrol etmiş olursunuz. İkincisi de doğaya sınırsız bir hammadde kaynağı olarak bakıp doğayı tahakküm altına alırsanız hammaddeyi sağlarsınız. Onu işleyecek işçi de var. O zaman sürekli üretim ve tüketim ağını döndürmüş olursunuz. Ekolojik feminizm savunucuları sistemle doğrudan bir mücadele içine girmiştir.

Şule: İnsanlar öğrenme sürecini örneklerle ve deneyimlerle daha kolay gerçekleştirebiliyorlar. Toplumsal cinsiyet eşitsizliğini ortaya koyan daha çarpıcı örneklerin ve deneyimlerin var mı acaba?

Saliha: Toplumsal cinsiyet normları, kız çocukların farklı yetiştirilmesinden tutun, devletin bas bas bağırarak insanları “hamile kadın sokağa çıkmasın, seviştiği belli oluyor” gibi sözlerle süregelen politik bir mesele. Kadın meselesi son derece politik bir mesele. Giderek daha çok şiddete ve katliama maruz kalan kadına yönelik erkek şiddetinin feci şekilde arttığını görüyoruz Çünkü Türkiye’de caydırıcı nitelikte herhangi bir ceza yok. Afet sonrasında kadının iş yükü daha çok arttı. Çünkü belli bir mesafeden su taşımak, o çadırın içinde yemek, bulaşık, çamaşır, temizlik gibi sürdürülebilirliği sağlamak arka planda tamamen kadınlara ait. Yanı başlarında bir muslukları yok, yıkanabilecekleri bir yerleri yok. Tuvalet gitmek kadınlar için daha sorunlu bir hale geldi. Çünkü tuvalet ve banyolar ortak. Gece üçte tuvaleti gelen bir kadın korkuyla dışarı çıkıyor. Tuvalet gitmeye çekiniyor.

Şule: Cinsellik yaşadığı zaman!

Saliha: O çok korkunç bir durum. Ebeveynler çocuklarla aynı odayı paylaşmak zorunda kaldılar. Bütün ilişkiler çocukların önünde gerçekleşiyor. Maalesef yine kadının üzerine yıkılan bir yük. Temizlik meselesi burada ciddi bir problem. Cinsellik gerçekleştikten sonra vajinanın temizlenmesi. Toplumsal olarak kadının erkeği reddetmesi gibi toplumsal cinsiyet açısından bir vasfının olmadığı bir durumda kadınların çok da düşünülmediği bir mesele haline geliyor partner ilişkisinde.

Şule: Temizlik için hangi yöntemi öneriyordunuz?

Saliha: Bu soruyla ilk kez karşılaştığım için eğitim sorumlumuzu aradım ve kadınlardan iki dakika süre istedim. “Gece saat üçte yaşanan sevişme sonucu kadının vajinasını temizlemesi için hatırı sayılır bir mesafedeki tuvalete gitmesi gerekiyor. Giyinip hazırlanması lazım. Nasıl acil bir önlem alınabilir? Kadınlar temizlik için ıslak mendil kullandıklarını söylediler. Bu çok korkunç, enfeksiyona açık hale getiren bir yöntem. Alkollü bir mendil olduğu için vajinayı tahrip ediyor.” dedim. “Bir peçeteye su döküp o bölgeyi temizlesinler. Sadece suyla temizlik yapılabilir.” bilgisini paylaştı TAP Vakfından Nurşen Hanım. Bu çok kıymetli bir bilgiydi. Bu afet hepimize çok şey öğretti.

Şule: Akran ilişkilerinde de çocukların bu ilişkiyi görme ve gözlemlemeleri sonucunda yansımaları nasıl oldu?

Saliha: Ciddi toplumsal meselelere çatışmalara sebep olan bir durum. İnsanlar evlerinden olup küçücük bir çadırın içine girdiler. Konteynerler de aynı şekilde. Bu alanlar çok korunaklı, çok güvenli alanlar değiller. Dolayısıyla mahremiyet duvarlarının tamamı yıkılmış oldu. Cinsel ilişkiler çocukların önünde gerçekleşiyor. Çünkü bu planlayarak yapılan bir şey değil. Duyguyla gelişen bir şey. Kimseyi seviştiği için yargılamıyoruz. Mahremiyetin sağlanamamasıyla ilgili bir derdimiz var. Bunlara tanık olan çocuk, arkadaşına uygulamaya çalışıyor. Çocukların ergenlik dönemine kadar cinsel haz duygularının çok olmadığını, bunu meraktan yaptıklarını biliyoruz. Çocuğun yanında ilişkinin gerçekleşmesi ciddi bir istismar. İçinde yaşadığımız koşullar maalesef insanları buna itiyor. Çünkü başka seçenekleri yok.

Şule: Çocuklara ne öneriyordunuz, ailenin çocuklarla nasıl konuşmasını istiyordunuz?

Saliha: Ailelerle konuşuyorduk. Yargılamadan, çocuğun önünde sevişince çocuk bunu yapar şeklinde değil, çocukların bu durumdan nasıl etkilendiklerine dair eğitim veriyorduk. Bir ailenin çocuğu, başka bir ailenin çocuğunu öpüp okşayınca aileler arasında da çatışma çıkıyordu. Senin çocuğun benim çocuğuma dokundu çatışması giderek büyüyordu. Çocuklara mahremiyet meselesini anlatıyorduk, nereye kadar dokunabileceği, nerede dokunamayacağını, kendi bedeninin güven ve mahremiyetini sağlaması için çocuklarla ayrı, ailelerle ayrı eğitimler yapıyorduk. Babalara hiçbir şekilde ulaşamadık.

Şule: Kadınlara sağlık semineri verilirken onların acil ihtiyaçları durumunda bu semineri nasıl planladınız? Konuları karma bir biçimde mi işlediniz?

Saliha: Bunları bir tek noktaya odaklanarak yapamıyoruz. Direkt temizlik ve beslenme konusuyla başlıyoruz. Çünkü sahada en sık gördüğümüz, genital ve idrar yolları gibi enfeksiyonlardı. Sadece banyo yapmamak değil, vajinayı sert yıkamak gibi durumların ne kadar enfeksiyona açık hale geldiğini konuşarak ilerledik.

Şule: Psikolojik destek de aldılar sanırım. Birdenbire seminer verilmemiştir. Ortam belli bir yapıya kavuşturulmuştur.

Saliha: Maalesef hiç öyle bir durum olmadı. Sahada psikolojik sorunlar örgütlenemedi. Hala ciddi sorun yaşayan, travmalarıyla baş edemeyen insanlar var. Kurumla bir yere gidiyoruz. Psikolojik sorunlar için çocukları toplayıp psikososyal destek aktiviteleri yapıyoruz. Bunlar çocuklara sıkıldıkları, bunaldıkları anda, travmalarını karın ağrısı, baş ağrısı, baş dönmesi gibi fiziksel olarak ifade ettiklerinde çocukları bir araya getirip nefes alma taktikleri ve kendilerini daha nasıl iyi hissedebilecekleri aktiviteler yapıyorduk. O sırada kadınları da bir araya toplayıp ilerlemeye başladık. Ama bu, sahada her zaman yapabildiğimiz bir şey değildi

Şule: Verdiğiniz seminerler ve yaptığınız bireysel görüşmelerden sonra bir güven sağlanıyor. Aldığınız geri bildirimleri paylaşabilir misin? Kadınlar bu eğitimlerden sonra kendilerini nasıl değerlendirdiler?

Saliha: Kendi bedenlerini tanımak üzerinden çok ciddi geri bildirimlerde bulundular bize. Bilmedikleri çok şeyle karşılaşılıyorlar. Adıyaman'da yaklaşık 800 insana bu eğitimleri ulaştırmaya çalıştım. Birisi kadın kondomunun, vajinal fitilinin varlığını bilmiyordu. Yanlış yıkama yöntemleri çok yoğundu. Kadın zaten haftada bir ya da on günde bir banyo yapıyordu. Vajinasının kokmaması için çok sert yıkayarak sürekli lifleyerek yıkadıklarından söz ediyorlardı. Bunların ne kadar yanlış olduğunu, enfeksiyona yatkınlığı artırdığını söyledik. Aylar sonra kadınlar enfeksiyonda azalma yaşadıklarını belirttiler.

Şule: Konteynerler sağlıklı yapılmadığı için banyo yaparken dışardan görünüyor sanırım.

Saliha: Hepsi aynı değil, ama mahremiyet duygusunun yok olduğunu söyleyelim. Biri banyoya girdiğinde, su sesi dışardan duyuluyor. Kapının önünden geçen bir erkek de bunu duyabiliyor. Konteynerlerin yeterince gelmediği, kısıtlı sayıda olduğu bir dönemde insanlar kayın valideleriyle ve kayın pederleriyle birlikte kalıyorlardı. Duşa girmekte güçlük çektikleri gibi, tuvalete girmekte de güçlük çekiyorlardı. Sifonun, çişin sesi duyuluyordu. Bunlar çok insani şeyler ama toplumsal cinsiyet normlarıyla yaşadığımız için bunların tümü kadınların üzerinde bir yük haline gelebiliyor. Evinin kapısını kilitleyebiliyordu, ama konteyner öyle bir alan değil. Kapının önünden sürekli birileri gelip geçiyor. Yıllardır bir komşu ile yaşıyordunuz. Kapıyı, pencereyi açtığınızda kimi görebileceğinizi görebiliyordunuz. Afet sonrası bir sürü insan bir araya geldi, ama hiçbirini tanımiyorsunuz. Sıfırdan bir komşuluk ilişkisi. Güven alanı yok oluyor. Kime güvenilebileceğinizi bilmiyorsunuz. Deyim yerindeyse komşunuz hırlı mıdır, hırsız mıdır bilmiyorsunuz. Bu insanları yeni tanıyorsunuz. Çocuğunuzu emanet edecek ve kendinize vakit ayırabileceğiniz kimse yok. Bunların hepsi kadınlar üzerinde bir yük haline gelebiliyor.

Şule: Bunları yaşamak ayrı bir yorucu, dinlemek ve anlatmak ayrı bir yorucu oluyor psikolojik olarak. Başka deneyimler varsa paylaşabilirsin. Yoksa başka bir konuya geçeyim. Yazmayla ilgili bir denemen oldu mu? Bir gazeteye gönderdin mi?

Saliha: ‘Gayya’ adlı ekoloji ve feminizm temelli, toplumsal cinsiyete karşı duruş sergileyen bir dergide yazarlık yapıyorum. Depreme dair anılarımı yazacak vaktim hiç olmadı. Çok yoğun çalıştık. Kadın sağlığı eğitimlerini çalıştığım kurumun dışında yapıyorum. Belediyenin bire bir çalışanı olan arkadaşlar, yine belediyenin işini yaparak bu eğitimle uyguluyorlar. Sahaya çıkmak onların mesailerine dahil oluyor. Ben kadın dayanışma alanına giderken mesaimi tamamladıktan sonra bunları yapıyordum. Tamamen gönüllü sürdürüyorum. Yaşadığım sağlık problemlerinden sonra biraz dingin hale geldiğim bir süreçteyim. Kadınlarla eğitim yapmak depremin ilk günlerinde daha kolaydı. İnsanlar artık psikolojik olarak çok yıpranmış ve yorulmuş durumdalar. Konteyner alanlarında çatışmalar çok yoğun. Depremin üzerinden iki yıl geçti. İnsanlar hala küçücük alanlara hapsolmuş durumdalar. Psikolojik olarak bunlar, onlar üzerinde büyük bir etki yaratmış. Bir kere bundan kurtulmaları gerekiyor. TOKİ’ler yapıyor, hak sahiplerine verilecek. Bunlar ücretsiz sağlanmıyor. İnsanlara belli bir fiyat da vermiyorlar. İki yıl sonra ödemeye başlayacaklar, ama satılacak fiyatla ilgili net bir veri yok. İnsanlar ekonomik kaygılardan dolayı konteynerlerden çıkamıyorlar. Konteyner kentlerin su ve elektrik sanitasyonlarında sorunlar yaşanıyor. İki gün sular kesiliyor. İnsanların canlarına tak etmiş durumda.

Şule: O kadar güzel konuşuyorsun ki, umarım bu anılarını yazarsın. Gayya dergisine ayırdığın zamandan biraz da dergimize zaman ayırıp yazarsan, seni seve seve aramızda görmek isteriz

Saliha: Tabii ki yazarım

Şule: Sözümüzü aldık, hangi konuda olursa olsun bekliyoruz yazılarını. Son olarak söylemek istediklerin varsa onu da alalım.

Saliha: Derginizin yazılarını bilmiyordum. Ayrımcılığın çokça tetiklendiği bir toplumda yaşıyoruz. Bunun bir sonu yok. Bugün göçmen ve yerelde yaşayan insan diye başlayan ayrımcılık, yarın kadın ve erkekle, öbür gün yaşlı ve çocukla devam edecek. Öbür gün başka bir biçimde devam edecek. Dolayısıyla bunun bir sınırının olmadığını ve ayrımcılığın her türünün gelip bir noktada toplumu zedeleyen heterojen değerleri yok eden bir şey olduğunun farkında olmak gerektiğini düşünüyorum. Dilimizin ne kadar feminist bir mesele olduğunu anlamamız gerekiyor. Neden bayan değil, kadın söylemi üzerinden de konuşmak gerekiyor. Ayrımcılık diliyle ilgili biraz farkındalık edinmemiz gerekiyor. Kadının varlığını cinsiyet olarak kabul etmek birine kadın demek anlamına geliyor. Bayan dediğimiz bir sesleniş, o bile bir yok oluşu ifade ediyor. Engelliliğin ortadan kaldırılması, kadınlar, çocuklar, dezavantajlı konumda olan herkes, toplumun dezavantajlı

kesimlerinin tamamının ayrımcılık meselesi için dayanışmasının çok gerekli olduğunu önemsiyorum.

Şule: Çok çok teşekkür ediyoruz, dergimize ayırdığın zaman, bu değerli bilgiler ve deneyimler için.

Sevgili Umudun Kadınları izleyicilerimiz, dolu dolu bir söyleşi gerçekleştirdik. Daha da uzun uzun devam edebilirdi aslında. Saliha bunları biraz da yazılarına saklasın. Oradan okuyun. Şimdi onun sesini duydunuz. Umutla kalın. Böyle güzel eğitimleri ve deneyimleri duymak çok güzeldi. Umarım size de iyi gelecek.

8 Kasım 2024

TARİHTE İZ BIRAKAN KADIN ÖRGÜTLERİ BEYAZ KONFERANSLAR

HAZIRLAYAN: Emine ORTAKAYA

e_mine_ortakaya@hotmail.com

2- 1911'İN BEYAZ KONFERANSLARI

"İlk arabanın getirdiği beyaz kadın kalbime uçucu bir heyecan verdi ve sonuncu sada-yı vürud, son iskemlenin de dolmasıyla birlikte ikiyüzelli kişilik beyaz bir içtimain (topluluğun) teksif ettiği (yoğunlaşmış) izdiham ile şaşırdım..." Hatibe (Fatma Nesibe Hanım) yine öyle saf ve dindar, başının ve kollarının bütün vüs'atiyle huzzarı selamlayarak yüksek kürsüye çıktı. Sonra sanki duvarların arkasından gelen mütereddid, okşayıcı bir sesle:

'Bugün 300 kişiyiz değil mi hanımlar?' diye başladı, "Demek hiç aldanmıyorum ve bu cesaretle iddia ediyorum ki içtimamıza vakıf olsalar, üçyüzbin hatta milyon kadın bize hiç olmazsa kalben iştirak edecekler. A bunu küçük görmeyiniz hanımlar. Bir kere, 300 kadın, milyon dudak demektir ve lisan, bilirsiniz ki kadınlardır. O halde vereceğim şu birkaç konferansla ben üçbin refikama (kadın eşlikçime) telkin-i hakaike muvafık (gerçeği telkin etmede başarılı) olursam, siz niye olmayasınız, bu kuvvet sizden niçin beklenilmesin? Her şahsa üçbin kişinin isabeti pek açık, pek aşağı bir hesapla gösterir ki her birimizin üçbiniyle dokuz milyon kalbin, hele kadın teşebbüsünün müzahiri, istinadı (kadın girişiminin yardımcısı, güvencesi) olacağız, değil mi ve bu az bir kuvvet mi? İşte Arşimed'e rağmen kâinatı mihverinden (evreni ekseninden) koparacak yeni bir manivela (kaldıraç) kuvveti daha."

1908'de İkinci Meşrutiyet'in ilanından sonra, toplumun her kesiminde bir canlanma oldu. Azınlıklar, değişik siyasi gruplar, kadınlar hak hukuk mücadelesiyle harekete geçti. Tabii bu gelişme

bir günde ortaya çıkmadı, özellikle Osmanlı kadınları yıllardır, dünyadaki kadın hareketiyle uyum içinde yayınlar, toplantılar yapıyordu. Tanzimat sonrası dönemde kadınların örgütlü hale gelmesini sağlayan dernekler kurulmuştu. Bu örgütlenmeye dernek düzeyinde olmasa da, katkı sağlayan konferanslar da düzenlenmişti. Kadınlar haklarını istemek ve kendilerini ifade etmek için bir araya geldiler. Bu konferansların içinde oldukça dikkate değer olan Beyaz Konferanslardı. II. Meşrutiyetten sonra başlayan ve on kez toplandığı düşünülen konferanslar, katılanların beyaz başörtüsü takmaları ve salon duvarlarının beyaz olması nedeniyle bu adla anılmaktaydı. 1911 yılında kadın dergisinde yayınlanan metinler göz önünde bulundurulduğunda, Fatma Nesibe Hanımın konuşmacı olduğu konferanslar, 1911 yılında İstanbul'da bir konakta kadınlar için düzenlendi. Bu konferansların üst düzey bir bürokrat ya da paşanın kızı olduğu tahmin edilen, kimliği tespit edilemeyen p.b mahlasını kullanan bir kadının evinde yapıldığı ve bir çeşit bilinç yükseltme ve feminist manifesto sayıldığı bilinmektedir ve RB imzasıyla "Kadın" dergisinde yayınlanmıştır. 1911 yılında 'İstanbul'da bulunan bir konakta Beyaz Konferanslar' başlığı altında düzenlenen konferanslara 300'den fazla kişi katıldı. Oldukça radikal söylemleri olan Fatma Nesibe Hanım'ın verdiği konferanslar büyük ilgi görüyordu. Kadın dergisinde yayınlanan "Beyaz Konferans" başlıklı yazının bazı bölümleri Fatma Nesibe Hanım'ın fikirlerine örnektir; "Ah şu za'if kollarımda kuvvet olsaydı, hilkat bana da bir demir pençe, sert bir kalp verseydi, yapacağım ilk iş, birçok erkeğin kafasını paralamak olacaktı. Fakat manen bunu kabul edemeyiz hanımlar. (...) Bugün kadın nedir? Erkeklerin kadınlara karşı meşhur-ı alem olan (herkesin bildiği) nezaketlerine rağmen sorarım; bir alet-i zevk, bir çocuk makinesi, tatlı bir etten başka bir şey mi?" *"Her asrı tedkik ediniz; erkekler hep fena...* Yazıda bunlar gibi çarpıcı birçok ifade bulunmaktadır. Fatma Nesibe Hanım, o dönemin mücadele eden kadınlarının ruh halini, erkek egemen düzene tepkilerini çok sert bir dille ortaya koyuyor: Şimdiki esaretimizin- şu mazlum, kanlı esaretin tahammüllerini 'evailde (ilk zamanlarda) o meşum (korkunç) zamanlarda aramalıdır. Ah, evet diyorlar ki, kadınlar hangi haktan bahsediyorlar? Hakları varsa hilkatten (yaratan) istesinler! Ondan şikayet etsinler... Onları manen, maddeten za'if ve kabiliyetsiz yaratan biz değiliz a!...' "

Fatma Nesibe Hanım kendi öfkesini ise şöyle dile getiriyor:

"Maksat pek açık, pek aşikâr: Bizi mazlum, küflü, sefil bırakmak istiyorlar. Tenevvür (aydınlanma) onların işine gelmez (...) Çünkü şu gece açılsın onların bütün (...) cinayetlerini göreceğiz. Şimdiye kadar topraklara gömülen kadınlık dirilecek; onlarla beraber birçok da hukuk dirilecek; artık ne muştalayacakları (yumruklayacakları) sine, ne kıracakları kafa kalacak (...) artık tekmelemek için kalkan ayaklar kırılacak".

Fatma Nesibe Hanım, kırılık alandaki kadınların durumunu şöyle özetliyor: "Kadın orada ölen öküzlerin haleti, topallayan kadınların muavini (yardımcısı), zaruretin, sefaletin timsalidir."

Aradan yüz yıl geçti. Erkekler hâlen kendilerini kadınlardan üstün görmeye devam ediyor. Ev içinde başvurdukları şiddetin cezasız kalmasını istiyorlar.

Kadınların karşı karşıya kaldıkları sorunlar, nedenleri, çareleri bu konferansların konusunu oluşturuyordu. Konferans metinlerinin Kadın dergisinde yayınlanması, dönem kadınının görüşlerini anlamak açısından önemli bir fırsattır ve bu tür seminer veya konferans dizileri tarihimizde kadınların örgütlenmesini basın-yayın kadar destekleyen ve cesaretlendiren bir durumdur.

Selam olsun o dönem kadınlarına.

KAYNAKÇA:

<https://serbestiyet.com>

2000 KADIN HAREKETİNİN YÜZYILI (KADIN ESERLERİ KÜTÜPHANESİ)

22 Aralık 2024

BUGÜN NE YİYELİM

ÇITIR BÖREK

HAZIRLAYAN: Cemile ALTINDAĞ

aydogmuscemile@gmail.com

Merhaba arkadaşlar;

‘Bugün Ne Yiyelim’ köşemizde sizlere çıtır çıtır bir börek yapacağım.

Gelelim malzemelere:

Altı tane yufka, bir su bardağı sıvıyağ, üç yemek kaşığı un, bir yemek kaşığı sirke, yarım kilo patates, birer çay kaşığı isteğe göre baharat ve tuz, yumurta sarısı.

Yapılışı:

Öncelikle Sosu için sıvıyağ, un ve sirkeyi karıştırıp boza kıvamına gelinceye kadar çırpalım. Haşlanmış patatesi rendeleyerek içine gereken baharatları karıştıralım. Bir tane yufkayı masaya ya da tezgâhın üzerine alalım; yufkanın yarısına bir yemek kaşığı sostan gezdirelim.

İster fırçayla ister parmaklarımızın ucuyla yaydıralım. Ben bu işlemi parmaklarımın ucuyla yapıyorum.

Bu kısmı soslanmayan yarım yufkanın üzerine kapayalım. Bir yemek kaşığı sosu üzerinde gezdirip parmaklarımızla iyice yaydıralım. Yani yufka yarım daire şeklini alacaktır.

Yufkanın geniş tarafına bir parmak eninde patates dizelim ve iki kenarını büzerek kapatalım sonra da rulo halinde saralım.

Daha sonra üç parmak genişliğinde, böreklerimizi ister düz düz ister verrev verrev keselim.

Verev verev kesersek içindeki harçlar biraz dışarı çıkıyor. Ben düz düz kesiyorum.

Verev verev kesmek için bıçağı biraz yamuk olarak tutmamız gerekiyor; yani üçgen baklava şekli alıyor.

Bir tane yufkadan 6-7 tane börek çıkıyor. Öbür yufkaları da aynı şekilde hazırlayalım

Kestiğimiz yufkaları tepsiye dizelim; Daha sonra yumurta sarısını böreklerin üzerine sürerek 200 derecelik fırında 35 dakika pişirelim.

Afiyet olsun

SANATIN KADIN SESLERİ ARALIK

HAZIRLAYAN: Selvet BAYRAKTAR TOKAT

selvetbayraktarr@hotmail.com

Umut dolu bir merhaba hepinize sevgili dergi okurlarımız ve dinleyenlerimiz. Yıl sonunda yine kadınların ürettikleri dopdolu haberlerle sizlerle birlikteyiz.

Önce başlıklar:

- Zehra Yıldız gençlere ilham veriyor
- 2024 yılında kadın temalı değerli çalışmalardan örnekler
- Yaşamını İtalya’da sürdüren usta yönetmen Ferzan Özpetek’in yeni filmi “Diamanti/Elmaslar”, İtalya’da gösterime girdi.
- Meltem Cumbul’un yazdığı “Bent Oyununda Fütursuz Oyunculuk” raflardaki yerini aldı.
- Türkan: Bir Bilim Kadınının Öyküsü” ödüllü belgeseli Londra’da izleyici ile buluştu

Zehra Yıldız gençlere ilham veriyor

Türk operasının çok genç yaşta kaybettiği güzel sesi, yorumu ve sahnesiyle, mükemmeli arayışıyla unutulmaz sopranosu Zehra Yıldız ölümünün 27.yılında Zehra Yıldız Kültür Sanat Vakfı'nın İstanbul Kültür Üniversitesi ev sahipliğinde 11 Aralık akşamı düzenlediği konserle anıldı.

Vakıf Başkanı Süha Yıldız'ın konuşmasıyla başlayan geceye Zehra Yıldız kayıttan yükselen sesiyle katılırken dünya operasının divası Leyla Gencer ve dünya basınından pek çok müzik yazarının Zehra Yıldız hakkındaki değerlendirmeleri ekrana yansdı.

2024

2024 özellikle kadın sanatçıların yalnızca sanatı değil, toplumu ve doğayı dönüştürmeye niyetli olduğu bir yıl oldu. Her bir eser, özenle, izleyiciye, onu anlamak isteyen birer mesaj taşıyor nitelikteydi. 2024'te kadın sanatçılar, toplumsal travmaları hem bireysel hem de kolektif düzeyde

işleyerek, bir tür iyileşme alanı yaratmaya çalıştılar ve insanları düşünmeye, tartışmaya ve farkındalık yaratmaya çağırdılar.

Bu yılın sanatı, yalnızca izlenmek için değil, hissedilmek için de vardı. Özellikle kadın sanatçılar nezdinde neredeyse her sergi, her çalışma bir eylem çağrısı, bir uyanış manifestosuydu.

Kısacası 2024 yılı, sanatın yalnızca bir ifade biçimi değil, aynı zamanda vicdanın ve doğanın sesi olduğu bir yıl oldu. Özellikle birçok kadın sanatçı, kişisel hikayeleriyle evrensel yaralara dokunurken, şiddetin sessiz çılgınlıklarını, toprağın ve doğanın fısıltılarını ortaya çıkardıkları eserlerle görünür kıldılar. Bu yılın sanatında, insanlığın kendiyile ve doğayla yüzleşmesi, sanatçıların ellerinde bir tür yeniden doğuş hikayesine dönüştü.

Günsu Saraçoğlu’nun 30 Kasım-15 Aralık arasında Gallery Duende’de Emine Özkarslıoğlu küratörlüğünde hayata geçen ve elde edilen tüm gelirlerinin Çocuk Eğitim Derneği aracılığıyla işitme engelli çocukların eğitimi için kullanıldığı “Rebirth: Denge ‘Siz’siniz!” sergisi, geçmişteki hatalardan ders alarak doğayla olan bağımızı yeniden kurmamız gerektiğini vurgularken, sanatseverleri doğanın döngüsü ve insanın bu döngü üzerindeki etkileri üzerine düşünmeye davet etti. “Rebirth,” yalnızca bir yeniden doğuşu değil, doğanın, insanın bencilliğine rağmen dirençle yeniden yeşerebileceğini de kulaklara fısıldayan bir sergi oldu.

Diğer yandan Türkiye, her yıl artan kadın cinayetleri ve çocuk istismarı vakalarıyla yüzleşirken, 2024’te kadın sanatçılar, bu sorunlara da sessiz kalmadılar. 2024’te gerçekleşen önemli sergilerden bir diğeri olan “Ruhun İsyanı”, sanatçı Zehra Çobanlı’nın çağdaş seramik eserleriyle toplumsal şiddeti soyut bir dille ele aldı. Çobanlı’nın kırık tabaklar ve çatlamış vazo motifleriyle anlattığı hikaye, kadınların parçalanmış hayallerini ve toplumdaki “tamir edilemeyen” yapıyı simgeliyordu. Çobanlı, tıpkı kadın gibi hem hayat veren hem de tahrip edilen toprağı elleriyle şekillendirirken aslında kadının isyanını susturulmuşluğunu ve aynı zamanda yeniden güçlenişini anlattı.

Genç sanatçı Nurdan Unus’un İstanbul’daki kişisel sergisi “Gölgeler ve Sesler” oldu. Unus, kadınların görünmez kılındığı bir dünyayı anlatmak için gölgelerle çalıştı. Onun ironik ve minimalist üslubu, toplumun yüz çevirdiği gerçeklere ışık tuttu. Eserlerinde yer alan boş sandalye motifleri, “artık konuşamayan” kadınları temsil ediyordu. Gölgeler, kaybolmuş olanların yasını tutarken; sesler, var olma ve direnme mücadelesinin bir yankısıydı. Sergide yalnızca kadının değil, doğanın da hikayesi vardı. Kirletilmiş denizlerin, kesilmiş ormanların ve yok olmuş hayvanların gölgeleri, kadının sessiz ama güçlü birer tanığı oldular. Ve o gölgelerin içinden yükselen sesler, hala bir şeylerin değişebileceğini, hala kurtuluşun mümkün olduğunu haykırıyor gibiydi.

BASE 2024’te yer alan genç sanatçı Deniz Ada Depecik’in “Sesimi Duymuyor musunuz?” isimli animasyon çalışması ise basit ve neşeli görsellerle başlayan bir hikâyeyi, giderek kararan bir

tema ile tamamlıyor. Bu eser, modern hayatın bir eleştirisi ve sessiz çılgınlıkların ironik bir dışavurumu olarak en savunmasız olanların, çocukların hikâyesini anlatıyor. Depecik’in animasyonunda, her ikisi de korunmaya muhtaç, her ikisi de insanların bencilliğiyle örselenmiş olan doğa ve çocuk birbiriyle bütünleşiyor. Bir çocuk ağlıyor, ağaçlar yapraklarını döküyor, deniz suskun. Ve bu akıllara şu soruyu getiriyor: “Neden bu sessizliğe ortak oluyorsunuz?”

Yaşamını İtalya’da sürdüren usta yönetmen Ferzan Özpetek’in yeni filmi “Diamanti/Elmaslar”, İtalya’da gösterime girdi.

Özpetek, ‘70’li yılların Roma’sında geçen filmde, İtalya’nın en ünlü 18 kadın oyuncusuyla çalıştı. Usta sinemacı filmin galasında “Sadece kadınlarla çalışmak fikri hep aklımdaydı ama cesaret edemiyordum. Ama yanıliyormuşum. Bunun çok zor olacağını sanıyordum. Luisa Ranieri ile yaptığım bir sohbet esnasında bu isteğim tekrar canlandı. Bu fikri dile getirdiğimde çevremdeki birçok insan ‘Sana kolay gelsin’ diye tepki verdi ama yanıliyorlarmış. Hepsi birer elmas olan kadınlarla müthiş uyumlu çalıştım. Kadınların dünyasını araştırmayı sürdürmek istiyorum. Kadınlar yaşamın taşıyıcı kolonlarıdır” dedi.

Meltem Cumbul’un yazdığı “Bent Oyununda Fütursuz Oyunculuk” raflardaki yerini aldı.

Cumbul, 22 Aralık Pazar günü saat 14.00’te Penguen Kitabevi Suadiye’de gerçekleşen imza günüyle de okuyucularıyla buluştu.

“Bent Oyununda Fütursuz Oyunculuk” Kitabının Konusu

Stanislavski’nin yüzyıl önce dediği gibi, “Aktör, karakterlerin deneyimlediğini deneyimlemelidir” ya da Eric Morris’in söyleyişiyle “Aktör, karakterin deneyimlediğini deneyimleyebilmenin bir yolunu bulmalıdır ve Sistem’in özü de budur.” Bu çalışma da böylesi bir deneyimin serüveni olarak ortaya çıktı: İstanbul’da bir tiyatro kurmak için yola çıkan D22 Tiyatrosu için Meltem Cumbul tarafından sahneye konulan Martin Sherman’ın Bent adlı oyununun ‘Sistem’ üzerinden çözümlemesi. Bu anlamda kitap, yönetmen Meltem Cumbul’un Fütursuzluk kavramı üzerinden bir tiyatronun kuruluşuna, bir oyunun sahnelenme sürecine, oyuncu ve yönetmen deneyimine, dramaturjik bir zemini inşa etme anlatımına odaklanıyor. Meltem Cumbul yıllar içerisinde oluşturduğu oyuncu, eğitmen kimliğine bu defa yönetmen olarak kuramcı kimliğini ekliyor... Yıllarca birlikte çalıştığı Eric Morris ve onun ‘Sistem’ adını verdiği yöntemle Bent oyununu Dramaturjik Öğelerin ve Toplumsal Boyutların Çözümlemesi alt başlığıyla irdeliyor. Kitap prova, gösteri ve felsefi alanları olan fütursuz oyunculüğün kuram ile uygulamayı bir arada düşünen, bunu hayata geçiren, zorlukları kullanılır hale getiren, oyuncuların bu süreçteki enstrüman ve işçilik çalışmalarını, pratik çözümleri, sahne buluşlarının çıkış dinamiklerini mekân olarak

Galata Hamursuz Fırınında D22 Tiyatrosu’nun kurulduğu alanda tiyatronun mekân sanatı olduğuna inanan yönetmenin anlatımıyla bize gösteriyor.

Türkan: Bir Bilim Kadınının Öyküsü” ödüllü belgeseli Londra’da izleyici ile buluştu

Çağdaş bir Cumhuriyet kadını, idealist bir bilim insanı olan Prof. Dr. Türkan Saylan’ın ilham verici yaşam öyküsünün ele alındığı, gazeteci Özlem Özdemir’in yapımcılığı ile hazırlanan “Türkan” Belgeseli, Londra prömiyerini yaptı. Limehouse Library Hotel’de yapılan Etkinliğe katılan Özlem Özdemir, gösterimin ardından konukların sorularını yanıtladı.

Türkan Saylan’ın 89. doğum gününe armağan olarak düzenlenen belgesel gösterimi sonrasında “Eğitimde Burs Vermenin Önemi” konulu söyleşi düzenlendi. İngiltere Atatürkçü Düşünce Derneği (ADD) Başkan Yardımcısı Dr. Ali Tekin Atalar da konuşmacı olarak etkinliğe katıldı.

Belgeselin yapımcılığı yanında senaryo ile seslendirmesine de imza atan gazeteci, araştırmacı-yazar Özlem Özdemir, Türkan Saylan’ın dünyaca tanınması gereken bir isim olduğunun altını çizerek, “Bu belgeselde, çağdaş Türkiye Cumhuriyeti’nin gelişmesi için çabalayan bir bilim insanının bir kadın olarak yaşamı ele alınıyor. Ayrıca siyasi nedenlerle yıpratılan Türkan Saylan adının, tertemiz bir şekilde gençlere hatta dünyadaki insanlara ulaşması ve de örnek alınacak bir bilim insanı olarak yaşatılması bu projedeki en önemli amaçtı. Fikirden yapım aşamasına kadar heyecanımı paylaştığım ve yapımının destekçisi olan ÇYDD Başkanı Prof. Dr. Ayşe Yüksel’e bir kez daha teşekkür ederim. Filmin yönetmenliğini üstlenerek şahane bir işe imza atan ve desteğine minnet borçlu olduğum yönetmenim Gülay Ayyıldız Yiğitcan’ın hakkı ödenmez. Ne mutlu ki benim etrafımda da Cumhuriyet’i yükselten kadınlar var ve birlikte bizim hikâyelerimizi yazıyoruz” dedi. Belgeselin dünyanın her yerinde izlenmesini dilediğini aktaran Özdemir, “Belgeselin Londra’da gösterilmesinden dolayı heyecan duyuyorum. Bu anlamlı etkinliği mümkün kılan yine bir başka kadın, Sectoral Events şirketinin sahibi Arzu Güler’e çok teşekkür ederim” dedi.

Bu belgeselin Geliri ÇYDD Eğitim projelerine aktarılacak.

Gelecek sayımızda kadınların yarattığı harika sanat etkinlikleriyle sizleri buluşturmayı diliyoruz.

20 Aralık 2024

SELVİ BOYLUM AL YAZMALIM

ÖYKÜ

MOR RENGİ ÇOK SEVERİM BEN

YAZAN: Aysun Hacer SARITAŞ

aysunhacer@gmail.com

Uyandım. Gecenin ağırlığının üzerimde oluşturduğu baskıdan kurtulmaya çalışarak, doğrulup yatağın kenarına oturdum. Bir süre hareketsiz, öylece kaldım. Elbise dolabının kapağındaki aynada kendime baktım. Sol üst bacağımanın dış kısmında kocaman bir morluk vardı, ufak tefek birkaç tane de kollarımda, hareket ettikçe sırtımda oluşan acıdan sırtımda da bir şeyler olduğunu fark edebiliyordum ama görmeyince sanki daha az acıyordu. Bacağımdaki mor ize bakarken mor rengi severdim ben eskiden diye düşündüm, kadının rengi mor diye saçıma mor fularlar bağladım, eskiden, çok eskiden... Şimdi mor benim için başka anlamlar ifade ediyordu. Neyse ki morlukların hepsi kapanabilecek yerlerde, yüzümde bir şey yok diye düşünerek bir nebze rahatlamışken, boynumdaki parmak izlerini gördüm. Saçlarımin altında çok belli olmuyordu ama yine de okula böyle gidemezdim. Çocukların gözünden hiçbir ayrıntı kaçmaz, “Aaa öğretmenim boynunuza ne oldu?” diye soruverirlerdi. Kalkıp dolaptan birkaç fular çıkardım, izleri fularla kapatmayı denedim ama başaramadım, can sıkıntısıyla mutfağa geçtim. Geçerken çocuk odasına doğru “Oğlum hadi kalk, okul saati geldi” diye seslendim. İlk seferde kalktı hemen. Normal günlerde “uykum var” diye nazlana nazlana süreci en az on beş dakika öteleyen oğlum, annesini bir de onun üzmemesi gerektiğini düşünerek bu sefer nazlanmaktan vazgeçti. Son günlerde sosyal medyada sürekli karşıma çıkan ‘Travma sonrası büyüme’ bu olsa gerek diye düşündüm içimden, buna üzülsem mi sevinsem mi bilemedim, içim burkuldu. “İyi misin anne?” diye sordu oğlum. “İyiyim, gayet iyiyim, anne babalar arasında olur bazen öyle şeyler, biz konuştuk anlaştık, sen merak etme, hadi yıka elini yüzünü, mutfağa gel.” desem de oğlum yüzüme bir süre daha bakıp, “canın acıyor mu?” dedi. “Yok, oğlum acımıyor” derken onu kendime çekip sıkı sıkı sarıldım. Bir süre öylece durduktan sonra yüzüme tekrar bakamadan banyoya doğru geçti. Tam mutfağa gidecekken kızımın uyanmış ve yatağın kenarında oturuyor olduğunu görerek yanına gittim. Akşam restorandan dönerken arabada uyuyakalmıştı ve akşam yaşananlar sırasında yatağındaydı. Olanların ne kadarını duydu, ne kadar farkında bilmiyordum ama en azından görmedi diye teselli buluyordum. Yanına giderek neşeli olmaya çalışan bir ses tonuyla “Günaydın çiçeğim” dedim. “Okula gitmeyecek miyiz?” diye cevap verdi. Kızım çalıştığım okulun anaokulunda okuyordu, bu halde okula gidemez, onu da götüremezdim, anne kız baş başa bir gün geçireceğimizi söyledim. Anne kız günlerini her zaman büyük bir sevinç ve heyecanla karşılayan kızım, hiç tepki vermedi, birazcık yanıma sokulmakla yetindi. Kalkıp tualete gitmesini, yüzünü yıkamasını ve mutfağa gelmesini söyleyerek kapıya doğru yöneldiğim sırada, “Peki babam ne olacak, o da bizimle mi olacak” diye sordu. Babasının kalkıp işe gideceğini bizim baş başa olacağımızı söyleyerek mutfağa geçtim. Kahvaltıyı hazırlarken

Ahmet geldi, “Günaydın hayatım” diyerek belime sarılıp beni öptü. Sanki hiçbir şey olmamış gibi, sanki gece bütün bunları bana yapan o adam değilmiş gibi...

Ahmet ile lise yıllarında tanışmış, sevgili olmuş, üniversiteyi farklı şehirlerde okusak da, ayrılmamış, okul biter bitmez de evlenmiştik. Ahmet hep kıskanırdı beni, lise yıllarında “Çok sevdiğinden” diye düşünür, hoşlanırdım bundan, birisi tarafından bu kadar çok sevilmek güzeldi, sevilmek böyle bir şey zannederdim. Üniversitede arkadaşlarımla dışarı çıksam olay çıkarır, herhangi bir erkekle arkadaş olmayı geçtim, sohbet ettiğimi duysa kıyameti koparırdı, sürekli kavga ederdik, ama bir şekilde gönlümü almayı başarırdı. “Farklı şehirlerdeyiz ya ondan oluyor, bir arada olsak, görse konuştuğum insanların güvenilir insanlar olduğunu, böyle olmaz, geçer kıskançlıkları” diye düşünürdüm. Okul biter bitmez evlendik, ben atanınca benim çalıştığım şehre yerleştik, Ahmet de kendine bir iş kurdu, her şey çok güzeldi, ama Ahmet’in kıskançlıkları bitmedi. Önce okuldaki erkeklerle konuşmamamı istedi, konuşmadım, öğretmenler odasında selam veren erkek öğretmenlere selam bile vermememin arkamdan nasıl konuşmalara sebep olduğunu düşündükçe utancımın yerin dibine geçiyor, nasıl davranacağımı şaşıırıyordum. Bir süre sonra öğretmenler odasına da gitmez oldum, ders saatlerimde teneffüsleri bile sınıfta öğrencilerle geçiriyor, boş dersim olursa dışarı çıkıyor, derslerim biter bitmez de eve geliyordum, iyice yalnızlaştım. Sonra Ahmet “Markete manava sen çıkma, ben alır gelirim” dedi, beni düşünüyor diye yorumlamak istedim, onu da kabul ettim. En son “kapanacaksın” deyince, “O kadar da değil artık Ahmet” dedim ve ilk dayağımı o gün yedim. Dindar bir adam değildi Ahmet, sadece kıskançlıktan, kimse beni görmesin, kimse beni beğenmesin diye istediğinden emindim, direndim. Her gün şiddeti artan kavgalardan ve dayaktan yorulmuş bir şekilde ayrılmak istediğimi söylediğimde; “Öldürürüm seni, senin bensiz bir hayatın olamaz” dedi. Tam da o günlerde oğluma hamile olduğumu öğrendim. Ahmet çok mutluydu, kapanma konusunu unuttu, gebeliğim boyunca üzerime titredi, düzeldi diye düşündüm, bir daha olmayacaktı öyle şeyler. Ama düşündüğüm gibi olmadı, ara ara şiddeti artan kavgalarla ve sonrasında ettiği pişmanlık yeminleriyle yıllarımızı geçirdik. Çocukların masrafları var, ev aldık, araba aldık borcu var, çocuklar babasız mı büyüsün derken bugünlere geldik. Son birkaç yılda Ahmet kontrolsüzce alkol tüketmeye ve bu zamanlarda beni erkek sinekten kıskanıp olay çıkarmaya başladı, zamanla bu sohbet masalarının sonu hep benim vücudumdaki morluklarla biter oldu. Beni her seferinde Allah yarattı demeden dövüyor, biraz kendine gelince de “Ne olur beni affet, kendimde değildim, seni çok sevdiğimden oluyor bunlar” diye yalvarmaya başlıyordu. Ben de her seferinde affedip morluklarımı saklamak için yollar arıyordum. Dün gece de dışarıda ailecek güzel bir yemek yiyelim diye çıkmış, güzelce yemeğimizi yemiş ama birkaç kadehten sonra bakışları değişen Ahmet’e karşı duyduğum korkudan; gecenin sonunda kavga çıkarmasına bir malzeme vermeyeyim, kıskanabileceği bir olay çıkmasın diye elimden geleni yapmışım. Gel gör ki erkek garsondan su

istememem gerektiğini düşünememiştim. “Yoksa elin adamına bir işaret mi vermeye çalışıyordum. Bunu evde konuşacaktık.” Konuştuk. Sonuç vücudumdaki morluklar...

Ahmet hızlıca bir şeyler atıştırdı, işe gitmek üzere kapıya çıktı. Onu geçirmek için yanına gittim. Çıkmadan önce bana baktı, elini boynumdaki parmak izlerine değdirip “Ah be güzelim, seni ne kadar sevdiğimi biliyorsun, yapma böyle beni kızdıracak işleri, basma damarıma, biraz dikkat et” dedi, uzanıp dudağımdan öptü ve gitti. “Biraz dikkat et” demişti. Ben acaba dikkat etmemiş miydim? Bütün gece çok korkmuştum, kötü bitmesin gece diye çok çaba sarf etmiştim, olabileceklerden çok endişelenmiştim. Acaba korkudan ne yapacağımı şaşırmış ve yapmamam gereken bir şey mi yapmıştım. Bilmiyordum, kafam çok karışık, beynim uyuşmuş gibiydi ve anlayamıyordum. Sadece giderek artan bir şekilde yoğun bir suçluluk duygusu zihnimi kaplıyordu. Belki de hata bendeydi.

Oğlumu hazırlayıp servise bindirmek için kapının önüne çıkardım, beklemeye başladık. “İyi misin anne” dedi oğlum tekrar. “İyiyim oğlum, iyiyim dedim ya” diye cevap verdim. Oğlum öfkeyle artık bana inanmadığını, benim bir yalancı olduğumu söyleyince donakaldım. Çok şaşırmıştım, ona nasıl cevap vereceğimi bilemeden bekledim. Oğlum aynı kırgın ve kızgın ses tonuyla devam etti ; “Baban bizi çok sever diyorsun ama yalan, insan sevdiğini döver mi? Anne baba arasında olur böyle şeyler diyorsun, hani birine vurmak kötü bir şeydi, nasıl normal oluyor böyle şeyler, demek ki bu da yalan. Birisi sana vurursa ondan uzaklaşmalı, sana vurmasına izin vermemelisin diyorsun ama sen uzaklaşmıyorsun, izin veriyorsun, bu da yalan, bütün söylediklerin yalan anne.” O sırada servis geldi, oğlum araca binip gitti. Henüz ortaokula giden çocuğumun gördüğü ama benim göremediğim gerçekler canımı morluklardan daha çok acıttı.

Eve dönüp kızımı aldım ve rapor almak üzere aile hekimliğine doğru yola çıktım. Boğazım ağrıyor ateşim var demeye karar verdim. ASM’ye girip sıramızı aldık ve kızımın polikliniğin önünde beklemeye başladık. Bir süre sonra bizden önce muayeneye giren adamın sesi dışarıdan duyulmaya başladı. “Yazacaksın, yaz diyorsam sana, yazacaksın bu ilacı” diye bağıırıyordu. Doktor hanım bir şeyler anlatmaya çalışıyor, adam “Kadın öldürürüm seni, yaz şu ilacı” diye tehditler savuruyordu. En sonunda kapı açıldı, adam “Öldüreceğim seni, görürsün” diye tehditler savurmaya devam ederek binayı terk etti.

Sıra bizdeydi, Doktor hanım; “elimi yüzümü yıkayıp hemen geliyorum, siz içeri geçin” diyerek lavaboya yöneldi, biz de muayene odasına geçip oturduk. Beş dakika sonra geldi, sanki az önceki olayı yaşayan o değilmiş gibi önce kızıma dönüp “Merhaba güzel kız” dedi. Kızım söz hakkının ona gelmesini bekliyormuş gibi sabırsızlıkla “O adam sana niye bağırdı” dedi. Doktor Hanım cevap verdi;

- İsteddiği ilacı yazmadığım için

- Neden yazmadın ilacı?
- Çünkü o ilaç kendisine uygun değildi, zarar verebilirdi
- Nereden bulmuş o ilacı?
- Komşusundan almış, komşusuna iyi gelmiş
- Peki, bu amcaya da iyi gelmez mi?
- Gelmez
- Ama sen doktorsun, seni dinlemesi gerekir, sana bağırmamalıydı ama bağırdı, “Öldürürüm”

dedi. Biliyor musun akşam babam da anneme bağırdı, “Öldürürüm seni” dedi. Sonra annem “Yapma Ahmet, yapma” derken sesi kesildi, garip sesler çıkardı, öldü sandım.

Doktor hanım bana baktı, gözleri boynumdaki fulara takıldı, fularımın kenarını çekiştirip saçlarımı öne doğru aldım sonra tekrar kızıma dönüp “Çok korkmuş olmalısın” dedi. “Evet, çok korktum” dedi miniğim. Uyuduğunu hiçbir şey duymadığını zannettiğim altı yaşındaki kızımın ruhunda açtığımız yaraları fark etmek beni dehşete düşürmüştü. Ne düşüneceğimi bilemiyor, sadece onları izliyordum. Doktor hanım kızıma; “Bana söylemekle çok iyi yaptın, teşekkür ederim, merak etme şimdi güvendesin” dedi ve bana dönerek; “İnci hanım buyurun, ne şikâyetle gelmiştiniz bana?” diye sordu. Kendimi toparlayıp “Boğazım ağrıyor” dedim. Beni muayene masasına aldı, önce boğazıma sonra fularımı indirerek boynuma baktı, “Sırtınızı da dinleyelim” diyerek arkama geçti. Tişörtümü kaldırırken sırtımdaki morluk aklıma geldi ve gayri ihtiyari tişörtü kenarından tutup aşağıya çektim ama doktor hanım çoktan morluğu görmüştü bile. Bir an duraksayıp ellerini birbirine kavuşturduktan sonra karşıma geçip, yumuşacık bir sesle “İnci hanım utandığınızı görüyorum, sizin utanmanızı gerektiren bir durum yok, asıl sizi bu hale getiren utanmalı, bu sizin suçunuz değil” dedi. Uyandığımdan beri uyuşmuş bir şekilde olanı biteni anlamaya çalışan ve acı dışında hiçbir şey hissedemeyen zihnim o anda birden canlandı sanki. Gözyaşlarım pınarlarından çıkıp özgürlüğüne kavuştu. Biraz ağladım, doktor hanım sabırla sakinleşmemi bekledi. Bir süre sonra “Ne yapacağınız şimdi?” dedim. Doktor hanım anlatmaya başladı; “6284 sayılı kanun kapsamında, isterseniz size ve çocuklarınıza barınma yeri sağlayabilir, uzaklaştırma tedbiri alabilir, yanınıza yaklaşmaması için güvenlik önlemleri aldırabiliriz, yalnız değilsiniz İnci hanım, isterseniz tüm bu ayrıntıları konuşmak ve biraz dinlenmeniz için sizi arkadaki odalardan birine alayım, orada konuşalım.” “Peki, oğlum, oğlum ne olacak?” diye sordum. “Merak etmeyin, oğlunuzu da alır yanınıza getiririz” dedi. “Tamam, o zaman” diyerek kızımın elini tuttum ve yeni hayatıma doğru ilk adımımı attım.

Gün sonunda kızım ve oğlum ile Ahmet’in bizi bulamayacağı güvenli yeni yuvamıza doğru yola çıkmadan önce, doktor hanımın yanına uğradım ve ona teşekkür ederken şunu da eklemeyi edemedim; “Hocam, siz benim kabullenemediklerimi görmeme vesile oldunuz, mecbur olmadığımı anlamamı sağladınız, sizin gibi hekimlere ihtiyacı olan birçok benim gibi kadın var. Lütfen

kendinize de bize gösterdiğiniz özeni gösterin ve sizi tehdit eden o adamı şikayet edin bu şiddete siz de boyun eğmeyin. Size ihtiyacı olan çok insan var doktor hanım.” Boynumdaki mor fuları çıkarıp doktor hanıma uzattım; “Bu benden size hatıra kalsın, mor rengi çok severim ben doktor hanım...”

YÜREĞİMİZDEN TAŞANLAR

ŞİİR

KENDİME SORDUM

YAZAN: Yılmaz ARSLAN

arslanyilmaz3434@gmail.com

Şöyle bir durdum da kendime sordum
Ne farkım var sanki, tüm insanlardan
Düşündüm, taşındım fikrimi yordum
Olamam ben artık o susanlardan

Hayata küsmenin mânâsı yoktur
Verilen bu ömrü yaşamak gerek
Huzuru bulmanın yolları çoktur
Kalsa da ömründen bir lahza çeyrek

Aciz kulum diye çekilmek olmaz
Bütün zorluklara direnmek gerek
Ah ile vah ile hiç ömür dolmaz
Bir yolunu bulup sevinmek gerek

Yaşama sevinci çok güzel duygu
Başka bir aleme alır götürür
Maddeden manaya yaparken vurgu
Tasayı kederi siler bitirir

Artık bundan böyle kararmaz içim
Elem rüzgârını savdım kenara

Düzeldi hayatım, aldı bir biçim
Güldürdü gönlümü coşturan nara

Yükseldi sevincim yıldızla aya
Gülüp geçiyorum suskunluklara
Elveda çileler, selâm dünyaya
Koşuyorum şimdi mutluluklara.

UMUT ŞARKILARI

GÜNAYDIN ÇOCUKLAR

https://www.google.com/search?sca_esv=9b4d23ecaaae12f0&cs=0&sxsrf=ADLYWIKUnvA8Wg4Y5KQeLbw12JhqTUn4xQ:1734900502872&q=bar%C4%B1%C5%9F+man%C3%A7o+-+g%C3%BCnayd%C4%B1n+%C3%A7ocuklar+%C5%9Fark%C4%B1s%C4%B1n%C4%B1+dinle&sa=X&ved=2ahUKEwjRkbKBoLyKAxUJgv0HHd94Hk4QpboHKAF6BAgDEAM&biw=1536&bih=730&dpr=1.25#fpstate=ive&vld=cid:7945c80a,vid:kgLvo2Pp4S8,st:0

SÖZ: Barış MANÇO

BESTECİLER: Barış MANCO / Garo MAFYAN

SESLENDİREN: Barış MANÇO

GÜNAYDIN ÇOCUKLAR

Hey (hey) günaydın çocuklar (günaydın)
Hep güler yüzle karşılırsınız beni
Hey hey (hey hey) günaydın çocuklar (günaydın)
Sabah akşam bıkmadan dinlersiniz beni
Dün gece düşündüm de renkler olmasaydı
Yaşanmazdı bu dünyada
Korktuğum odur ki kapkara bir dünyayı
İsteyenler var aramızda
Oyun ister bazen büyükler, tabancalar, kılıçlar, tüfekler
Zevk meselesi bu, karışılmaz
Tartışılmaz zevkler ve renkler, sizin olsun bütün bu zevkler
Bırakın renkleri çocuklara

Hey (hey) günaydın çocuklar (günaydın)
Siz hiç kırmızı bir a a  gördünüz mü?
Hey hey (hey hey) günaydın çocuklar (günaydın)
Gökyüzü neden mavi d   nd n z m ?
Başak sarı, çim yeşil, her şeyin bir rengi var
De i mez doğanın dengesi
Mor, turuncu, sarı, eflatun, pembe, haki, çamur bile kahverengi
Oyun ister bazen büyükler, tabancalar, kılıçlar, tüfekler
Zevk meselesi bu, karı ılmaz
Tartı ılmaz zevkler ve renkler, sizin olsun bütün bu zevkler
Bırakın renkleri  ocuklara
Uzakta bir ülkede insanlar anla mı 
Tam silahları bırakırken
  lerinden ikisi hemen karşı çıkmış, sonuçta onlar kazanmış
 kisinin de önünde birer d  me varmış
Biri yeşil diğeri kırmızı
Bir, iki,    demişler, basıvermi ler
Ve sonunda dünya kapkaranlık olmuş
Tam istedikleri gibi
Oyun ister bazen büyükler, tabancalar, kılıçlar, tüfekler
Zevk meselesi bu, karı ılmaz
Tartı ılmaz zevkler ve renkler, sizin olsun bütün bu zevkler
Bırakın renkleri  ocuklara
Oyun ister bütün çocuklar